5-10-50

Ἡ ΤΟΥ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ἉΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΩΣ

Ἱ Σ Τ Ο Ρ Ι Α.

HERODOTI

HALICARNASSENSIS

HISTORIA.

EX EDITIONE JACOBI GRONOVII;

TOMIS NOVEM.

COELATUMQUE NOVEM MUSIS OPUS. HOR.

ADJECTUS EST, EX EADEM EDITIONE, LIBER DE VITA HOMERI; VULGO SED FALSO, ADSCRIPTUS HERODOTO.

TOM. VIII.

GLASGUAE:
IN AEDIBUS ACADEMICIS
EXCUDEBANT ROBERTUS ET ANDREAS FOULIS
ACADEMIAE TYPOGRAPHI
MDCCLXI.

ΤΩΝ ΤΟΥ

ΗΡΟΔΟΤΟΥ

ἹΣΤΟΡΙΩΝ

ΟΓΔΟΗ,

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ

ΟΥΡΑΝΙΑ.

HERODOTI

HISTORIARUM

LIBER OCTAVUS,

QUI INSCRIBITUR

URANIA.

ΤΩΝ ΤΟΥ

ἩΡΟΔΟΤΟΥ

ἹΣΤΟΡΙΩΝ

ΟΓΔΟΗ,

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΗ

ΟΥΡΑΝΙΑ.

ΤΑΥΤΑ μὲν δὴ ὅτω λέγεται γενέσθαι. οἱ δὲ Ἑλλήνων ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες, ἔσαν οἵδε. Ἀθηναῖοι μὲν, νέας παρεχόμενοι ἑκατὸν καὶ εἴκοσι καὶ ἑπτά· ὑπὸ δὲ ἀρετῆς τε καὶ προθυμίης Πλαταιέες, ἄπειροι τῆς ναυτικῆς ἐόντες, συνεπλήρουν τᾶσι Ἀθηναίοισι τὰς νέας. Κορίνθιοι δὲ τεσσεράκοντα νέας παρείχοντο· Μεγαρέες δὲ, εἴκοσι. καὶ Χαλκιδέες ἐπλήρουν εἴκοσι, Ἀθηναίων παρεχόντων σφι τὰς νέας· Αἰγινῆται δὲ, ὀκτωκαίδεκα· Σικυώνιοι δὲ, δυοκαίδεκα· Λακεδαιμόνιοι δὲ, δέκα· Ἐπιδαύ-

HERODOTI HISTORIARUM LIBER OCTAVUS,

QUI INSCRIBITUR

URANIA.

ATQUE haec quidem ita gesta dicuntur esse. Graeci autem quibus res navalis delegata erat, hi fuere. Athenienses, qui naves centum et septem viginti praebuere; sed quas virtute et promptitudine stimulante, Plataeenses rei nauticae inexperti, propugnatoribus instruxerunt. Corinthii, qui attulere naves quadraginta: Megarenses, qui viginti. Chalcidenses totidem sibi ab Atheniensibus praebitas armaverunt: Aeginetae, duodeviginti: Sicyonii duodecim, Lacedaemonii, decem: Epidaurii,

octo: Eretrienses, septem: Troezenii, quinque: Styreenses, duas: Cii, totidem, cum totidem navigiis quinquagenûm remorum. Quibus auxiliares erant Locri Opuntii cum septem navibus L remorum.

2. Hae naves ad Artemisium in statione erant: quarum quot quique praebuerint, a me dictum est. Universarum vero praeter naves L remorum, ad Artemisium coactarum, numerus fuit ducentarum septuaginta unius. His ducem, penes quem summa imperii esset, Spartiatae praebuerunt Eurybiadem Euryclidae filium. Nam socii negaverunt se, nisi Lacon esset imperator, sequuturos esse Athenienses ductores, sed exercitum qui futurus erat soluturos.

3. Etenim jam inde ab initio, antequam in Siciliam ad societatem ineundam mitteretur, agitatum sermone erat,

ριοι δὲ, ὀκτώ· Ερετριέες δὲ, ἑπτά· Τροιζήνιοι δὲ, πέντε· Στυρέες δὲ, δύο· καὶ Κῖοι, δύο τε νέας, καὶ πεντηκοντέρους δύο. Λοκροὶ δέ σφι οἱ Οπούντιοι ἐπεβοήθεον πεντηκοντέρους ἔχοντες ἑπτά.

β΄. Εσαν μὲν ὦν οὗτοι οἱ στρατευόμενοι ἐπ᾽ Αρτεμίσιον. εἴρηται δέ μοι καὶ ὡς τὸ πλῆθος ἕκαστοι τῶν νεῶν παρείχοντο. ἀριθμὸς δὲ τῶν συλλεχθεισέων νεῶν ἐπ᾽ Αρτεμίσιον, ἦν, πάρεξ τῶν πεντηκοντέρων, διηκόσιαι καὶ ἑβδομήκοντα καὶ μία. τὸν δὲ στρατηγὸν τὸν τὸ μέγιστον κάρτος ἔχοντα, παρείχοντο Σπαρτιῆται, Εὐρυβιάδην τὸν Εὐρυκλείδεω. οἱ γὰρ σύμμαχοι οὐκ ἔφασαν, ἢν μὴ ὁ Λάκων ἡγεμονεύῃ, Αθηναίοισι ἕψεσθαι ἡγεομένοισι, ἀλλὰ λύσειν τὸ μέλλον ἔσεσθαι στράτευμα.

γ΄. Εγένετο γὰρ κατ᾽ ἀρχὰς λόγος, πρὶν ἢ καὶ ἐς Σικελίην πέμπειν ἐπὶ συμμαχίην, ὡς τὸ ναυτικὸν Αθηναίοισι χρε-

ὢν εἴη ἐπιτρέπειν. ἀντιβάντων δὲ τῶν συμμάχων, εἶκον οἱ Ἀθηναῖοι, μέγα πεποιημένοι περιεῖναι τὴν Ἑλλάδα· καὶ γνόντες, εἰ στασιάσουσι περὶ τῆς ἡγεμονίης, ὡς ἀπολέεται ἡ Ἑλλάς· ὀρθὰ νοεῦντες. στάσις γὰρ ἔμφυλος πολέμου ὁμοφρονέοντος τοσούτῳ κάκιόν ἐστι, ὅσῳ πόλεμος εἰρήνης. ἐπιστάμενοι ὦν αὐτὸ τοῦτο, οὐκ ἀντέτεινον, ἀλλ' εἶκον μέχρι ὅσου [a] κάρτα ἐδέοντο αὐτέων, ὡς διέδεξαν· ὡς γὰρ δὴ ὠσάμενοι τὸν Πέρσεα, περὶ τῆς ἐκείνου ἤδη τὸν ἀγῶνα ἐποιεῦντο, πρόφασιν τὴν Παυσανίεω ὕβριν προϊσχόμενοι, ἀπείλοντο τὴν ἡγεμονίην τοὺς Λακεδαιμονίους. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὕστερον ἐγένετο.

δʹ. Τότε δὲ οὗτοι οἱ καὶ ἐπ' Ἀρτεμίσιον Ἑλλήνων ἀπικόμενοι, ὡς εἶδον νέας τε πολλὰς καταχθείσας ἐς τὰς Ἀφέτας, καὶ στρατιῆς ἅπαντα πλέα, ἐπεὶ αὐτοῖσι παρὰ δόξαν τὰ πρήγματα τῶν βαρβάρων ἀπέβαινε ἢ ὡς αὐτοὶ κατεδό-

tanquam expediret rem nauticam Atheniensibus permittere: ceterum recusantibus sociis, cessere Athenienses, quod magni facerent Graeciam superesse; quam intelligebant esse perituram, si de ducatu contenderent; recte sentientes. Nam intestina seditio tanto deterior est bello quod concorditer geritur, quanto bellum pace. Hoc itaque ipsum intelligentes, non repugnaverunt, sed cesserunt usquedum magnopere illis indigebant, quemadmodum ostenderunt. Siquidem posteaquam expulso Persa jam de illius terra certabant, superbiam Pausaniae caussati, Lacedaemonios ducatu abdicaverunt. Verum haec posterius gesta sunt.

4. Tunc autem ii Graeci qui ad Artemisium se contulerant, ubi viderunt et multum navium ad Aphetas esse contractum, et omnia plena militum, perculsi metu, quod praeter opinionem suam ex-

pectationemque res barbarorum ſuccederent, conſultabant de facienda fuga ex Artemiſio intus in Graeciam. Quorum conſultatione cognita, Euboeenſes obſecrabant Eurybiadem ut exiguum temporis praeſtolaretur, uſquedum ipſi liberos atque mancipia ſubducerent. Ubi non perſuadent, ad ducem Athenienſium Themiſtoclem tranſgreſſi, paciſcuntur cum eo triginta talentis, ut manentes ante Euboeam pugna navali decreturi eſſent.

5. Themiſtocles autem hac ratione Graecos retinuit. Eurybiadae ex hac pecunia, quinque talenta impertit, tanquam de ſuo donans ſcilicet: hoc perſuaſo, Adimantum Ocyti filium Corinthium ducem, qui ſolus reluctabatur negans ſe permanſurum, ſed ab Artemiſio profecturum, ita alloquutus eſt jurejurando interpoſito; ' Tu vero nos non deſeres, quem

χεον, καταῤῥωδήσαντες, δρησμὸν ἐβουλεύοντο ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα. γνόντες δέ σφεας οἱ Εὐβοέες ταῦτα βουλευομένους, ἐδέοντο Εὐρυβιάδεω προσμεῖναι χρόνον ὀλίγον· ἔστ᾽ ἂν αὐτοὶ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας ὑπεκθέωνται. ὡς δ᾽ οὐκ ἔπειθον, μεταβάντες, τὸν Ἀθηναίων στρατηγὸν πείθουσι Θεμιστοκλέα ἐπὶ μισθῷ τριήκοντα ταλάντοισι, ἐπ᾽ ᾧ τε καταμείναντες πρὸ τῆς Εὐβοίης ποιήσονται τὴν ναυμαχίην.

έ. Ὁ δὲ Θεμιστοκλέης τοὺς Ἕλληνας ἐπισχεῖν ὧδε ποιέει· Εὐρυβιάδῃ τουτέων τῶν χρημάτων μεταδιδοῖ πέντε τάλαντα, ὡς παρ᾽ ἑωϋτοῦ δῆθεν διδούς. ὡς δέ οἱ οὗτος ἀνεπέπειστο, Ἀδείμαντος γὰρ ὁ Ωκύτου, Κορίνθιος στρατηγὸς, τῶν λοιπῶν ἤσπαιρε μοῦνος, φάμενος ἀποπλεύσεσθαί τε ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου, καὶ οὐ παραμενέειν. πρὸς δὴ τοῦτον εἶπε ὁ Θεμιστοκλέης ἐπομόσας, ‘ Οὐ σύ γε ἡμέας ἀπολεί-

'ψεις. ἐπεί τοι ἐγὼ μέζω δῶρα δώσω,
' ἢ βασιλεὺς ἄν τοι ὁ Μήδων πέμψειε
' ἀπολιπόντι τοὺς συμμάχους.' ταῦτά τε ἅμα ἠγόρευε, καὶ πέμπει ἐπὶ τὴν νέα τὴν Αδειμάντου[b], τάλαντα ἀργυρίου τρία. οὗτοί τε δὴ πληγέντες δώροισι, ἀναπεπεισμένοι ἔσαν, καὶ τοῖσι Εὐβοέεσι ἐκεχάριστο· αὐτός τε ὁ Θεμιστοκλέης ἐκέρδηνε, ἐλάνθανε δὲ τὰ λοιπὰ ἔχων· ἀλλ' ἠπιστέατο οἱ μεταλαβόντες τουτέων τῶν χρημάτων, ἐκ τῶν Αθηναίων ἐλθεῖν ἐπὶ τῷ λόγῳ τούτῳ τὰ χρήματα.

ϛ'. Οὕτω δὴ κατέμειναν τε ἐν τῇ Εὐβοίῃ, καὶ ἐναυμάχησαν. ἐγένετο δὲ ὧδε· ἐπεί τε δὴ ἐς τὰς Αφέτας περὶ δείλην πρωΐην γενομένην ἀπίκατο[c] οἱ βάρβαροι, πυθόμενοι μὲν ἔτι καὶ πρότερον περὶ τὸ Αρτεμίσιον ναυλοχέειν νέας Ἑλληνίδας ὀλίγας, τότε δὲ αὐτοὶ ἰδόντες, πρόθυμοι ἔσαν ἐπιχειρέειν εἴ κως ἕλοιεν αὐτάς. ἐκ μὲν δὴ τῆς ἀντίης προσπλώειν[d] οὔκω σφι

[b] νέα τοῦ Αδειμάντου. [c] ἀπικέατο. [d] MS. et hoc loco et ubique in hac parte retinet προσπλώειν.

'ego majoribus donabo muneribus, quam 'quae rex Medorum tibi mitteret socios 'deserenti.' Haec loquutus, statim ad navem Adimanti tria misit argenti talenta. Istis donis icti obtemperabant, et Euboeensibus gratificatus est. Sed et ipse Themistocles lucratus est et clam reliqua tenuit: sed qui partem illius acceperant, putabant eam ab Atheniensibus ad hoc ipsum profectam esse.

6. Ita in Euboea perstitere, ac proelium mari fecere, quod ita gestum est. Barbari ad Aphetas circa diluculum progressi, quum etiam ante audivissent paucas Graecas naves ad Artemisium stationem habere, tunc autem ipsi cernentes cupidine tenebantur aggrediendi, si forte eas interciperent. Ceterum ex adverso in-

vadendum ideo non videbatur, ne Graeci, conſpectis ipſis obviam tendentibus, fugam capeſſerent, noxque fugientes exciperet, atque ita eventurum eſſet ut hi ſcilicet effugerent; at illorum, prout jactabant Perſae, ne ignifer quidem evadere debebat.

7. Igitur ad eam rem hoc ſunt machinati: Ducentas ex omnibus navibus delectas extra Sciathum circummittunt, ne circumvehentes Euboeam ab hoſte cernerentur prope Capharea et circa Geraeſtum ad Euripum, ut ſic circumdarent, illi quidem huc tendentes, et viam quae retro ferebat obſepientes; ipſi vero ex adverſo ingruentes. Hoc capto conſilio quas conſtituerant naves miſerunt, non habentes in animo ipſi eo die Graecos adoriri, nec priuſquam ſignum ab illis qui circumvehebantur, ederetur jam de

ἐδόκεε, τῶνδε εἵνεκα· μή κως ἰδόντες οἱ Ἕλληνες προσπλώοντας, ἐς φυγὴν ὁρμήσειαν, φεύγοντάς τε εὐφρόνη καταλαμβάνῃ[e], καὶ ἔμελλον δῆθεν ἐκφεύξεσθαι. ἔδει δὲ μηδὲ πυρφόρον, τῷ ἐκείνων λόγῳ, ἐκφυγόντα περιγενέσθαι.

ζ. Πρὸς ταῦτα ὦν τάδε ἐμηχανέοντο· τῶν νεῶν ἁπασέων ἀποκρίναντες διηκοσίας, περιέπεμπον ἔξωθεν Σκιάθου, ὡς ἂν μὴ ὀφθείησαν[f] ὑπὸ τῶν πολεμίων περιπλέουσαι Εὔβοιαν, κατά τε Καφηρέα, καὶ περὶ Γεραιστὸν, ἐς τὸν Εὔριπον, ἵνα δὴ περιλάβοιεν. οἱ μὲν, ταύτῃ ἀπικόμενοι, καὶ φράξαντες αὐτέων τὴν ὀπίσω φέρουσαν ὁδὸν, σφεῖς δὲ ἐπισπόμενοι ἐξ ἐναντίης. Ταῦτα βουλευσάμενοι, ἀπέπεμπον τῶν νεῶν τὰς ταχθείσας· αὐτοὶ οὐκ ἐν νόῳ ἔχοντες ταύτης τῆς ἡμέρης τοῖσι Ἕλλησι ἐπιθήσεσθαι, οὐδὲ πρότερον ἢ τὸ σύνθημά σφι ἔμελλε φανήσεσθαι παρὰ τῶν περιπλεόντων, ὡς ἡκόντων. ταύτας μὲν δὴ

[e] καταλάβοι. [f] ὀφθέωσι.

περιέπεμπον. τῶν δὲ λοιπέων νεῶν ἐν τῇσι Ἀφέτῃσι ἐποιεῦντο τὸν ἀριθμόν.

η΄. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ, ἐν ᾧ οὗτοι ἀριθμὸν ἐποιεῦντο τῶν νεῶν, ἦν γὰρ ἐν τῷ στρατοπέδῳ τούτῳ Σκυλλίης Σκιωναῖος, δύτης τῶν τότε ἀνθρώπων ἄριστος· ὃς καὶ ἐν τῇ ναυηγίῃ τῇ κατὰ τὸ Πήλιον γενομένῃ, πολλὰ μὲν ἔσωσε τῶν χρημάτων τοῖσι Πέρσῃσι, πολλὰ δὲ καὶ αὐτὸς περιεβάλετο· οὗτος ὁ Σκυλλίης ἐν νόῳ μὲν εἶχε ἄρα καὶ πρότερον αὐτομολήσειν ἐς τοὺς Ἕλληνας, ἀλλ᾽ οὐ γάρ οἱ παρέσχε, ὡς τότε. ὅτεῳ μὲν δὴ τρόπῳ τὸ ἐνθεῦτεν ἔτι ἀπίκετο ἐς τοὺς Ἕλληνας, οὐκ ἔχω εἶπαι ἀτρεκέως· θωϋμάζω δὲ εἰ τὰ λεγόμενά ἐστι ἀληθέα. λέγεται γὰρ ὡς ἐξ Ἀφετέων δὺς ἐς τὴν θάλασσαν, οὐ πρότερον ἀνέσχε πρὶν ἢ ἀπίκετο ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, σταδίους μάλιστά κῃ τούτους ἐς ὀγδώκοντα διὰ τῆς θαλάσσης διεξελθών. λέγεται μέν νυν καὶ ἄλλα ψευδέσι εἴκελα περὶ τοῦ ἀνδρὸς

ſuo adventu. His circummiſſis navibus, reliquarum apud Aphetas numerum inibant.

8. In quibus recenſendis dum occupati ſunt, Scyllias quidam Scionaeus qui iiſdem in caſtris erat, omnium ejus tempeſtatis hominum optimus urinator, qui etiam in naufragio ad Pelium facto multam pecuniam Perſis ſervavit, multa et ſibi lucratus eſt. Hic Scyllias jampridem in animo habuerat ad Graecos tranſire, ſed quum ad eam diem non fuiſſet nactus occaſionem, tunc ad Graecos transfugit. Sed incertum quonam modo illinc tranſierit. demiror tamen ſi vera ſunt quae referuntur. Fama eſt enim, quum ex Aphetis mare ſubiiſſet, non prius emerſiſſe quam ad Artemiſium pervenit, octoginta ferme illa ſtadia per mare emenſus. De hoc viro et alia memorantur, partim mendaciis ſimilia, partim ve-

ra: de quo mihi ea probatur opinio, eum navigio ad Artemiſium perveniſſe. Is ubi eo pervenit, duces certiores fecit et naufragii facti et navium ad circumeundam Euboeam dimiſſarum.

9. Hoc Graeci audito inter ſe colloquuti ſunt: et quum multae eſſent ſententiae, illa evicit, ut eum diem illic maneretur et in ſtatione perſtaretur; dehinc media nocte praeterita proficiſcerentur, et claſſi hoſtium quae circumageretur occurrerent. Poſt, ubi nemo ſe ex adverſo fert, obſervato diei crepuſculo ipſi feruntur in barbaros, animo experiundae fortunae cum in pugnando, tum in perrumpendo.

10. Quos Xerxiani milites duceſque paucis cum navibus venientes in ſe conſpicati, magnae hoc illis dementiae dan-

τούτου· τὰ δὲ μετεξέτερα, ἀληθέα. περὶ μέντοι τούτου γνώμη μοι ἀποδεδέχθω, πλοίῳ μιν ἀπικέσθαι ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. ὡς δὲ ἀπίκετο, αὐτίκα ἐσήμηνε τοῖσι στρατηγοῖσι τήν τε ναυηγίην, ὡς γένοιτο, καὶ τὰς περιπεμφθείσας τῶν νεῶν περὶ Εὔβοιαν.

θʹ. Τοῦτο δὲ ἀκούσαντες οἱ Ἕλληνες, λόγον σφι αὐτοῖσι ἐδίδοσαν· πολλῶν δὲ λεχθέντων, ἐνίκα, τὴν ἡμέρην ἐκείνην αὐτοῦ μείναντάς τε καὶ αὐλισθέντας, μετέπειτα νύκτα μέσην παρέντας, πορεύεσθαι, καὶ ἀπαντᾷν τῇσι περιπλεούσῃσι τῶν νηῶν. μετὰ δὲ τοῦτο, ὡς οὐδείς σφι ἐπέπλωε, δείλην ὀψίην γινομένην τῆς ἡμέρης φυλάξαντες, αὐτοὶ ἐπανέπλωον ἐπὶ τοὺς βαρβάρους, ἀπόπειραν αὐτέων ποιήσασθαι βουλόμενοι τῆς τε μάχης καὶ τοῦ διεκπλόου.

ιʹ. Ὁρέοντες δέ σφεας οἵ τε ἄλλοι στρατιῶται οἱ Ξέρξεω καὶ οἱ στρατηγοὶ ἐπιπλώοντας νηυσὶ ὀλίγῃσι, πάγχυ σφι μανίην

ἐπενείκαντες, ἀνῆγον καὶ αὐτοὶ τὰς νέας, ἐλπίσαντές σφεας εὐπετέως αἱρήσειν· εἰκότα κάρτα ἐλπίσαντες. τὰς μέν γε τῶν Ἑλλήνων ὁρέοντες ὀλίγας νέας, τὰς δὲ ἑωϋτῶν, πλήθεΐ τε πολλαπλησίας[a], καὶ ἄμεινον πλωεύσας, καταφρονήσαντες ταῦτα, ἐκυκλοῦντο αὐτὰς ἐς μέσον. ὅσοι μέν νυν τῶν Ἰώνων ἔσαν εὔνοοι τοῖσι Ἕλλησι, ἀέκοντές τε ἐστρατεύοντο, συμφορήν τε ἐποιεῦντο μεγάλην, ὁρέοντες περιεχομένους αὐτοὺς, καὶ ἐπιστάμενοι ὡς οὐδεὶς αὐτέων ἀπονοστήσει· οὕτω ἀσθενέα σφι ἐφαίνετο εἶναι τὰ τῶν Ἑλλήνων πρήγματα. ὅσοισι δὲ καὶ ἡδομένοισι ἦν τὸ γινόμενον, ἅμιλλαν ἐποιεῦντο ὅκως αὐτὸς ἕκαστος πρῶτος[b] νέα Ἀττικὴν ἑλὼν, δῶρα παρὰ βασιλῆος λάμψηται. Ἀθηναίων γὰρ αὐτοῖσι λόγος ἦν πλεῖστος ἀνὰ τὰ στρατόπεδα.

ια'. Τοῖσι δὲ Ἕλλησι ὡς ἐσήμηνε, πρῶτα μὲν, ἀντίπρωροι τοῖσι βαρβάροισι γι-

[a] πολλαπλασίας. [b] ὅκως ἕκαστος αὐτέων πρῶτος.

tes, et ipſi naves educunt, ſperantes facile ſe illos ire interceptum. merito ſane id ſperantes, quod viderent paucas Graecorum naves, ſuas vero multo plures atque velociores. itaque prae contemptu illos in medio concludunt. Ex Ionibus tamen illi qui Graecis bene volebant, inviti militabant, magnae calamitatis loco ducentes quod viderent circumveniri illos, quorum neminem animadverterent eſſe rediturum: adeo infirmae res Graecorum eſſe illis videbantur. At ii Iones quibus id quod fiebat voluptati erat, pro ſe quiſque adnitebatur, ut ipſe primus aliqua navi Athenienſium capta, dona ab rege acciperet. Nam apud exercitum plurimus erat per hos de Athenienſibus ſermo atque reſpectus.

11. Graeci, ubi eis ſignum datum eſt, primùm converſis in barbaros proris,

puppes in medium coëgerunt; deinde ſecundo ſigno dato, opus capeſſunt, quanquam in exiguo ſpatio deprehenſi, et a fronte: mox triginta barbarorum naves excipiunt, in quibus et Philaonem Cherſis filium, Gorgis Salaminiorum regis germanum, et in eo exercitu virum eximium. Graecorum autem primus navem hoſtium cepit vir Athenienſis Lycomedes Aeſchreae filius; idemque palmam rei bene geſtae retulit. In hac pugna quum invicem nunc hi, nunc illi ſuperiores eſſent, interventu noctis dirempti ſunt: et Graeci quidem ad Artemiſium avecti, barbari vero ad Aphetas, multo majus opinione ſua certamen experti. In hoc proelio, ſolus e Graecis qui cum rege erant, Antidorus Lemnius ad Graecos transfugit; quem Athenienſes ob eam rem loco in Salamine donarunt.

12. Ubi nox adfuit (erat autem anni

νόμενοι, ἐς τὸ μέσον τὰς πρύμνας συνήγαγον· δεύτερα δὲ σημήναντος, ἔργȣ εἴχοντο ἐν ὀλίγῳ περ ἀπολαμφθέντες, καὶ κατὰ ϛόμα. ἐνθαῦτα τριήκοντα νέας αἱρέȣσι τῶν βαρβάρων, καὶ τὸν Γόργȣ τȣ͂ Σαλαμινίων βασιλῆος ἀδελφεὸν Φιλάονα τὸν Χέρσιος, λόγιμον ἐόντα ἐν τῷ ϛρατοπέδῳ ἄνδρα. πρῶτος δὲ Ἑλλήνων νέα τῶν πολεμίων εἷλε ἀνὴρ Ἀθηναῖος Λυκομήδης Αἰσχρέȣ[c], καὶ τὸ ἀριϛήϊον ἔλαβε ȣ̃τος. τȣ̀ς δ' ἐν τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἑτεραλκέως ἀγωνιζομένȣς νὺξ ἐπελθȣ͂σα διέλυσε. οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον ἀπέπλεον, οἱ δὲ βάρβαροι ἐς τὰς Ἀφέτας, πολλὸν παρὰ δόξαν ἀγωνισάμενοι. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Ἀντίδωρος Λήμνιος, μȣ͂νος τῶν σὺν βασιλέϊ Ἑλλήνων ἐόντων, αὐτομολέει ἐς τȣ̀ς Ἕλληνας, καὶ οἱ Ἀθηναῖοι διὰ τȣ͂το τὸ ἔργον, ἔδοσαν αὐτῷ χῶρον ἐν Σαλαμῖνι.

ιϛ'. Ὡς δὲ εὐφρόνη ἐγεγόνεε[d], ἦν μὲν

c MS. Αἰσχραίȣ.   d Ὡς εὐφρόνη δ' ἐγεγόνεε.

τῆς ὥρης μέσον θέρος, ἐγίνετο δὲ ὕδωρ τε ἄπλετον διὰ πάσης τῆς νυκτὸς, καὶ βρονταὶ σκληραὶ ἀπὸ τȣ̃ Πηλίȣ· οἱ δὲ νεκροὶ ϗ τὰ ναυήγια ἐξεφέροντο ἐς τὰς Ἀφέτας· καὶ περί τε τὰς πρώρας τῶν νεῶν εἰλέοντο, ϗ ἐτάρασσον τȣ̀ς ταρσȣ̀ς τῶν κωπέων. οἱ δὲ στρατιῶται οἱ ταύτῃ ἀκȣ́οντες ταῦτα, ἐς φόβον κατιστέατο, ἐλπίζοντες πάγχυ ἀπολέεσθαι, ἐς οἷα κακὰ ἧκον. πρὶν γὰρ ἢ ϗ ἀναπνεῦσαί σφεας ἔκ τε τῆς ναυηγίης καὶ τȣ̃ χειμῶνος τȣ̃ γενομένȣ κατὰ Πήλιον, ὑπέλαβε ναυμαχίη καρτερή· ἐκ δὲ τῆς ναυμαχίης, ὄμβρος τε λάβρος, ϗ ῥεύματα ἰσχυρὰ ἐς θάλασσαν[c] ὡρμημένα, βρονταί τε σκληραί. καὶ τȣ́τοισι μὲν τοιαύτη νὺξ ἐγίνετο.

ιγ΄. Τοῖσι δὲ ταχθεῖσι αὐτέων περιπλώειν Εὔβοιαν, ἡ αὐτή περ ἐȣ̃σα νὺξ, πολλὸν ἦν ἔτι ἀγριωτέρη, τοσȣ́τῳ ὅσῳ ἐν πελάγεϊ φερομένοισι ἐπέπιπτε. καὶ τὸ τέλος σφι ἐγένετο ἄχαρι. ὡς γὰρ δὴ πλέ-

[c] ἰσχυρὰ κατὰ θάλασσαν.

tempus mediae aeſtatis) immenſa vis aquarum extitit per totam noctem, et dura tonitrua a Pelio. Cadavera quoque ac naufragia ad Aphetas efferebantur, et circa navium proras volvebantur, et remorum palmulas perturbabant. Haec audientes qui illic erant milites, metu conſternabantur, credentes ſe eſſe utique perituros, ut qui in tantum malorum deveniſſent: quippe quos, antequam reſpiraſſent e naufragio et tempeſtate quae ad Pelion extiterat, excepiſſet atrox pugna navalis, ex pugna navali vehemens imber et validi in mare fluxus turbantes, ac dura tonitrua. Et iſtis quidem hujuſmodi nox contigit.

13. At iis quibus negotium datum erat, ut Euboeam circumirent, eadem ſane illa nox, etiam multo atrocior erat: tanto quidem, quanto majus eſt quod eos dum in pelago ferrentur invaſit: adeo ut

tristis exitus fuerit. Ut enim eos cursum tenentes tempestas ac pluvia adorta est, quum essent ad cava Euboeae, ac flatu ferrentur, ignari quo ferrentur, ad petras impingebantur. Et omne a deo fiebat, quo Graecae classi par redderetur id navium Persicarum quod supererat, nec multo plus foret. Atque hi quidem circa Euboeae cava periere.

14. Barbari vero qui apud Aphetas erant, ubi ipsis libentibus dies illuxit, naves tenebant tranquillas, satis habentes, quum male agerent, quietem captare in praesens. At Graecis auxilio tres et quinquaginta naves Atticae supervenere: quae suo adventu illos corroboraverunt et simul nuncium allatum, eos barbaros qui Euboeam circumvehebantur, tempestate illa quae extiterat cunctos interiisse. Itaque Graeci eadem observata hora profecti, naves Cilissas invasere. Quas ubi corru-

ἐοῦσι αὐτοῖσι χειμών τε καὶ τὸ ὕδωρ ἐπεγίνετο, ἐοῦσι κατὰ τὰ κοῖλα τῆς Εὐβοίης, φερόμενοι τῷ πνεύματι, καὶ οὐκ εἰδότες τῇ ἐφέροντο, ἐξέπιπτον πρὸς τὰς πέτρας. ἐποιέετό τε πᾶν ὑπὸ τοῦ θεοῦ[f], ὅκως ἂν ἐξισωθείη τῷ Ἑλληνικῷ τὸ Περσικὸν, μηδὲ πολλῷ πλέον εἴη. οὗτοι μέν νυν περὶ τὰ κοῖλα τῆς Εὐβοίης διεφθείροντο.

ιδ'. Οἱ δ' ἐν Ἀφέτῃσι βάρβαροι, ὥς σφι ἀσμένοισι ἡμέρη ἐπέλαμψε, ἀτρέμα τε[g] εἶχον τὰς νέας· καί σφι ἀπεχρέετο κακῶς πρήσσουσι ἡσυχίην ἄγειν ἐν τῷ παρεόντι. τοῖσι δὲ Ἕλλησι ἐπεβοήθεον νέες τρεῖς καὶ πεντήκοντα Ἀττικαί. αὗταί τε δή σφεας ἐπέῤῥωσαν ἀπικόμεναι, καὶ ἅμα ἀγγελίη ἐλθοῦσα, ὡς τῶν βαρβάρων οἱ περιπλέοντες τὴν Εὔβοιαν πάντες εἴησαν διεφθαρμένοι ὑπὸ τοῦ γενομένου χειμῶνος. φυλάξαντες δὴ τὴν αὐτὴν ὥρην, πλώοντες ἐπέπεσον νηυσὶ Κιλίσσῃσι. ταύτας δὲ διαφθείραντες, ὡς εὐφρόνη ἐγένε-

[f] ὑπὸ θεοῦ. [g] ἀτρέμας τι.

το, ἀπέπλωον ὀπίσω ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον.

ιέ. Τρίτῃ δὲ ἡμέρῃ δεινόν τι ποιησάμενοι οἱ στρατηγοὶ τῶν βαρβάρων, νέας ὅτω σφι ὀλίγας λυμαίνεσθαι, καὶ τὸ ἀπὸ Ξέρξεω δειμαίνοντες, οὐκ ἀνέμειναν ἔτι τοὺς Ἕλληνας μάχης ἄρξαι, ἀλλὰ παρακελευσάμενοι, κατὰ μέσον ἡμέρης ἀνῆγον τὰς νέας. συνέπιπτε δὲ ὥστε τᾶις αὐτᾶις ἡμέραις τὰς ναυμαχίας γίνεσθαι ταύτας καὶ τὰς πεζομαχίας τὰς ἐν Θερμοπύλῃσι. ἦν δὲ πᾶς ὁ ἀγὼν τοῖσι κατὰ θάλασσαν περὶ τοῦ Εὐρίπου, ὥσπερ τοῖσι ἀμφὶ Λεωνίδεα, τὴν ἐσβολὴν φυλάσσειν. οἱ μὲν δὴ παρεκελεύοντο, ὅκως μὴ παρήσωσι ἐς τὴν Ἑλλάδα τοὺς βαρβάρους, οἱ δ' ὅκως τὸ Ἑλληνικὸν στράτευμα διαφθείραντες, τοῦ πόρου κρατήσωσι.

ιϛ'. Ὡς δὲ ταξάμενοι οἱ Ξέρξεω ἐπέπλωον, οἱ Ἕλληνες ἀτρέμας εἶχον πρὸς

pere, et nox advenit, iterum ſe ad Artemiſium receperunt.

15. Tertio die barbarorum duces, tum indigne ferentes naves tam paucas ipſis inſultare, tum a Xerxe ſupplicium timentes, non expectarunt amplius, ut Graeci priores pugnam capeſſerent, ſed cohortati ſeſe naves circa meridiem eduxerunt. Contigit autem ut per eoſdem dies et haec navalia proelia et illa in Thermopylis terreſtria gererentur. Erat autem omne certamen his in mari de Euripo, quemadmodum illis qui cum Leonide erant de tranſitu cuſtodiendo. et Graeci quidem ſeſe adhortabantur, ne barbaros intrare Graeciam ſinerent; barbari vero, ut Graecorum copiis profligatis, tranſitu potirentur.

16. Procedente autem Xerxianorum claſſe in aciem ordinata, dum Graeci ſe

apud Artemiſium immotos tenerent, tunc eos barbari, ut comprehenderent, lunata claſſe circumdabant. Ibi Graeci ex adverſo prodeuntes conflixere. Qua in pugna pari marte pugnatum eſt. nam Xerxiana claſſis prae magnitudine et copia ſua in ſe incidebat, perturbatis navibus et mutuo incurſantibus: reſiſtebat tamen neque cedebat. Indigna enim res videbatur, a paucis navibus in fugam converti. Itaque multae Graecorum naves interibant, multi etiam viri, ſed multo plures barbarorum et naves et viri: atque ita dimicantes utrique ab alteris abſceſſere.

17. Hoc in proelio Xerxianos inter milites optimam Aegyptii navaverunt operam, cum aliis magnis editis operibus, tum hoc, quod quinque Graecas naves cum viris omnibus cepere. E Graecis

τῷ Ἀρτεμισίῳ. οἱ δὲ βάρβαροι μηνοειδὲς ποιήσαντες τῶν νεῶν, ἐκυκλεύοντο ὡς περιλάβοιεν αὐτοὺς. ἐνθεῦτεν οἱ Ἕλληνες ἐπανέπλεόν τε καὶ συνέμισγον. ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ παραπλήσιοι ἀλλήλοισι ἐγένοντο. ὁ γὰρ Ξέρξεω στρατὸς ὑπὸ μεγάθεός τε καὶ πλήθεος, αὐτὸς ὑπ' ἑωϋτοῦ ἔπιπτε, ταρασσομενέων τε τῶν νεῶν καὶ περιπιπτουσέων περὶ ἀλλήλας· ὅμως μέντοι ἀντεῖχε, καὶ οὐκ εἶκε· δεινὸν γὰρ χρῆμα ἐποιέοντο, ὑπὸ νεῶν ὀλίγων ἐς φυγὴν τραπέσθαι. πολλαὶ μὲν δὴ τῶν Ἑλλήνων νέες διεφθείροντο, πολλοὶ δὲ ἄνδρες, πολλῷ δ' ἔτι πλεῦνες νέες τε τῶν βαρβάρων καὶ ἄνδρες. οὕτω δὲ ἀγωνιζόμενοι, διέστησαν χωρὶς ἑκάτεροι.

ιζ. Ἐν ταύτῃ τῇ ναυμαχίῃ Αἰγύπτιοι μὲν τῶν Ξέρξεω στρατιωτέων ἠρίστευσαν· οἳ ἄλλα τε μεγάλα ἔργα ἀπεδέξαντο, καὶ νέας αὐτοῖσι ἀνδράσι εἷλον Ἑλληνίδας πέντε. τῶν δὲ Ἑλλήνων κατὰ

ταύτην τὴν ἡμέρην ἠρίστευσαν Ἀθηναῖοι, καὶ Ἀθηναίων Κλεινίης ὁ Ἀλκιβιάδεω· ὃς δαπάνην οἰκηΐην παρεχόμενος, ἐστρατεύετο ἀνδράσι τε διηκοσίοισι καὶ οἰκηΐη νηΐ.

ιη'. Ὡς δὲ διέστησαν ἄσμενοι ἑκάτεροι, ἐς ὅρμον ἠπείγοντο. οἱ δὲ Ἕλληνες, ὡς διακριθέντες ἐκ τῆς ναυμαχίης ἀπηλλάχθησαν, τῶν μὲν νεκρῶν καὶ τῶν ναυηγίων ἐπεκράτεον, τρηχέως δὲ περιεφθέντες, καὶ οὐκ ἥκιστα Ἀθηναῖοι, τῶν αἱ ἡμίσεαι τῶν νεῶν τετρωμέναι ἔσαν, δρησμὸν δὴ ἐβούλευον[a] ἔσω ἐς τὴν Ἑλλάδα.

ιθ'. Νόῳ δὲ λαβὼν ὁ Θεμιστοκλέης ὡς εἰ ἀπορραγείη ἀπὸ τοῦ βαρβάρου[b] τό, τε Ιωνικὸν καὶ τὸ Καρικὸν φῦλον, οἷοί τε εἴησαν τῶν λοιπῶν κατύπερθε γενέσθαι· ἐλαυνόντων τῶν Εὐβοέων πρόβατα ἐπὶ τὴν θάλασσαν ταύτην, συλλέξας τοὺς στρατηγοὺς, ἔλεγέ σφι ὡς δοκέοι ἔχειν τινὰ παλάμην, τῇ ἐλπίζοι[c] τῶν βασιλῆος συμμάχων ἀποστήσειν τοὺς ἀρίστους. ταῦ-

[a] ἐβουλεύοντο. [b] βαρβαρικοῦ. [c] ἐλπίζει.

autem eo die praeſtantiſſimi extitere Athenienſes, et inter Athenienſes, Clinias Alcibiadis filius; qui domeſtico ſumptu ac propria navi cum ducentis viris militabat.

18. Ubi utrique libenter in diverſum abiere, ad ſtationem feſtinabant. Graeci autem dirempto proelio revecti, etſi caeſorum corporibus ac naufragiis potiebantur, tamen quod aſpere vexati eſſent, praecipueque Athenienſes, quorum dimidium navium vulneratum erat, de fugiendo interius in Graeciam deliberabant.

19. Themiſtocles, reputans, ſi ab viribus barbari abduceret Iones et Cares, fieri poſſe ut reliquos ſuperarent, dum Euboeenſes pecora ad mare iſtud propellunt, duces contraxit, eiſque dixit ſe viam quandam habere, qua ſperaret optimos ſociorum ab rege abductum iri.

Hactenus rem enudavit, addiditque in rebus praesentibus hoc ab illis agendum esse, ut Euboicorum pecorum quantum vellet quisque mactaret; satius enim esse suos milites potiri quam hostem. Ac monuit ut suis quique popularibus praeciperent ignem accendere; sibi autem de discessu tempus curae fore, ut sine noxa abirent in Graeciam. Hoc illis probatum quum esset, accensis ignibus ad pecora est itum.

20. Nam Euboeenses, contempto Bacidis oraculo, tanquam nihil dicente, neque exportaverant quicquam, neque importaverant, velut impendente eis bello, et res sibi quoque ipsis ambiguas effecerant. ita enim habebat de his oraculum Bacidis,

Dum juga barbaricus canabacea jactat in aequor,
Euboea caprae mugientes fac procul absint.

τὰ μέν νυν ἐς τοσοῦτο παρεγύμνου. ἐπὶ δὲ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι τάδε ποιητέα εἶναί σφι ἔλεγε· τῶν τε προβάτων τῶν Εὐβοεικῶν ὅσα τις ἐθέλοι καταθύειν· κρέσσον γὰρ εἶναι τὴν στρατιὴν ἔχειν ἢ τοὺς πολεμίους. παραίνεέ τε προειπεῖν τοῖσι ἑωϋτῶν ἑκάστους πῦρ ἀνακαίειν[d], κομιδῆς δὲ πέρι τὴν ὥρην αὐτῷ μελήσειν· ὥστε ἀσινέας ἀπικέσθαι ἐς τὴν[e] Ἑλλάδα. ταῦτα ἤρεσέ σφι ποιέειν· καὶ αὐτίκα πῦρ ἀνακαυσάμενοι, ἐτρέποντο[f] πρὸς τὰ πρόβατα.

κʹ. Οἱ γὰρ Εὐβοέες παραχρησάμενοι τὸν Βάκιδος χρησμὸν ὡς οὐδὲν λέγοντα, οὔτ' ἐξεκομίσαντο οὐδὲν οὔτε προεσάξαντο, ὡς παρεσομένου σφι πολέμου, περιπετέα τε ἐποιήσαντο σφίσι αὐτοῖσι τὰ πρήγματα. Βάκιδι γὰρ ὧδε ἔχει περὶ τούτων ὁ χρησμὸς,

Φράζεο, βαρβαρόφωνον ὅταν ζυγὸν εἰς ἅλα βάλλῃ
Βύβλινον, Εὐβοίης ἀπέχειν πολυμηκάδας αἶγας.

[d] πυρὴν ἀνακαίειν. [e] ἀπικέσθαι ἐπὶ τὴν. [f] ἐτράποντο.

τούτοισι δὲ οὐδὲν τοῖσι ἔπεσι χρησαμένοισι ἐν τοῖσι τότε παρεοῦσί τε καὶ προσδοκίμοισι κακοῖσι, παρῆν σφι συμφορῇ χρῆσθαι πρὸς τὰ μέγιστα.

κα΄. Οἱ μὲν δὴ ταῦτα ἔπρησσον, παρῆν δὲ ὁ ἐκ Τρηχῖνος κατάσκοπος. ἦν μὲν γὰρ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ κατάσκοπος Πολύας, γένος Ἀντικυρεὺς, τῷ προσετέτακτο· καὶ εἶχε πλοῖον κατῆρες ἑτοῖμον, εἰ παλήσειε ὁ ναυτικὸς στρατὸς, σημαίνειν τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι ἐοῦσι. ὡς δ' αὔτως ἦν Ἀβρώνυχος ὁ Λυσικλέος Ἀθηναῖος καὶ παρὰ Λεωνίδῃ ἑτοῖμος τοῖσι ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἐοῦσι ἀγγέλλειν τριηκοντέρῳ ἤν τι καταλαμβάνῃ νεώτερον τὸν πεζόν. οὗτος ὦν ὁ Ἀβρώνυχος ἀπικόμενος ἐσήμαινέ σφι τὰ γεγονότα περὶ Λεωνίδεα καὶ τὸν στρατὸν αὐτοῦ. οἱ δὲ, ὡς ἐπύθοντο ταῦτα, οὐκέτι ἐς ἀναβολὰς ἐποιέοντο τὴν ἀποχώρησιν, ἐκομίζοντο δὲ ὡς ἕκαστοι ἐτάχθησαν· Κορίνθιοι πρῶ-

His verſibus quum nihil illi uterentur in malis, quae tum aderant, tum impendebant, debebat fieri ut maxima calamitate afficerentur.

21. Dum haec iſti agebant, advenit ex Trachine ſpeculator. nam erat apud Artemiſium ſpeculator Polyas, genere Anticyrenſis, cui datum erat negotium, et habebat expeditum et remis inſtructum navigium, ſi copiae navales conflixiſſent, ut renunciaret iis qui apud Thermopylas erant. Similiter Abronychus Lyſiclis filius Athenienſis apud Leonidem erat paratus cum triginta remorum navigio ad nunciandum iis qui ad Artemiſium agebant, ſi quid novi pedeſtribus copiis contigiſſet. Hic igitur Abronychus adveniens, indicavit ea quae circa Leonidem et ejus exercitum geſta erant. Qua iſti re audita non jam ſibi differendum abitum putaverunt: ſed ut quique locati erant, abſceſſerunt; primi Corin-

thii, poſtremi Athenienſes.

22. Quorum Athenienſium velociſſimis navibus delectis, Themiſtocles ad aquas potabiles ſe conferens, in lapidibus litteras incidebat; quas poſtero die Iones ad Artemiſium venientes legerunt, in haec verba: 'Viri Iones, haud juſte 'facitis, militantes adverſus patres, et 'Graeciam redigentes in ſervitutem. Sed 'maxime quidem ſtate a nobis: ſin hoc 'facere non poteſtis, at vos ſaltem et 'nunc e medio nobis eritis et ipſi et Ca-'res ut eadem vobis faciant obſecrate. 'Quod ſi horum neutrum fieri poteſt, 'et majori neceſſitate eſtis obſtricti quam 'ut poſſitis deſciſcere, utique vos in re 'gerenda, dum pugnam conſeremus, ter-'giversamini, memores a nobis vos eſſe 'oriundos, et inimicitiarum nobis cum 'barbaro principium a vobis extitiſſe.'

τοι, ὕϛατοι δὲ Ἀθηναῖοι.

κϚʹ. Ἀθηναίων δὲ νέας τὰς ἄριϛα πλωούσας ἐπιλεξάμενος Θεμιϛοκλέης, ἐπορεύετο περὶ τὰ πότιμα ὕδατα, ἐντάμνων ἐν τοῖσι λίθοισι γράμματα, τὰ Ἴωνες ἐπελθόντες τῇ ὑϛεραίῃ ἡμέρῃ ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον, ἐπελέξαντο. τὰ δὲ γράμματα τάδε ἔλεγε, ‘ Ἄνδρες Ἴωνες, οὐ ποιέετε δίκαια ἐπὶ τοὺς ‘ πατέρας ϛρατευόμενοι, καὶ τὴν Ἑλλάδα ‘ καταδουλούμενοι. ἀλλὰ μάλιϛα μὲν πρὸς ‘ ἡμέων γίνεσθε· εἰ δὲ ὑμῖν ἐϛι τοῦτο μὴ ‘ δυνατὸν ποιῆσαι, ὑμέες δὲ ἔτι καὶ νῦν ἐκ ‘ τοῦ μέσου ἡμῖν ἕσεσθε καὶ αὐτοὶ, καὶ τῶν ‘ Καρῶν δέεσθε τὰ αὐτὰ ὑμῖν ποιέειν. εἰ ‘ δὲ μηδέτερον τουτέων οἷόντε γίνεσθαι, ‘ ἀλλ᾽ ὑπ᾽ ἀναγκαίης[a] μέζονος κατέζευ‘ χθε ἢ ὥϛε ἀφίϛασθαι, ὑμέες γε ἐν τῷ ‘ ἔργῳ, ἐπεὰν συμμίσγωμεν, ἐθελοκακέε‘ τε, μεμνημένοι ὅτι ἀπ᾽ ἡμέων γεγόνατε, ‘ καὶ ὅτι ἀρχῆθεν ἡ ἔχθρη πρὸς τὸν βάρ‘ βαρον ἀπ᾽ ὑμέων ἡμῖν γέγονε.’ Θεμιϛο-

a MS. ἀνάγκης.

κλέης δὲ ταῦτα ἔγραφε, δοκέειν ἐμοὶ, ἐπ' ἀμφότερα νοέων, ἵνα ἢ λαθόντα τὰ γράμματα βασιλῆα, Ἴωνας ποιήσῃ μεταβαλεῖν καὶ γενέσθαι πρὸς ἑωϋτῶν, ἢ, ἐπείτε ἀνενειχθῇ, καὶ διαβληθῇ πρὸς Ξέρξεα, ἀπίστους ποιήσῃ τοὺς Ἴωνας, καὶ τῶν ναυμαχιέων [b] αὐτοὺς ἀπόσχῃ.

κγ'. Θεμιστοκλέης μὲν ταῦτα [c] ἐνέγραψε. τοῖσι δὲ βαρβάροισι αὐτίκα μετὰ ταῦτα πλοίῳ ἦλθε ἀνὴρ Ἱστιαιεὺς [d], ἀγγέλλων τὸν δρησμὸν τὸν ἀπ' Ἀρτεμισίου τῶν Ἑλλήνων. οἱ δ' ὑπ' ἀπιστίης τὸν μὲν ἀγγέλλοντα εἶχον ἐν φυλακῇ, νῆας δὲ ταχείας ἀπέστειλαν προκατοψομένας. ἀπαγγειλάντων δὲ τουτέων τὰ ἦν, οὕτω δὴ ἅμ' ἡλίῳ σκιδναμένῳ πᾶσα ἡ στρατιὴ ἐπέπλεε [e] ἁλὴς ἐπὶ τὸ Ἀρτεμίσιον. ἐπισχόντες δὲ ἐν τούτῳ τῷ χώρῳ μέχρι μέσου ἡμέρης, τὸ ἀπὸ τούτου ἔπλωον ἐς Ἱστιαίην. ἀπικόμενοι δὲ, τὴν πόλιν ἔσχον τῶν Ἱστιαίων, καὶ τῆς Ἑλλοπίης μοίρης, γῆς δὲ

[b] συμμαχιέων. [c] μέν νυν ταῦτα. [d] Ἱστιεύς. [e] ἔπλωε.

Haec Themiſtocles (ut arbitror) duplici conſilio ſcripſit, ut ſi litterae regem laterent, Iones induceret ad deficiendum a rege ad ſe; ſin ad eum deferrentur, darenturque crimini, infidos eidem redderet Iones, et a proeliis navalibus ſummoveret.

23. Poſtquam autem haec Themiſtocles inſcripſit, extemplo vir Hiſtiaeenſis navigio advectus, barbaris nuncium attulit Graecos ab Artemiſio profugiſſe. Illi homine, quod fidem non haberent, ſervari juſſo, naves veloces ad rem explorandam miſerunt. qua re per iſtas nunciata, prout erat, ſimulatque refulſit ſol, omnis claſſis addenſata ad Artemiſium contendit: ubi ad meridiem uſque immorata, mox ad Hiſtiaeam proceſſit. Eo appulſi, urbe Hiſtiaeorum potiti ſunt, et Hellopiae porti-

onis, regionis autem Hiſtiaeotidis maritimos vicos omnes incurſaverunt.

24. Dum iſti hoc in loco agunt, Xerxes praeparatis quae volebat circa cadavera, praeconem ad claſſiarios mittit. Haec autem praeparaverat. Quicunque e ſuo exercitu apud Thermopylas caeſi (erant autem viginti millia) eorum mille ferme relictis, ceteros depreſſis foſſis humavit: et ne a claſſiario exercitu cerni poſſent, foliiſque conſtravit, et humum aggeravit. Praeco ubi ad Hiſtiaeam tranſiit, facto totius exercitus coetu, haec dixit, ‘ Viri ſocii, rex Xerxes dat veniam ‘ cuicunque libet relictis ordinibus ire viſum, quemadmodum pugnet cum amentibus hominibus, qui ſe ſuperaturos ſperaverant copias regis.’

25. Haec denunciante praecone, mox

τῆς Ἱστιαιώτιδος τὰς παραθαλασσίας κώμας πάσας ἐπέδραμον.

κδ'. Ενθαῦτα δὲ τουτέων ἐόντων, Ξέρξης ἑτοιμασάμενος τὰ περὶ τοὺς νεκροὺς, ἔπεμπε ἐς τὸν ναυτικὸν στρατὸν κήρυκα. προετοιμάσατο δὲ τάδε· ὅσοι τοῦ στρατοῦ τοῦ ἑωϋτοῦ ἔσαν νεκροὶ ἐν Θερμοπύλῃσι, (ἔσαν δὲ καὶ δύο μυριάδες) ὑπολιπόμενος τουτέων ὡς χιλίους, τοὺς λοιποὺς, τάφρους ὀρυξάμενος, ἔθαψε· φυλλάδα τε ἐπιβαλὼν, καὶ γῆν ἐπαμησάμενος, ἵνα μὴ ὀφθείησαν ὑπὸ τοῦ ναυτικοῦ στρατοῦ. ὡς δὲ διέβη ἐς τὴν Ἱστιαίην ὁ κήρυξ, σύλλογον ποιησάμενος παντὸς τοῦ στρατοπέδου, ἔλεγε τάδε, ‘ Ανδρες ξύμμαχοι, βασιλεὺς Ξέρξης τῷ ‘ βουλομένῳ ὑμέων παραδίδωσι, ἐκλιπόντα τὴν τάξιν, καὶ ἐλθόντα, θεήσασθαι ‘ ὅκως μάχεται πρὸς τοὺς ἀνοήτους τῶν ‘ ἀνθρώπων, οἳ ἤλπισαν τὴν βασιλῆος δύ‘ναμιν ὑπερβαλέεσθαι.’

κε'. Ταῦτα ἐπαγγειλαμένου, μετὰ

ταῦτα ὐδὲν ἐγίνετο πλοίων σπανιώτερον· ὕτω πολλοὶ ἤθελον θεήσεσθαι. διαπεραιωθέντες δὲ ἐθηεῦντο διεξιόντες τὺς νεκρύς. πάντες δὲ ἠπιςέατο τὺς κειμένυς εἶναι πάντας Λακεδαιμονίυς κ̣ Θεσπιέας, ὁρέοντες κ̣ τὺς εἵλωτας. ὐ μὲν ὐδ᾽ ἐλάνθανε τὺς διαβεβηκότας Ξέρξης ταῦτα πρήξας περὶ τὺς νεκρὺς τὺς ἑωϋτῦ. καὶ γὰρ δὴ κ̣ γελοῖον ἦν· τῶν μὲν χίλιοι ἐφαίνοντο νεκροὶ κείμενοι, οἱ δὲ πάντες ἐκέατο ἁλέες συγκεκομισμένοι ἐς τὠϋτὸ χωρίον, τέσσερες χιλιάδες. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην πρὸς θέην ἐτράποντο· τῇ δ᾽ ὑςεραίῃ οἱ μὲν ἀπέπλωον ἐς Ἱςιαίην ἐπὶ τὰς νῆας, οἱ δὲ ἀμφὶ Ξέρξην, ἐς ὁδὸν ὡρμέατο.

κς´. [f] Ἧκον δέ σφι αὐτόμολοι ἄνδρες ἀπ᾽ Ἀρκαδίης ὀλίγοι τινὲς, βίυ τε δεόμενοι, κ̣ ἐνεργοὶ βυλόμενοι εἶναι. ἀγαγόντες [f] δὲ τύτυς ἐς ὄψιν τὴν βασιλῆος, ἐπυνθάνοντο οἱ Πέρσαι περὶ τῶν Ἑλλήνων τὰ ποιέοιεν· εἷς δέ τις πρὸ πάντων ἦν ὁ ἐρω-

f MS. ἀγοντες.

nihil infrequentius fuit navigiis: ita multi visere cupiebant. Illuc transvecti et transeuntes cernebant cadavera. Cuncti vero sciebant omnes Lacedaemonios esse ac Thespienses qui jacebant, quum etiam hilotas cernerent. Itaque eos qui transmisere non latuit Xerxes, qui circa suorum cadavera id fecisset. Etenim erat res profecto etiam ridicula, ut illorum quidem mille jacentes occisi extarent, isti vero omnes conferti eundem in locum quater milleni comportati essent. Atque hunc quidem diem in spectaculo consumpserunt: postero autem classiarii Histiaeam ad classem remeaverunt. Xerxes et qui cum eo erant, iter ingressi sunt.

26. Verum ad hos pauci quidam ab Arcadia perfugae venerunt, victus inopes, et operam suam praestare cupientes: qui in conspectum regis adducti, interrogatique cum ab aliis Persis, tum vero praecipue a quodam, de Graecis, quae

agerent, reſponderunt eos agere Olympia, et ſpectare certamen gymnicum atque equeſtre. Rurſus eodem percontante quodnam illis praemium eſſet propoſitum propter quod certarent, oleaginam coronam inquiunt eſſe qua donarentur. Ibi Tigranes Artabani filius generoſiſſimam quum dixiſſet ſententiam, a rege pro timido eſt habitus. Audiens enim praemium coronam eſſe, non pecunias, ſilentium tenere non potuit quin coram omnibus diceret, ' Papae Mardoni, in quos ' viros induxiſti nos ad pugnandum? qui ' non pecuniarum certamen agitant, ſed ' virtutis?' Haec ab illo dicebantur.

27. Eo interim tempore poſt acceptam apud Thermopylas calamitatem confeſtim Theſſali caduceatorem ad Phocenſes mittunt, utpote iis infenſi, cum ſemper antea, tum praecipue poſt noviſſimam cladem. Quippe non multis ante hanc

τῶν αὐτοὺς ταῦτα. οἱ δέ σφι ἔλεγον, ὡς Ὀλύμπια διάγοιεν [a], καὶ θεωρῷεν ἀγῶνα γυμνικὸν καὶ ἱππικόν. ὁ δὲ ἐπείρετο ὅ,τι τὸ ἄεθλον εἴη σφι κείμενον [b], περὶ ὅτευ ἀγωνίζονται· οἱ δ' εἶπον, τῆς ἐλαίης τὸν διδόμενον στέφανον. ἐνθαῦτα εἴπας γνώμην γενναιοτάτην Τιγράνης ὁ Ἀρταβάνου, δειλίην ὦφλεε πρὸς βασιλῆος. πυνθανόμενος [c] γὰρ τὸ ἄεθλον ἐὸν στέφανον, ἀλλ' οὐ χρήματα, οὔτε ἠνέσχετο σιγῶν, εἶπέ τε ἐς πάντας [d] τάδε, ‘ Παπαὶ Μαρδόνιε, κοίους ‘ ἐπ' ἄνδρας ἤγαγες μαχησομένους ἡμέας, ‘ οἳ οὐ περὶ χρημάτων τὸν ἀγῶνα ποιεῦν‘ ται, ἀλλὰ περὶ ἀρετῆς;’ τούτῳ μὲν δὴ ταῦτα εἴρητο.

κζ'. Ἐν δὲ τῷ διὰ μέσου χρόνῳ ἐπεί τε τὸ ἐν Θερμοπύλῃσι τρῶμα ἐγεγόνεε, αὐτίκα Θεσσαλοὶ πέμπουσι κήρυκα ἐς Φωκέας, ἅτε σφι ἔχοντες αἰεὶ χόλον, ἀπὸ δὲ τοῦ ὑστάτου τρώματος καὶ τὸ κάρτα. ἐσβαλόντες γὰρ πανστρατιῇ αὐτοί τε οἱ

a MS. Ὀλύμπια ἄγουσι. b προκείμενον. c πυθόμενος. d εἶπε τε πρὸς πάντας.

Θεσσαλοὶ καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτέων ἐς τοὺς Φωκέας, οὐ πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον ταύτης τῆς βασιλῆος στρατηλασίης, ἑσσώθησαν ὑπὸ τῶν Φωκέων, καὶ περιέφθησαν τρηχέως. καί ἐπεί τε γὰρ κατειλήθησαν ἐς τὸν Παρνησσὸν, οἱ Φωκέες ἔχοντες μάντιν Τελλίην τὸν Ηλεῖον, ἐνθαῦτα ὁ Τελλίης οὗτος σοφίζεται αὐτοῖσι τοιόνδε· γυψώσας ἄνδρας ἑξακοσίους τῶν Φωκέων τοὺς ἀρίστους, αὐτούς τε τούτους, καὶ τὰ ὅπλα αὐτέων, νυκτὸς ἐπεθήκατο τοῖσι Θεσσαλοῖσι· προείπας αὐτοῖσι, τὸν ἂν μὴ λευκανθίζοντα ἴδωνται, τοῦτον κτείνειν. τούτους ὦν αἵ τε φυλακαὶ τῶν Θεσσαλῶν πρῶται ἰδοῦσαι, ἐφοβήθησαν, δόξασαι ἄλλό τι εἶναι τέρας· καὶ μετὰ τὰς φυλακὰς αὐτὴ ἡ στρατιὴ, οὕτω ὥστε τετρακισχιλίων κρατῆσαι νεκρῶν καὶ ἀσπίδων Φωκέας, τῶν τὰς μὲν ἡμισέας ἐς Ἄβας ἀνέθεσαν, τὰς δὲ λοιπὰς [e], ἐς Δελφούς· ἡ δὲ δεκάτη ἐγένετο τῶν χρημάτων ἐκ ταύτης

[e] Haec vox λοιπὰς non est in MS.

regis expeditionem annis, quum ipſi Theſſali omni cum copia et eorum ſocii aggreſſi eſſent Phocenſes, a Phocenſibus fugati ſunt aſpereque vexati. Etenim quum ad Parnaſſum concluſi eſſent, Phocenſes habentes Telliam faticinum Eleum, ibi Tellias hic hujuſmodi rem eis commentus eſt. Sexcentos viros e Phocenſibus praeſtantiſſimos gypſo tam ipſos quam arma illinit, eoſque ſub noctem in Theſſalos immiſit, dato praecepto ut quemcunque non albicantem cernerent, eum obtruncarent. Hos primi Theſſalorum excubitores, aliud quoddam prodigium eſſe arbitrati, et poſt has excubias, ipſe exercitus adeo exhorruerunt, ut quatuor millibus caeſorum atque ſcutorum Phocenſes potiti ſint; quorum ſcutorum dimidium apud Abas, reliqua apud Delphos dedicaverunt: et ex decimis pecu-

niarum hujus pugnae factae sunt statuae grandes, quae circa tripodem e regione delubri Delphis visuntur: et alterae ejusmodi in Abis repositae.

28. Haec Phocenses in peditatum Thessalorum, a quibus obsidebantur, egerunt: equitatum quoque eorundem, qui in suum agrum incursaverat, insanabili clade afflixerunt. ad ingressum enim qui est juxta Hyampolin, depressa istic ingenti fossa, amphoras inanes in ea deposuerunt, humumque desuper injecerunt, eamque reliquo solo exaequaverunt: atque ibi Thessalos exceperunt incurrentes. Thessali impetu sumpto, tanquam eos rapturi, in amphoras inciderunt, ibique equorum crura corrupta sunt.

29. Ob haec ambo Phocensibus infensi Thessali, misso caduceatore ita dixere, ‘ O Phocenses, nunc aliquid amplius ‘ resipiscentes agnoscite non esse vos no-

τῆς μάχης, οἱ μεγάλοι ἀνδριάντες οἱ περὶ τὸν τρίποδα συνεστεῶτες, ἔμπροσθεν τȣ̃ νηȣ̃ τȣ̃ ἐν Δελφοῖσι, κ̀ ἕτεροι τοιȣ̃τοι ἐν Ἄϐῃσι ἀνακέαται.

κή. Ταῦτα μέν νυν τὸν πεζὸν εἰργάσαντο τῶν Θεσσαλῶν οἱ Φωκέες, πολιορκέοντας ἑωϋτȣ̀ς· ἐσϐαλȣ̃σαν δὲ ἐς τὴν χώρην τὴν ἵππον αὐτέων, ἐλυμήναντο ἀνηκέςως. ἐν γὰρ τῇ ἐσϐολῇ ἥ ἐςι κατὰ Ὑάμπολιν, ἐν ταύτῃ τάφρον μεγάλην ὀρύξαντες, ἀμφορέας κενεȣ̀ς ἐς ταύτην κατέθηκαν. χȣ̃ν δὲ ἐπιφορήσαντες, καὶ ὁμοιώσαντες τῷ ἄλλῳ χώρῳ, ἐδέκοντο τȣ̀ς Θεσσαλȣ̀ς ἐσϐάλλοντας. οἱ δὲ, ὡς ἀναρπασόμενοι τοὺς Φωκέας φερόμενοι, ἐσέπεσον ἐς τȣ̀ς ἀμφορέας· ἐνθαῦτα οἱ ἵπποι τὰ σκέλεα διεφθάρησαν.

κθ'. Τȣτέων δή σφι ἀμφοτέρων ἔχοντες ἔγκοτον οἱ Θεσσαλοὶ, πέμψαντες κήρυκα, ἠγόρευον τάδε, ‘ Ὦ Φωκέες, ἤδη ‘ τι μᾶλλον γνωσιμαχέετε μὴ εἶναι ὁ-

‘ μοῖοι ἡμῖν. πρόσθεν τε γὰρ ἐν τοῖσι
‘ Ἕλλησι ὅσον χρόνον ἐκεῖνα ἡμῖν ἥν-
‘ δανε, πλέον αἰεί κοτε ὑμέων ἐφερόμε-
‘ θα· νῦν τε παρὰ τῷ βαρβάρῳ τοσοῦτον
‘ δυνάμεθα, ὥστε ἐπ᾽ ἡμῖν ἐστι τῆς γῆς
‘ ἐστερῆσθαι καὶ προσηνδραποδίσθαι ὑμέ-
‘ ας. ἡμεῖς μέντοι τὸ πᾶν ἔχοντες, οὐ
‘ μνησικακέομεν, ἀλλ᾽ ἡμῖν γενέσθω ἀντ᾽
‘ αὐτέων πεντήκοντα τάλαντα ἀργυρίου·
‘ καὶ ὑμῖν ὑποδεκόμεθα τὰ ἐπιόντα ἐπὶ
‘ τὴν χώρην ἀποτρέψειν.’

λʹ. Ταῦτά σφι ἐπαγγέλλοντο οἱ Θεσσαλοί. οἱ γὰρ Φωκέες μοῦνοι τῶν ταύτῃ ἀνθρώπων οὐκ ἐμήδιζον, κατ᾽ ἄλλο μὲν οὐδὲν, ὡς ἐγὼ συμβαλλεόμενος εὑρίσκω, κατὰ δὲ τὸ ἔχθος τῶν Θεσσαλῶν· εἰ δὲ Θεσσαλοὶ τὰ Ἑλλήνων ηὖξον, ὡς ἐμοὶ δοκέειν, ἐμήδιζον ἂν οἱ Φωκέες. ταῦτα ἐπαγγελλομένων Θεσσαλῶν, οὔτε δώσειν ἔφασαν χρήματα, παρέχειν τε σφι Θεσσαλοῖσι ὁμοίως μηδίζειν, εἰ ἄλλως βου-

'bis pares; qui et antehac inter Graecos, 'quandiu partes illorum nobis placuerunt, ſemper vobis antecelluimus, et 'nunc apud barbarum adeo pollemus, 'ut penes nos ſit et agro vos exui, et 'praeterea in ſervitutem redigi. Quam 'facultatem etſi obtinemus, tamen injuriarum non ſumus memores, niſi ut eo 'nomine quinquaginta talenta rependatis: et nos vobis recipimus, damna omnia nos ab agro veſtro averſuros.'

30. Haec Theſſali Phocenſibus denunciabant, quod ſoli Phocenſes inter ejus loci homines cum Medis non ſentiebant; idque nulla alia cauſſa, ut ego conjectura comperio, quàm Theſſalorum odio; partes Medorum (ut mihi videtur) ſequuturi, ſi Theſſali partes Graecorum foviſſent. Haec deferentibus Theſſalis, negarunt ſe Phocenſes pecuniam daturos; et ſibi itidem, ut Theſſalis, facultatem eſſe ſentiendi cum Medis, ſi aliter

ſentire vellent: ſed nequaquam fore ut ſponte eſſent proditores Graeciae.

31. His verbis renunciatis ita Theſſali irritati in Phocenſes barbaro duces itineris extiterunt, et ex Trachinia Doridem regionem incurſaverunt. nam ejus regionis limes anguſtus illuc triginta non amplius ſtadia in latum pertinet, inter Meliadem ac Phocenſem regionem ſitus, quae olim Dryopis erat. Haec autem regio, Dorienſium qui ſunt in Peloponneſo, metropolis eſt. Hanc igitur Doridem regionem ingreſſi barbari nihil laeſerunt; cum Medis enim, etſi Theſſalis non videbatur, ſentiebant.

32. Poſteaquam autem e Doride in Phocidem ingreſſi ſunt barbari, ipſos quidem Phocenſes non ſunt adepti: eorum enim nonnulli cacumina Parnaſſi conſcenderant; et eſt vertex Parnaſſi juxta

λοίατο· ἀλλ' ὐκ ἔσεσθαι ἑκόντες εἶναι προδόται τῆς Ἑλλάδος.

λα'. Επειδὴ δὲ ἀνηνείχθησαν ὗτοι οἱ λόγοι, ὗτω δὴ οἱ Θεσσαλοὶ κεχολωμένοι τοῖσι Φωκεῦσι, ἐγένοντο ἡγεμόνες τῷ βαρβάρῳ τῆς ὁδῦ. ἐκ μὲν δὴ τῆς Τρηχινίης ἐς τὴν Δωρίδα ἐσέβαλον. τῆς γὰρ Δωρίδος χώρης ποδεὼν στεινὸς ταύτη κατατείνει, ὡς τριήκοντα σταδίων μάλιστά κη εὖρος, κείμενος μεταξὺ τῆς τε Μηλιάδος καὶ τῆς Φωκίδος χώρης, ἥπερ ἦν τοπαλαιὸν Δρυοπίς. ἡ δὲ χώρη αὕτη ἐστὶ μητρόπολις Δωριέων τῶν ἐν Πελοποννήσῳ. ταύτην ὦν τὴν Δωρίδα γῆν ὐκ ἐσίναντο ἐσβάλλοντες οἱ βάρβαροι· ἐμήδιζόν τε γὰρ, καὶ ὐκ ἐδόκεε Θεσσαλοῖσι.

λβ'. Ὡς δὲ ἐκ τῆς Δωρίδος ἐς τὴν Φωκίδα ἐσέβαλον, αὐτὺς μὲν τὺς Φωκέας ὐκ αἱρέυσι. οἱ μὲν γὰρ τῶν Φωκέων ἐς τὰ ἄκρα τῦ Παρνησσῦ [f] ἀνέβησαν. ἔστι δὲ καὶ ἐπιτηδέη δέξασθαι ὅμιλον τῦ Παρ-

[f] ἄκρα τὰ Παρνησσῦ.

νησοῦ ἡ κορυφὴ, κατὰ Νέωνα πόλιν κειμένη, ἐπ' ἑωϋτῆς[a]. Τιθορέα ὄνομα αὐτῇ. ἐς τὴν δὴ ἀνηνείκαντο, καὶ αὐτοὶ ἀνέβησαν· οἱ δὲ πλεῦνες αὐτέων ἐς τοὺς Ὀζόλας Λοκροὺς ἐξεκομίσαντο, ἐς Ἀμφισσαν πόλιν τὴν ὑπὲρ τοῦ Κρισσαίου πεδίου οἰκεομένην. οἱ δὲ βάρβαροι τὴν χώρην πᾶσαν ἐπέδραμον τὴν Φωκίδα· Θεσσαλοὶ γὰρ οὕτω ἦγον τὸν στρατόν. ὁκόσα δὲ ἐπέσχον, πάντα ἐπέφλεγον καὶ ἔκειρον, καὶ ἐς τὰς πόλις ἐνιέντες πῦρ καὶ ἐς τὰ ἱρά.

λγ'. Πορευόμενοι γὰρ ταύτῃ παρὰ τὸν Κηφισσὸν ποταμὸν, ἐδήουν πάντα· καὶ κατὰ μὲν ἔκαυσαν Δρύμον πόλιν, κατὰ δὲ Χαράδραν[b], καὶ Ἐρωχον, καὶ Τεθρώνιον, καὶ Ἀμφίκαιαν, καὶ Νέωνα, καὶ Πεδιέας, καὶ Τριτέας, καὶ Ἐλάτειαν, καὶ Ὑάμπολιν, καὶ Παραποταμίους, καὶ Ἄβας· ἔνθα ἦν ἱρὸν Ἀπόλλωνος πλούσιον, θησαυροῖσί τε καὶ ἀναθήμασι πολλοῖσι κατεσκευασμένον. ἦν δέ τι καὶ τότε καὶ νῦν ἐστι χρηστήριον

[a] ὑπ' ἑωϋτῆς. [b] Χαράδρην.

urbem Neonem ſitus, nomine Tithorea, in ſe aptus turbae capiendae, in quam aut vecti erant, aut ipſi aſcenderant: ſed plures ad Locros Ozolas exierant in urbem Amphiſſam, quae ſupra Criſaeum ſita eſt campum. At barbari omnem agrum Phocenſem incurſaverunt: ſic enim ducebant exercitum Theſſali; et omnia quae nacti ſunt, igni ferroque vaſtarunt, in urbes etiam et ſacras aedes igne injecto.

33. Nam peragrantes Phocidem juxta Cephiſſum amnem, cuncta populati ſunt, et hinc urbem Drymon incenderunt, illinc Charadram et Erochum et Tethronium et Amphicaeam et Neonem et Pedieas et Triteas et Elateam et Hyampolin et Parapotamios, fluminis accolas, et Abas: ubi delubrum Apollinis erat locuples et theſauris donariiſque compluribus exornatum; ubi etiam tunc erat, ſicut nunc quoque eſt oraculum. Hoc

delubrum poſteaquam diripuere, incenderunt. Phocenſium etiam quoſdam ad montana inſequuti ceperunt, et mulieres aliquot, prae multitudine ſtuprantium extinxerunt.

34. Praetergreſſi quoque Parapotamios, pervenere ad Panopeas. Inde copiae delectu habito diviſae fuerunt: quarum plurima pars ac validiſſima cum ipſo Xerxe Athenas verſus tendens in Boeotos, in agrum Orchomeniorum ingreſſa eſt. Boeoti autem cum Medis univerſi ſentiebant: quorum urbes viri Macedones in eis collocati, qui ab Alexandro miſſi fuerant, ſervaverunt, volentes planum facere Xerxi Boeotos ſentire cum Medis. Et hi quidem barbari hac iter intenderunt.

35. Ceteri vero commiſſi ducibus Parnaſſum a dextra praeſtringentes, ad templum quod eſt Delphis proceſſerunt;

αὐτόθι. καὶ τοῦτο τὸ ἱρὸν συλήσαντες ἐνέπρησαν, καί τινας διώκοντες εἷλον τῶν Φωκέων πρὸς τοῖσι οὔρεσι· καὶ γυναῖκάς τινας διέφθειραν μισγόμενοι, ὑπὸ πλήθεος.

λδ΄. Παραποταμίους δὲ παραμειβόμενοι οἱ βάρβαροι, ἀπίκοντο ἐς Πανοπέας· ἐνθεῦτεν δὲ ἤδη διακρινομένη ἡ στρατιὴ αὐτέων ἐσχίζετο. τὸ μὲν πλεῖστον καὶ δυνατώτατον τοῦ στρατοῦ, ἅμα αὐτῷ Ξέρξῃ πορευόμενον ἐπ᾽ Ἀθήνας, ἐσέβαλε ἐς Βοιωτοὺς, ἐς τὴν τῶν Ορχομενίων. Βοιωτῶν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος ἐμήδιζε. τὰς δὲ πόλις αὐτέων ἄνδρες Μακεδόνες διατεταγμένοι ἔσωζον, ὑπὸ Ἀλεξάνδρου ἀποπεμφθέντες· ἔσωζον δὲ τῇδε, βουλόμενοι δῆλον ποιέειν Ξέρξῃ ὅτι τὰ Μήδων Βοιωτοὶ φρονέοιεν. οὗτοι μὲν δὴ τῶν βαρβάρων ταύτῃ ἐτράποντο.

λε΄. Ἄλλοι δὲ αὐτέων ἡγεμόνας ἔχοντες, ὁρμέατο ἐπὶ τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, ἐν δεξιῇ τὸν Παρνησσὸν ἀπέργοντες. ὅσα

δὲ καὶ οὗτοι ἐπέχον τῆς Φωκίδος, πάντα ἐσιναμώρεον. καὶ γὰρ τῶν Πανοπέων τὴν πόλιν ἐνέπρησαν, καὶ Δαυλίων, καὶ Αἰολιδέων[c]. ἐπορεύοντο δὲ ταύτῃ[d] ἀποσχισθέντες τῆς ἄλλης στρατιῆς, τῶνδε εἵνεκα, ὅκως συλήσαντες τὸ ἱρὸν τὸ ἐν Δελφοῖσι, βασιλέϊ Ξέρξῃ ἀποδέξαιεν τὰ χρήματα. πάντα δ' ἠπίστατο τὰ ἐν τῷ ἱρῷ ὅσα λόγου ἦν ἄξια Ξέρξης (ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι) ἄμεινον ἢ τὰ ἐν τοῖσι οἰκίοισι ἔλιπε, πολλῶν αἰεὶ λεγόντων, καὶ μάλιστα τὰ Κροίσου τοῦ Αλυάττεω ἀναθήματα.

λϛʹ. Οἱ Δελφοὶ δὲ, πυνθανόμενοι ταῦτα, ἐς πᾶσαν ἀῤῥωδίην ἀπίκατο[e]. ἐν δείματι δὲ μεγάλῳ κατεστεῶτες, ἐμαντεύοντο περὶ τῶν ἱρῶν χρημάτων, εἴ τέ σφεα κατὰ γῆς κατορύξουσι, εἴτε ἐκκομίσουσι ἐς ἄλλην χώρην· ὁ δὲ θεός σφεας οὐκ ἔα κινέειν, φὰς αὐτὸς ἱκανὸς εἶναι τῶν ἑωϋτοῦ προκατῆσθαι. Δελφοὶ δὲ ταῦτα ἀκούσαντες, σφέων αὐτέων πέρι ἐφρόντιζον· τέκνα

[c] Αἰολιδέων. [d] MS. ταύτην. [e] ἀπικέατο.

quicquid agri Phocensis etiam hi nanciscebantur, id omne foedantes. nam et Panopensium oppidum incenderunt, et Dauliorum, et Aeolidarum. Ideo autem hâc ab aliis sejuncti pergebant, ut direpto quod Delphis est templo, pecunias monstrarent Xerxi regi; qui omnia quae in eo templo erant memoratu digna, melius norat (ut ego audio) quam quae in aedibus suis reliquerat; permultis assidue referentibus cum alia, tum praecipue Croesi Halyattis filii donaria.

36. Hoc Delphi quum audissent, in extremam prorsus devenere formidinem: qua attoniti, deum de sacris opibus consultarunt, numquid eas humi defoderent, an alium in locum transportarent. Et deus illis interdixit, ne moverent: se enim idoneum esse, qui rebus suis praesideret. His auditis Delphi de semetipsis curandum putaverunt, liberis uxoribusque in

Achaiam trajectis. Ipſorum plerique quidem vertices Parnaſſi ſuperaverunt, et ad Corycium antrum delati ſunt; quidam ad Amphiſſam Locridem ſe ſubduxerunt. Ita omnes Delphi urbem deſeruerunt, praeter ſexaginta viros, ac prophetam.

37. Poſtea vero quam barbari ſubeuntes appropinquabant, templumque cernebant, interim propheta cui nomen erat Aceratos, aſpicit ante delubrum ſacra arma propoſita e penetrali, ab intus exprompta, quae nefas erat cuiquam mortalium contingere. quod oſtentum Delphis qui aderant perrexit nunciatum. Ubi autem barbari urgentes venere ad fanum Minervae quod eſt ante templum, tum vero etiam majora quam ſuperius prodigia illis exhibita ſunt. Nam et res haec profecto valde miranda eſt, arma Martia ſua ſponte extra delubrum propoſita ap-

μέν νυν κ) γυναῖκας πέρην ἐς τὴν Ἀχαιΐην διέπεμψαν· αὐτέων δὲ οἱ μὲν πλεῖςοι ἀνέβησαν ἐς τȣ̃ Παρνησȣ̃ τὰς κορυφὰς, κ) ἐς τὸ Κωρύκιον ἄντρον ἀνηνείκαντο· οἱ δὲ ἐς Ἀμφισσαν τὴν Λοκρίδα ὑπεξῆλθον. πάντες δὲ ὦν οἱ Δελφοὶ ἐξέλιπον τὴν πόλιν, πλὴν ἑξήκοντα ἀνδρῶν, κ) τȣ̃ προφήτεω.

λζʹ. Ἐπεὶ δὲ ἀγχȣ̃ τε ἔσαν οἱ βάρβαροι ἐπιόντες, κ) ἀπώρεον τὸ ἱρὸν, ἐν τȣ́τῳ ὁ προφήτης, τῷ ȣ̃νομα ἦν Ἀκήρατος, ὁρᾷ πρὸ τȣ̃ νηȣ̃ ὅπλα προκείμενα ἔσωθεν ἐκ τȣ̃ μεγάρȣ ἐξενηνειγμένα ἱρὰ, τῶν ȣ̉κ ὅσιον ἦν ἅπτεσθαι ἀνθρώπων ȣ̉δενί. ὁ μὲν δὴ ἤϊε Δελφῶν τοῖσι παρεȣ̃σι σημανέων τὸ τέρας. οἱ δὲ βάρβαροι, ἐπειδὴ ἐγίνοντο ἐπειγόμενοι κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Προναίης Ἀθηναίης, ἐπιγίνεταί σφι τέρεα ἔτι μέζονα τȣ̃ πρὶν γενομένȣ [f] τέρεος. θῶϋμα μὲν γὰρ κ) τȣ̃το κάρτα ἐςὶ, ὅπλα ἀρήϊα αὐτόματα φανῆναι ἔξω προκείμενα τȣ̃ νηȣ̃· τὰ δὲ δὴ ἐπὶ τȣ́τῳ δεύτερα ἐπιγενό-

[f] γεγενημένȣ.

μενα, καὶ διὰ πάντων φασμάτων ἄξια θωϋμάσαι μάλιστα. ἐπεὶ γὰρ δὴ ἔσαν ἐπιόντες οἱ βάρβαροι κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Προναίης Αθηναίης, ἐν τούτῳ ἐκ μὲν τοῦ οὐρανοῦ κεραυνοὶ αὐτοῖσι ἐνέπιπτον, ἀπὸ δὲ τοῦ Παρνησοῦ ἀποῤῥαγεῖσαι δύο κορυφαὶ ἐφέροντο πολλῷ πατάγῳ ἐς αὐτοὺς, καὶ κατέλαβον συχνούς σφεων· ἐκ δὲ τοῦ ἱροῦ τῆς Προναίης βοή τε καὶ ἀλαλαγμὸς ἐγίνετο.

λη΄. Συμμιγέντων δὲ τουτέων πάντων, φόβος τοῖσι βαρβάροισι ἐνεπεπτώκεε. μαθόντες δὲ οἱ Δελφοὶ φεύγοντάς σφεας, ἐπικαταβάντες, ἀπέκτειναν πλῆθός τι αὐτέων. οἱ δὲ περιεόντες, ἰθὺ [g] Βοιωτῶν ἔφευγον. ἔλεγον δὲ οἱ ἀπονοστήσαντες οὗτοι τῶν βαρβάρων (ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι) ὡς πρὸς τούτοισι καὶ ἄλλα ὥρων θεῖα. δύο γὰρ ὁπλίτας μέζονας ἢ κατὰ ἀνθρώπων φύσιν ἔχοντας, ἕπεσθαί σφι κτείνοντας καὶ διώκοντας.

[g] MS. τῶν.

paruiſſe. Quod tamen ſecundo loco evenit, ex omnibus miraculis maxima eſt admiratione dignum. quum enim barbari ad ſacellum Minervae quod eſt ante templum, accederent, interea e coelo fulmina in eos deciderunt; et a Parnaſſo duo abſciſſi vertices, magno cum fragore ſunt devoluti, permultoſque eorum interceperunt: atque ex ipſo ſacello Minervae vociferatio jubilatioque extiterunt.

38. Quibus omnibus pariter ingruentibus, terror incuſſus eſt barbaris, ut fugae ſe mandarent. Ea re cognita Delphi deſcendentes magnam eorum ſtragem edidere. Qui autem ſuperfuere, recta ad Boeotos fugerunt: et qui ex eis redierunt, referebant (ut ego accipio) ſe praeter iſta etiam vidiſſe alia divina, duos armatos humana natura auguſtiores inſtitiſſe ſibi, caedem facientes atque inſequentes.

39. Hos autem duos Delphi ajunt indigenas heroas eſſe, Phylacum et Autonoum, quorum fana exſtant circa ſacellum: Phylaci quidem, ſecundum ipſam viam ſuper aedem Minervae: Autonoi vero, prope Caſtaliam, ſub Hyampeo vertice. Saxa autem quae a Parnaſſo deciderunt, adhuc ad noſtram uſque memoriam ſalvae erant in fano Minervae protemplaris locata, ad quod per barbaros devoluta pervenere. Atque hic diſceſſus a templo horum virorum fuit.

40. Graecorum autem claſſis ab Artemiſio profecta, rogatu Athenienſium ad Salaminem ſubſtitit. Quod ut facerent ideo rogaverant Athenienſes, tum ut liberos atque uxores ex Attica ſubducerent; tum ut conſultarent quid ſibi agendum eſſet. Nam pro rebus quae conti-

λθ'. Τὺς δύο δὲ τύτυς Δελφοὶ λέγυσι ἐπιχωρίυς ἥρωας εἶναι, Φύλακόν τε καὶ Αὐτόνοον· τῶν τὰ τεμένεα ἐςὶ περὶ τὸ ἱρόν· Φυλάκυ μὲν, παρ' αὐτὴν τὴν ὁδὸν κατύπερθε τῦ ἱρῦ τῆς Προναίης, Αὐτονόυ δὲ, πέλας τῆς Κασαλίης, ὑπὸ τῇ Ὑαμπείῃ κορυφῇ. οἱ δὲ πεσόντες ἀπὸ τῦ Παρνησῦ λίθοι, ἔτι καὶ ἐς ἡμέας ἔσαν σῶοι, ἐν τῷ τεμένεϊ τῆς Προναίης Ἀθηναίης κείμενοι, ἐς τὸ ἐνέσκηψαν διὰ τῶν βαρβάρων φερόμενοι. τυτέων μέν νυν τῶν ἀνδρῶν αὕτη ἀπὸ τῦ ἱρῦ ἀπαλλαγὴ γίνεται.

μ'. Ὁ δὲ Ἑλλήνων ναυτικὸς ςρατὸς ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίυ, Ἀθηναίων δεηθέντων, ἐς Σαλαμῖνα κατίσχει τὰς νῆας. τῶνδε δὲ εἵνεκα προσεδεήθησαν αὐτέων σχεῖν πρὸς Σαλαμῖνα Ἀθηναῖοι, ἵνα αὐτοὶ παῖδάς τε καὶ γυναῖκας ὑπεξαγάγωνται ἐκ τῆς Ἀττικῆς· πρὸς δὲ, καὶ βυλεύσωνται τὸ ποιητέον αὐτοῖσι ἔςαι.

ἐπὶ γὰρ τοῖσι κατήκουσι πρήγμασι βουλὴν ἔμελλον ποιήσεσθαι, ὡς ἐψευσμένοι γνώμης. δοκέοντες γὰρ εὑρήσειν Πελοποννησίους πανδημεὶ [a] ἐν τῇ Βοιωτίῃ ὑποκατημένους τὸν βάρβαρον, τῶν μὲν εὗρον οὐδὲν ἐόν, οἱ δὲ ἐπυνθάνοντο τὸν Ἰσθμὸν αὐτοὺς τειχέοντας ἐς τὴν Πελοπόννησον, περὶ πλείστου τε ποιευμένους περιεῖναι, καὶ ταύτην ἔχοντας ἐν φυλακῇ, τἄλλα δὲ ἀπιέναι. ταῦτα πυνθανόμενοι, οὕτω δὴ προσεδεήθησάν [b] σφεων σχεῖν πρὸς τὴν Σαλαμῖνα.

μα΄. Οἱ μὲν δὴ ἄλλοι κατέσχον ἐς τὴν Σαλαμῖνα, Ἀθηναῖοι δὲ ἐς τὴν ἑωϋτῶν. μετὰ δὲ τὴν ἄπιξιν, κήρυγμα ἐποιήσαντο, Ἀθηναίων τῇ τις δύναται σώζειν τὰ τέκνα τε καὶ τοὺς οἰκέτας. ἐνθαῦτα οἱ μὲν πλεῖστοι ἐς Τροιζῆνα ἀπέστειλαν, οἱ δέ, ἐς Αἴγιναν, οἱ δέ, ἐς Σαλαμῖνα. ἔσπευσαν δὴ ταῦτα ὑπεκθέσθαι, τῷ χρηστηρίῳ τε βουλόμενοι [c] ὑπηρετέειν, καὶ δὴ

a In MS. est πανδημί. b ταῦτα δὴ πυνθανόμενοι, οὕτω προσεδεήθησαν. c χρηστηρίῳ τε πειθόμενοι καὶ βουλόμενοι.

gerant, consilium capturi erant, tanquam opinione frustrati: quippe qui quum putassent inventuros se Peloponnenses communiter ad excipiendum barbarum in Boeotia subsidentes, horum nihil invenerant, sed audiebant illos Isthmum ad Peloponnesum muro sepire, hoc plurimi facientes ut ipsi superessent, et istam obtinentes tutarentur, omissis ceteris. Haec Athenienses quum audissent, ita socios obsecrarunt, ut ad Salaminem sisterent classem.

41. Quo aliis appulsis, Athenienses in terram suam profecti, praeconio edixerunt, ut qua quisque Atheniensium ratione posset servaret liberos atque domesticos. Ibi plurimi quidem Troezenem miserunt, quidam in Aeginam, nonnulli in Salaminem, pro se quisque properantes sua pignora exportare, et quod oraculo vellent obsecundare, et non minime

propterea, quod Athenienſes ajunt ingentem anguem arcis cuſtodem in templo ſolitum obverſari. Haec et dicunt, et tanquam re vera eſſet, ſerpenti menſtrua non ceſſant libamina proponere. Ea menſtrua ſunt placenta melle condita: quae quum ſemper ſuperioribus temporibus depaſceretur, tunc illibata manſerat. Id quum templi antiſtita indicaſſet, eo magis Athenienſes eoque prius deſeruere urbem, tanquam a dea etiam deſtituta arce. exportatis itaque rebus omnibus, ad caſtra navigaverunt.

42. Poſteaquam autem eos qui ab Artemiſio ſolverant, ad Salaminem ſubſtitiſſe auditum fuit, reliqui claſſiarii qui ad Troezenem erant, eodem confluxere. nam ut in Pogonem Troezeniorum portum coiretur erat edictum. ita multo plures contractae ſunt naves quam ad Artemiſium decertaverant, et a pluribus civi-

καὶ τῦδε [d] εἵνεκα ὐκ ἥκιστα· λέγυσι οἱ Αθηναῖοι ὄφιν μέγαν φύλακα τῆς ἀκροπόλιος ἐνδιαιτᾶσθαι ἐν τῷ ἱρῷ. λέγυσί τε ταῦτα, καὶ δὴ ὡς ἐόντι ἐπιμήνια ἐπιτελέυσι [e] προτιθέντες. τὰ δ' ἐπιμήνια, μελιτόεσσά ἐστι. αὕτη δ' ἡ μελιτόεσσα ἐν τῷ πρόσθεν αἰεὶ χρόνῳ ἀναισιμυμένη, τότε ἦν ἄψαυστος. σημηνάσης δὲ ταῦτα τῆς ἱρείης, μᾶλλόν τι οἱ Αθηναῖοι καὶ πρότερον [f] ἐξέλιπον τὴν πόλιν, ὡς καὶ τῆς θεῦ ἀπολελοιπυίης [g] τὴν ἀκρόπολιν. ὡς δέ σφι πάντα ὑπεξέκειτο, ἔπλωον ἐς τὸ στρατόπεδον.

μϛ'. Ἐπεὶ δὲ οἱ ἀπ' Αρτεμισίυ ἐς Σαλαμῖνα κατέσχον τὰς νέας, συνέρρεε καὶ ὁ λοιπὸς πυνθανόμενος ὁ τῶν Ἑλλήνων ναυτικὸς στρατὸς ἐκ Τροιζῆνος. ἐς γὰρ Πώγωνα τὸν Τροιζηνίων λιμένα προείρητο συλλέγεσθαι. συνελέχθησάν τε δὴ πολλῷ πλεῦνες νέες ἢ ἐπ' Αρτεμισίῳ ἐναυμάχεον, καὶ ἀπὸ πολίων πλεύνων. ναύ-

[d] τύτυ. [e] ἐπιμήνια τελέυσι. [f] προθυμότερον. [g] MS. ἀπολελοιποίης.

αρχος μέν νυν ἐπῆν ὡϋτὸς ὅσπερ ἐπ' Αρτεμισίῳ, Εὐρυβιάδης ὁ Εὐρυκλείδεω, ἀνὴρ Σπαρτιήτης, ȣ̓ μέντοι γένεος τȣ̃ βασιληΐȣ ἐών. νέας δὲ πολλῷ πλεῖστας τε καὶ ἄριστα πλωȣ́σας παρείχοντο Αθηναῖοι.

μγ'. Εστρατεύοντο δὲ οἵδε· ἐκ μὲν Πελοποννήσȣ Λακεδαιμόνιοι, ἑκκαίδεκα νῆας παρεχόμενοι· Κορίνθιοι δὲ, τὸ αὐτὸ πλήρωμα παρεχόμενοι τὸ καὶ ἐπ' Αρτεμισίῳ· Σικυώνιοι δὲ, πεντεκαίδεκα παρείχοντο νῆας· Επιδαύριοι δὲ, δέκα· Τροιζήνιοι δὲ, πέντε· Ἑρμιονέες δὲ, τρεῖς. ἐόντες ȣ̃τοι, πλὴν Ἑρμιονέων, Δωρικόν τε καὶ Μακεδνὸν [h] ἔθνος, ἐξ Ερινεȣ̃ τε καὶ Πίνδȣ καὶ τῆς Δρυοπίδος ὕστατα ὁρμηθέντες. οἱ δὲ Ἑρμιονέες, εἰσὶ Δρύοπες, ὑπὸ Ἡρακλέος τε καὶ Μηλιέων ἐκ τῆς νῦν Δωρίδος καλεομένης χώρης ἐξαναστάντες. ȣ̃τοι μέν νυν Πελοποννησίων ἐστρατεύοντο.

μδ'. Οἱ δὲ ἐκ τῆς ἔξω ἠπείρȣ, Αθη-

[h] Μακεδονικὸν.

tatibus, eodem quo ad Artemiſium duce, Eurybiade Euryclidae filio, viro Spartiata, non tamen e genere regio: quarum multo plurimas atque optime navigantes praebebant Athenienſes.

43. Quae claſſis ex his conſtabat: Ex Peloponneſo Lacedaemonii ſedecim naves praeſtabant: Corinthii, totidem quot ad Artemiſium praeſtiterant: Sicyonii, quindecim: Epidaurii, decem: Troezenii, quinque: Hermionenſes, tres. Hi Doricae ac Macednae gentis (Hermionenſibus exceptis) ex Erineo et Pindo et Dryopide noviſſime profecti. nam Hermionenſes Dryopes ſunt, ab Hercule et Melienſibus e regione quae Doris nunc vocatur, abducti. Hae copiae Peloponnenſium erant.

44. Eorum autem qui ſunt in exte-

riore continente, Athenienfes quidem pares omnibus aliis, praeftabant naves centum octoginta foli; quippe quibus non adfuerunt in pugna ad Salaminem gefta Plataeenfes, ob hanc cauffam: quod quum Graeci ab Artemifio difcefferunt, ubi juxta Chalcidem appulfi fuere, Plataeenfes exfcendentes in oppofitam oram Boeotiae, ad expertandos domefticos converfi funt. ita dum in fuis confervandis occupantur, relicti fuere. Athenienfes autem fub Pelafgis eam quae nunc Graecia nuncupatur tenentibus, Pelafgi erant, Cranai nominati; fub rege autem Cecrope, Cecropidae funt vocati; Erechtheo autem adepto imperium, immutato nomine Athenienfes appellati: deinde Iones, ab Ione Xuthi filio, qui dux extitit Athenienfis exercitus.

45. Megarenfes autem tantundem copiarum, quantum ad Artemifium, attulerunt: Ampraciotae feptem cum navi-

ναῖοι μὲν, πρὸς πάντας τοὺς ἄλλους, παρεχόμενοι νῆας ὀγδώκοντα καὶ ἑκατὸν μοῦνοι· ἐν Σαλαμῖνι γὰρ οὐ συνεναυμάχησαν Πλαταιέες Ἀθηναίοισι, διὰ τοιόνδε πρῆγμα [b]. ἀπαλλασσομένων τῶν Ἑλλήνων ἀπὸ τοῦ Ἀρτεμισίου, ὡς ἐγίνοντο κατὰ Χαλκίδα, οἱ Πλαταιέες ἀποβάντες ἐς τὴν περαίην τῆς Βοιωτίης χώρης, πρὸς ἐκκομιδὴν ἐτράποντο τῶν οἰκετέων. οὗτοι μέν νυν τούτους σώζοντες ἐλείφθησαν. Ἀθηναῖοι δὲ ἐπὶ μὲν Πελασγῶν ἐχόντων τὴν νῦν Ἑλλάδα καλεομένην, ἔσαν Πελασγοὶ, ὀνομαζόμενοι Κραναοί· ἐπὶ δὲ Κέκροπος βασιλῆος ἐκλήθησαν [c] Κεκροπίδαι· ἐκδεξαμένου δὲ Ἐρεχθῆος τὴν ἀρχὴν, Ἀθηναῖοι μετωνομάσθησαν· Ἴωνος δὲ τοῦ Ξούθου στρατάρχεω γενομένου Ἀθηναίοισι, ἐκλήθησαν ἀπὸ τούτου Ἴωνες.

μέ. Μεγαρέες δὲ τὠυτὸ πλήρωμα παρείχοντο τὸ καὶ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ. Ἀμπρακιῶται δὲ, ἑπτὰ νέας ἔχοντες ἐπεβοή-

[b] τοιόνδε τι πρῆγμα. [c] ἐπεκλήθησαν.

θησαν· Λευκάδιοι δὲ, τρεῖς, ἔθνος ἐόντες οὗτοι Δωρικὸν ἀπὸ Κορίνθου.

μϛʹ. Νησιωτέων δὲ, Αἰγινῆται, τριήκοντα παρείχοντο. ἔσαν μέν σφι καὶ ἄλλαι πεπληρωμέναι νέες· ἀλλὰ τῇσι μὲν τὴν ἑωϋτῶν ἐφύλασσον, τριήκοντα δὲ τῇσι ἄριστα πλευσάσῃσι ἐν Σαλαμῖνι ἐναυμάχησαν. Αἰγινῆται δέ εἰσι Δωριέες, ἀπὸ Ἐπιδαύρου· τῇ δὲ νήσῳ πρότερον οὔνομα ἦν Οἰνώνη. μετὰ δὲ Αἰγινήτας, Χαλκιδέες τὰς ἐπ᾽ Ἀρτεμισίῳ εἴκοσι παρεχόμενοι, καὶ Ἐρετριέες τὰς ἑπτά· οὗτοι δὲ, Ἴωνές εἰσι. μετὰ δὲ, Κῖοι, τὰς αὐτὰς παρεχόμενοι, ἔθνος ἐὸν Ἰωνικὸν ἀπὸ Ἀθηναίων. Νάξιοι δὲ παρείχοντο τέσσερας, ἀποπεμφθέντες μὲν ἐς τοὺς Μήδους ὑπὸ τῶν πολιητέων, κατάπερ οἱ ἄλλοι νησιῶται, ἀλογήσαντες δὲ τῶν ἐντολέων, ἀπίκατο ἐς τοὺς Ἕλληνας, Δημοκρίτου σπεύσαντος, ἀνδρὸς τῶν ἀστῶν δοκίμου, καὶ τότε τριηραρχέοντος· Νάξιοι δέ εἰσι Ἴωνες ἀπ᾽ Ἀθηναίων

bus auxilio venerunt: Leucadii cum tribus, Dorica gens, et a Corintho oriunda.

46. Ex infulanis autem Aeginetae triginta naves exhibuerunt: quibus aliae quoque erant naves inftructae, fed iis oram fuam tutabantur: verum cum triginta omnino navibus ad navigationem optimis ad Salaminem dimicaverunt. Sunt autem Aeginetae Dorienfes, ab Epidauro, cui infulae nomen antea fuerat Oenone. Poft Aeginetas eafdem quas ad Artemifium viginti naves praebuere Chalcidenfes: et Eretrienfes, feptem. hi Iones funt. Dehinc autem Cii eafdem praebuere, gens ab Athenienfibus Ionica. Naxii autem naves praebuere quatuor, qui quemadmodum et ceteri infulani, a popularibus ad Medos miffi erant, fed illorum juffa afpernati, tranfiere ad Graecos, fuafu Democriti, viri inter cives illuftris, et tunc trierarchi. Naxii autem Iones funt ab Athenienfibus ducen-

tes originem. Styreenſes quoque eaſdem quas in Artemiſio naves praebuere. Cynthii unam omnino, et penteconterum. horum utrique Dryopes ſunt. Seriphii etiam et Siphnii et Melii fuere in partibus. hi enim ſoli ex inſulanis terram barbaro et aquam negaverunt.

47. Intra Theſprotos iſti omnes et amnem Acherontem incolentes militabant. Siquidem Theſproti, ſunt contermini Ampraciotis ac Leucadiis, qui ex ultimis regionibus in militiam venerunt. Eorum autem qui extra hos habitant, ſoli fuere Crotoniatae qui Graeciae periclitanti auxilium una navi tulere, cui praeerat Phayllus, vir ter Pythiorum victor. Sunt autem Crotoniatae genere Achaei.

48. Et ceteri quidem ex hac claſſe triremes praebuerunt: Melii autem et Siphnii et Seriphii quinquaginta remorum naves, Melii duas, Siphnii Seriphiique unam utrique: Melii, a Lacedaemo-

γεγονότες. Στυρέες δὲ τὰς αὐτὰς παρείχοντο νῆας τάς περ ἐπ' Ἀρτεμισίῳ· Κύνθιοι δὲ, μίαν καὶ πεντηκόντερον, ἐόντες συναμφότεροι οὗτοι Δρύοπες. καὶ Σερίφιοί τε καὶ Σίφνιοι καὶ Μήλιοι ἐστρατεύοντο. οὗτοι γὰρ οὐκ ἔδοσαν μοῦνοι νησιωτέων τῷ βαρβάρῳ γῆν τε καὶ ὕδωρ.

μζ. Οὗτοι μὲν ἅπαντες ἐντὸς οἰκημένοι Θεσπρωτῶν καὶ Ἀχέροντος ποταμοῦ, ἐστρατεύοντο. Θεσπρωτοὶ γάρ εἰσι οἱ ὁμουρέοντες Ἀμπρακιώτῃσι καὶ Λευκαδίοισι· οἳ ἐξ ἐσχατέων χωρέων ἐστρατεύοντο. τῶν δὲ ἐκτὸς τουτέων οἰκημένων, Κροτωνιῆται μοῦνοι ἔσαν οἳ ἐβοήθησαν [d] τῇ Ἑλλάδι κινδυνευούσῃ, νηῒ μιῇ, τῆς ἦρχε ἀνὴρ τρὶς πυθιονίκης, Φάϋλλος· Κροτωνιῆται δὲ γένος εἰσὶ Ἀχαιοί.

μη'. Οἱ μέν νυν ἄλλοι, τριήρεας παρεχόμενοι ἐστρατεύοντο· Μήλιοι δὲ, καὶ Σίφνιοι, καὶ Σερίφιοι, πεντηκοντέρους. Μήλιοι μὲν, γένος ἐόντες ἀπὸ Λακεδαίμονος, δύο

[d] οἱ βοηθήσαντες.

παρείχοντο· Σίφνιοι δὲ καὶ Σερίφιοι, Ἴωνες ἐόντες ἀπ' Ἀθηναίων, μίαν ἑκάτεροι. ἀριθμὸς δὲ ἐγένετο ὁ πᾶς τῶν νεῶν, πάρεξ τῶν πεντηκοντέρων, τριηκόσιαι καὶ ἑβδομήκοντα καὶ ὀκτώ.

μθ'. Ὡς δὲ ἐς τὴν Σαλαμῖνα συνῆλθον οἱ στρατηγοὶ ἀπὸ τῶν εἰρημένων πολίων, ἐβουλεύοντο, προθέντος Εὐρυβιάδεω γνώμην, ἀποφαίνεσθαι τὸν βουλόμενον, ὅκου δοκέοι ἐπιτηδεώτατον εἶναι ναυμαχίην ποιέεσθαι τῶν αὐτοὶ χωρίων ἐγκρατέες εἰσί. ἡ γὰρ Ἀττικὴ ἀφεῖτο ἤδη, τῶν δὲ λοιπέων πέρι προετίθεε. αἱ γνῶμαι δὲ τῶν λεγόντων αἱ πλεῖσται συνεξέπιπτον, πρὸς τὸν Ἰσθμὸν πλώσαντας ναυμαχέειν πρὸ τῆς Πελοποννήσου· ἐπιλέγοντες τὸν λόγον τόνδε, ὡς, εἰ νικηθέωσι[c] τῇ ναυμαχίῃ, ἐν Σαλαμῖνι μὲν ἐόντες, πολιορκήσονται ἐν νήσῳ, ἵνα σφι τιμωρίη οὐδεμίη ἐπιφανήσεται· πρὸς δὲ τῷ Ἰσθμῷ, ἐς τοὺς ἑωϋτῶν ἐξοίσονται.

[c] ὡς ἢν νικηθέωσι.

ne genus ducentes; Siphnii et Seriphii, ab Athenienſibus Iones. Summa navium, praeter illas quinquaginta remorum, fuit trecentae ſeptuaginta octo.

49. Ut vero duces ex iis quas dixi urbibus ad Salaminem convenerunt, conſultabatur, Eurybiade referente, ut qui vellet ſententiam diceret, ubinam ex iis locis quibus ipſi potirentur, commodiſſimum videretur pugna navali decernere. jam enim Attica pro derelicta erat: itaque de ceteris deliberabatur. Pleraeque igitur illorum ſententiae in hoc congruebant, ut profecti ad Iſthmum ante Peloponneſum decertarent, hac videlicet ratione, quod, ſi male pugnaſſent, ad Salaminem quidem, obſeſſis ſibi in inſula nullum ſubſidium oſtendebatur; ad Iſthmum vero dabatur ad ſuos effugium.

50. Haec ratio quum a ducibus qui ex Peloponneſo erant redderetur, advenit quidam Athenienſis nunciatum, jam Atticam barbarum ingredi, eamque omnem igne vaſtare. nam copiae quae cum Xerxe erant, Boeotiam peragrantes, incenſa tum Theſpienſium, qui in Peloponneſum abſceſſerant, tum Plataeenſium urbe, Athenas pervenerant, et omnia illa pervaſtabant. Ideo autem Theſpiam et Plataeam incenderunt, quod a Thebanis acceperant illas civitates non ſentire cum Medis.

51. A trajectu autem Hellefponti ex quo iter ingredi coepere barbari, unum menſem trivere tranſcundo in Europam, tres alios dum in Atticam pervenere, Calliade ſummum Athenis magiſtratum gerente; urbemque deſertam cepere, paucis quibuſdam Athenienſibus in templo repertis, nec non quaeſtoribus templi, et

ν'. Ταῦτα τῶν ἀπὸ Πελοποννήσε ϛρατηγῶν ἐπιλεγομένων, ἐλήλυθε ἀνὴρ Αθηναῖος, ἀγγέλλων ἥκειν τὸν βάρβαρον ἐς τὴν Ατλικὴν, καὶ πᾶσαν αὐτὴν πυρπολέεσθαι. ὁ γὰρ διὰ Βοιωτῶν τραπόμενος ϛρατὸς ἅμα Ξέρξῃ, ἐμπρήσας Θεσπιέων τὴν πόλιν, αὐτέων ἐκλελοιπότων ἐς Πελοπόννησον, καὶ τὴν Πλαταιέων ὡσαύτως, ἧκέ τε ἐς τὰς Αθήνας, καὶ πάντα ἐκεῖνα ἐδήϋ. ἐνέπρησε δὲ Θέσπειάν τε καὶ Πλάταιαν, πυθόμενος Θηβαίων ὅτι ἐκ ἐμήδιζον.

να'. Απὸ δὲ τῆς διαβάσιος τῦ Ἑλλησπόντε, ἔνθεν πορεύεσθαι ἤρξαντο οἱ βάρβαροι, ἕνα αὐτῦ διατρίψαντες μῆνα, ἐν τῷ διέβαινον ἐς τὴν Εὐρώπην, ἐν τρισὶ ἑτέροισι μησὶ ἐγένοντο ἐν τῇ Ατλικῇ, Καλλιάδεω ἄρχοντος Αθηναίοισι· καὶ αἱρέεσι ἔρημον τὸ ἄϛυ, καὶ τινας ὀλίγες εὑρίσκεσι τῶν Αθηναίων ἐν τῷ ἱρῷ ἐόντας, ταμίας τε τῦ ἱρῦ, καὶ πένητας ἀνθρώπες·

οἳ φραξάμενοι τὴν ἀκρόπολιν θύρῃσί τε καὶ ξύλοισι, ἠμύνοντο τοὺς ἐπιόντας· ἅμα μὲν ὑπ' ἀσθενίης βίου οὐκ ἐκχωρήσαντες ἐς Σαλαμῖνα· πρὸς δὲ, αὐτοὶ δοκέοντες ἐξευρηκέναι τὸ μαντήϊον τὸ ἡ Πυθίη σφι ἔχρησε, τὸ ξύλινον τεῖχος ἀνάλωτον ἔσεσθαι· καὶ αὐτὸ δὴ τοῦτο εἶναι τὸ κρησφύγετον κατὰ τὸ μαντήϊον, καὶ οὐ τὰς νῆας.

νβ'. Οἱ δὲ Πέρσαι ἱζόμενοι ἐπὶ τὸν καταντίον τῆς ἀκροπόλιος ὄχθον, τὸν Ἀθηναῖοι καλέουσι Ἀρήϊον πάγον, ἐπολιόρκεον τρόπον τοιόνδε· ὅκως στυπεῖον περὶ τοὺς οἰστοὺς περιθέντες ἅψειαν, ἐτόξευον ἐς τὸ φράγμα. ἐνθαῦτα Ἀθηναίων οἱ πολιορκεόμενοι, ὅμως ἠμύνοντο, καίπερ ἐς τὸ ἔσχατον τοῦ κακοῦ ἀπιγμένοι, καὶ τοῦ φρήγματος προδεδωκότος· οὐδὲ λόγους τῶν Πεισιστρατιδέων προσφερόντων περὶ ὁμολογίης ἐνεδέκοντο· ἀμυνόμενοι δὲ, ἄλλα τε ἀντεμηχανέοντο, καὶ δὴ καὶ προσιόντων τῶν βαρ-

hominibus egenis, qui praesepta foribus atque lignis arce subeuntes arcebant: qui non exierant illinc ad Salaminem, simul prae inopia victus, simul opinione oraculi intellecti, quod reddiderat ipsis Pythia, murum ligneum inexpugnabilem fore: id interpretentes ex oraculo effugium esse, non naves.

52. Hos Persae, castris ex adverso arcis positis in colle, quem Martium collem Athenienses vocant, hunc in modum obsederunt: Sagittas stupa circumdatas ubi incenderant, emittebant in sepem. Athenienses, quanquam obsessi, et ad ultimum malorum deducti, etiam quum sepes prodidisset, tamen resistebant; ac ne verba quidem Pisistratidarum conditionem deditionis offerentium admittebant: et cum alia ad repugnandum excogitarunt, tum vero hoc, quod in barbaros

portis ſubeuntes devolvebant ſaxa molaria: adeo ut Xerxes perdiu inops conſilii fuerit, quod eos expugnare non poſſet.

53. Tandem ex difficultatibus acceſſus quidam apparuit barbaris. neceſſe enim erat, ſecundum oraculum, omnem Atticam quae in continente eſt, ſubjici Perſis. Igitur a fronte arcis, a tergo autem portarum et aſcenſus, qua parte nemo excubabat, quaque nemo credebat quempiam hominum aſcenſurum, hac parte, etſi loco praerupto, quidam aſcenderunt, juxta templum Aglauri filiae Cecropis. Quos ubi in arcem aſcendiſſe viderunt Athenienſes, partim e muro ſeſe praecipitaverunt, atque extincti ſunt, partim in aedem refugerunt. At Perſae qui aſcenderant, primum ad portas contendunt, eiſque patefactis ſupplices trucidant:

βάρων πρὸς τὰς πύλας, ὁλοιτρόχȣς ἀπίεσαν, ὥς τε Ξέρξεα ἐπὶ χρόνον συχνὸν ἀπορίῃσι ἐνέχεσθαι, ȣ̓ δυνάμενόν σφεας ἑλεῖν.

νγ΄. Χρόνῳ δ' ἐκ τῶν ἀπόρων ἐφάνη δή τις ἔσοδος τοῖσι βαρβάροισι. ἔδεε γὰρ κατὰ τὸ θεοπρόπιον πᾶσαν τὴν Ἀττικὴν τὴν ἐν τῇ ἠπείρῳ, γενέσθαι ὑπὸ Πέρσῃσι. ἔμπροσθεν ὦν πρὸ τῆς ἀκροπόλιος, ὄπισθεν δὲ τῶν πυλέων, καὶ τῆς ἀνόδȣ, τῇ δὴ ȣ̓́κοτέ τις ἐφύλασσε, ȣ̓́τ' ἂν ἤλπισε μήκοτέ τις κατὰ ταῦτα ἀναβαίη ἀνθρώπων, ταύτῃ ἀνέβησάν τινες κατὰ τὸ ἱρὸν τῆς Κέκροπος θυγατρὸς Ἀγλαύρȣ, καίτοιπερ ἀποκρήμνȣ ἐόντος τȣ̃ χώρȣ. ὡς δὲ εἶδον αὐτȣ̀ς ἀναβεβηκότας οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ τὴν ἀκρόπολιν, οἱ μὲν ἐῤῥίπτεον ἑωϋτȣ̀ς κατὰ τȣ̃ τείχεος κάτω, καὶ διεφθείροντο, οἱ δὲ ἐς τὸ μέγαρον κατέφευγον. τῶν δὲ Περσέων οἱ ἀναβεβηκότες, πρῶτον μὲν ἐτράποντο πρὸς τὰς πύλας, ταύτας δὲ ἀνοίξαντες,

τὺς ἱκέτας ἐφόνευον· ἐπεὶ δέ σφι πάντες κατέστρωντο, τὸ ἱρὸν συλήσαντες, ἐνέπρησαν πᾶσαν τὴν ἀκρόπολιν.

νδ΄. Σχὼν δὲ παντελέως τὰς Ἀθήνας Ξέρξης, ἀπέπεμψε ἐς Σῦσα ἄγγελον ἱππέα, Ἀρταβάνῳ ἀγγελλέοντα τὴν παρεῦσάν σφι εὐπρηξίην. ἀπὸ δὲ τῆς πέμψιος τῦ κήρυκος δευτέρῃ ἡμέρῃ συγκαλέσας Ἀθηναίων τὺς φυγάδας, ἑωϋτῷ δὲ ἑπομένυς, ἐκέλευε τρόπῳ τῷ σφετέρῳ θῦσαι τὰ ἱρὰ ἀναβάντας ἐς τὴν ἀκρόπολιν· εἴτε δὴ ὦν ὄψιν τινὰ ἰδὼν ἐνυπνίυ ἐνετέλλετο ταῦτα, εἴτε καὶ ἐνθύμιόν οἱ ἐγένετο ἐμπρήσαντι τὸ ἱρόν. οἱ δὲ φυγάδες τῶν Ἀθηναίων ἐποίησαν τὰ ἐντεταλμένα.

νε΄. Τῦ δὲ εἵνεκεν τυτέων ἐπεμνήσθην, φράσω. ἔστι ἐν τῇ ἀκροπόλι ταύτῃ Ἐρεχθῆος τῦ γηγενέος λεγομένυ εἶναι νηὸς, ἐν τῷ ἐλαίη τε καὶ θάλασσα ἐνι· τὰ λόγος παρ' Ἀθηναίων Ποσειδέωνά τε καὶ Ἀθηναίην ἐρίσαντας περὶ τῆς χώρης, μαρτύ-

atque ubi omnium ſtragem fecerunt, direpto templo arcem totam incendunt.

54. Athenis omnino Xerxes potitus, equitem nuncium Suſa mittit Artabano nunciaturum felicitatem praeſentem. Poſtero die quàm nuncium miſerat, convocatis Athenienſium exulibus, expeditionis ſuae comitibus, juſſit ut conſcenſa arce hoſtias ſuo ritu immolarent: ſive ita juſſerit ex aliquo in ſomniis viſu, ſive religio ei fuerit objecta quod templum concremaſſet. Exules Athenienſes id quod juſſi erant exequuti ſunt.

55. Cujus rei cur mentionem fecerim exponam: Eſt in arce hac, Erechthei (qui fertur fuiſſe terrigena) templum, in quo olea eſt et mare, ut apud Athenienſes praedicatur, Neptuno et Minervae in teſtimonium poſita quod de regio-

ne decertassent. Hanc igitur oleam una cum cetero templo contigit ab barbaris exuri: quam Athenienses qui ab rege jussi erant rem divinam facere, altero ab incensione die quum in templum ascendissent, aspexerunt fruticasse, edito a stipite virgulto cubiti instar. Et haec quidem illi narraverunt.

56. At Graeci qui apud Salaminem erant, ubi nunciatum est, uti res circa Atheniensium arcem se haberent, eo perturbationis devenere, ut nonnulli e ducibus non expectarent, dum propositum negotium constitueretur, sed in naves irruerent, ac vela tollerent tanquam profecturi: ceterique qui relinquebantur, statuerent sibi ante Isthmum proelio navali decernendum. Et quum nox adfuisset, digressi e concilio, naves conscenderunt.

57. Ibi Themistoclem pergentem ad navem sciscitatur Mnesiphilus vir Athe-

ρια θέσθαι. ταύτην ὦν τὴν ἐλαίην ἅμα τῷ ἄλλῳ ἱρῷ κατέλαβε ἐμπρησθῆναι ὑπὸ τῶν βαρβάρων· δευτέρῃ δὲ ἡμέρῃ ἀπὸ τῆς ἐμπρήσιος, Ἀθηναῖοι οἱ θύειν ὑπὸ βασιλῆος κελευόμενοι, ὡς ἀνέβησαν ἐς τὸ ἱρὸν, ὥρων βλαστὸν ἐκ τῦ στελέχεος ὅσον τε πηχυαῖον ἀναδεδραμηκότα. οὗτοι μέν νυν ταῦτα ἔφρασαν.

νϛʹ. Οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες, ὥς σφι ἐξηγγέλθη ὡς ἔσχε τὰ περὶ τὴν Ἀθηναίων ἀκρόπολιν, ἐς τοσῦτον θόρυβον ἀπίκοντο, ὡς ἔνιοι τῶν στρατηγῶν ὐδὲ κυρωθῆναι ἔμενον τὸ προκείμενον πρῆγμα, ἀλλ' ἔς τε τὰς νῆας ἐσέπιπτον, καὶ ἱστία ἀείροντο ὡς ἀποθευσόμενοι· τοῖσί τε ὑπολειπομένοισι αὐτέων ἐκυρώθη πρὸ τῦ Ἰσθμῦ ναυμαχέειν· νύξ τε ἐγίνετο, καὶ οἱ διαλυθέντες ἐκ τῦ συνεδρίυ, ἐσέβαινον ἐς τὰς νῆας.

νζʹ. Ἐνθαῦτα δὴ Θεμιστοκλῆα ἀπικόμενον ἐπὶ τὴν νῆα, εἴρετο Μνησίφιλος,

ἀνὴρ Ἀθηναῖος, ὅ,τι σφι εἴη βεβουλευμένον. πυθόμενος δὲ πρὸς αὐτοῦ ὡς εἴη δεδογμένον ἀνάγειν τὰς νῆας πρὸς τὸν Ἰσθμὸν, καὶ πρὸ τῆς Πελοποννήσου ναυμαχέειν, εἶπε, ‘ Οὔτ’ ἄρα ἢν ἀπαίρωσι τὰς νῆας ‘ ἀπὸ Σαλαμῖνος, περὶ οὐδεμιῆς ἔτι πα‑ ‘ τρίδος ναυμαχήσεις. κατὰ γὰρ πόλιας ‘ ἕκαστοι τρέψονται. καὶ οὔτέ σφεας Εὐρυ‑ ‘ βιάδης κατέχειν δυνήσεται, οὔτέ τις ἀν‑ ‘ θρώπων ἄλλος, ὥστε μὴ οὐ διασκεδασθῆ‑ ‘ ναι τὴν στρατιήν· ἀπολέεταί τε ἡ Ἑλ‑ ‘ λὰς ἀβουλίῃσι. ἀλλ’ εἴ τις ἐστὶ μηχανὴ, ‘ ἴθι, καὶ πειρῶ διαχέαι τὰ βεβουλευμέ‑ ‘ να, ἤν κως δύνῃ ἀναγνῶσαι Εὐρυβιάδεα ‘ μεταβουλεύσασθαι, ὥστε αὐτοῦ μενέειν.’

νη΄. Κάρτα δὴ τῷ Θεμιστοκλέϊ ἤρεσε ἡ ὑποθήκη· καὶ οὐδὲν πρὸς ταῦτα ἀμειψάμενος, ἤϊε ἐπὶ τὴν νῆα τὴν Εὐρυβιάδεω. ἀπικόμενος δὲ, ἔφη θέλειν οἱ κοινόν τι πρῆγμα συμμίξαι. ὁ δ’ αὐτὸν ἐς τὴν νῆα ἐκέλευε ἐσβάντα λέγειν εἴ τι θέλει.

nienſis, quidnam ab ipſis decretum eſſet: et quum ab eo audiſſet decretum eſſe, ut ad Iſthmum navigarent, et ante Peloponneſum dimicarent, ‘ Si iſti, inquit, a Sa‑ ‘ lamine proficiſcantur, jam tu pro nulla ‘ adhuc patria dimicabis. ad ſuam enim ‘ quique patriam remeabunt: ut nec Eu‑ ‘ rybiades, nec alius hominum quiſpiam ‘ illos cohibere poſſit quominus copiae ‘ dilabantur; Graeciaque peribit conſilii ‘ inopia. Quare ſiquid comminiſci potes, ‘ perge, et quae decreta ſunt tenta disji‑ ‘ cere, ſi forte poſſis Eurybiadem a ſen‑ ‘ tentia revocare, ut hic perſtet.’

58. Themiſtocles, quum haec admonita ſibi admodum probarentur, nullo reddito reſponſo ad Eurybiadae navem perrexit. ubi hominem conveniens, ait velle ſe de negotio communi cum eo colloqui. Hunc ille in navem ingreſſum

jubet loqui quae vellet; cui Themiſtocles aſſidens, quaecunque a Mneſiphilo acceperat, tanquam a ſemetipſo refert, et alia adjicit multa, donec Eurybiadem a ſententia revocavit; perſuaſitque ut e navi prodiret, et duces ad concilium contraheret.

59. Ii poſteaquam congregati ſunt, priuſquam ad eos Eurybiades referret id cujus gratia ipſos coëgerat, Themiſtocles multis agebat verbis, prout magnopere expetebat. Quem interfatus Corinthiorum dux Adymantus Ocyti filius, 'Themiſtocles, inquit, in certaminibus ii qui 'ante tempus ſurgunt, colaphis caeduntur.' Eum refellens Themiſtocles, 'At, 'inquit, qui domi relinquuntur, non coronantur.'

60. Comiter autem Corinthio quum reſpondiſſet, ad Eurybiadem converſus, nihil amplius eorum dicebat quae dixerat prius, illos, poſteaquam a Salamine pro-

ἐνθαῦτα ὁ Θεμιστοκλέης παριζόμενός οἱ καταλέγει κεῖνά τε πάντα τὰ ἤκουσε Μνησιφίλου, ἑωϋτοῦ ποιεύμενος, καὶ ἄλλα πολλὰ προστιθείς· ἐς ὃ ἀνέγνωσε χρηΐζων ἔκ τε τῆς νηὸς ἐκβῆναι τὸν Εὐρυβιάδεα [f], συλλέξαι τε τοὺς στρατηγοὺς ἐς τὸ συνέδριον.

νθ'. Ὡς δὲ ἄρα συνελέχθησαν, πρὶν ἢ τὸν Εὐρυβιάδεα προθεῖναι τὸν λόγον, τῶν εἵνεκα συνήγαγε τοὺς στρατηγοὺς, πολλὸς ἦν ὁ Θεμιστοκλέης ἐν τοῖσι λόγοισι, οἷα κάρτα δεόμενος. λέγοντος δὲ αὐτοῦ, ὁ Κορίνθιος στρατηγὸς Ἀδείμαντος ὁ Ὠκύτου εἶπε, ‘ Ὦ Θεμιστόκλεες, ἐν τοῖσι ἀγῶσι ‘ οἱ προεξανιστάμενοι ῥαπίζονται.’ ὁ δὲ, ἀπολυόμενος, ἔφη, ‘ Οἱ δέ γε ἐγκαταλει‘ πόμενοι οὐ στεφανοῦνται.’

ξ'. Τότε μὲν ἠπίως πρὸς τὸν Κορίνθιον ἀμείψατο· πρὸς δὲ τὸν Εὐρυβιάδεα ἔλεγε ἐκείνων μὲν ἔτι οὐδὲν τῶν πρότερον λεχθέντων, ὡς ἐπεὰν ἀπαίρωσι ἀπὸ Σα-

f Hæ voces τὸν Εὐρυβιάδεα non exstant in MS.

λαμῖνος, διαδρήσονται. (παρεόντων γὰρ τῶν συμμάχων, ȣ̓κ ἔφερέ οἱ κόσμον ȣ̓δένα κατηγορέειν) ὁ δὲ ἄλλȣ λόγȣ εἴχετο, λέγων τάδε, ‘ Εν σοὶ νῦν ἐστι σῶσαι τὴν ‘ Ἑλλάδα, ἢν ἐμοὶ πείθῃ ναυμαχίην αὐ‑ ‘ τȣ̃ μένων ποιέεσθαι, μηδὲ πειθόμενος ‘ τȣτέων τοῖσι λέγȣσι, ἀναζεύξῃς πρὸς ‘ τὸν Ισθμὸν τὰς νῆας. ἀντίθες γὰρ ἑκά‑ ‘ τερον, ἀκȣ́σας. πρὸς μὲν τῷ Ισθμῷ συμ‑ ‘ βάλλων, ἐν πελάγεϊ ἀναπεπταμένῳ ‘ ναυμαχήσεις, ἐς ὃ ἥκιστα ἡμῖν σύμφορόν ‘ ἐστι, νῆας ἔχȣσι βαρυτέρας, καὶ ἀριθμὸν ‘ ἐλάσσονα [a]. τȣ̃το δὲ, ἀπολέεις Σαλα‑ ‘ μῖνά τε καὶ Μέγαρα καὶ Αἴγιναν, ἤνπερ ‘ καὶ τὰ ἄλλα εὐτυχήσωμεν. ἅμα γὰρ ‘ τῷ ναυτικῷ στρατῷ αὐτέων ἕψεται καὶ ‘ ὁ πεζὸς στρατός [b]. καὶ ȣ̃τω σφέας αὐτὸς ‘ ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον, κινδυνεύ‑ ‘ σεις τε ἁπάσῃ τῇ Ἑλλάδι. ἢν δὲ τὰ ‘ ἐγὼ λέγω ποιῇς [c], τοσάδε ἐν αὐτοῖσι ‘ χρηστὰ εὑρήσεις. πρῶτα μὲν, ἐν στεινῷ

[a] ἐλάσσονας. [b] πεζός. καὶ. [c] ποιήσῃς.

fecti fuissent, dilapsuros: (praesentibus enim sociis, non putabat sibi decorum quempiam accusare) sed aliunde oratione sumpta, 'In te nunc, inquit, situm est 'servare Graeciam, si mihi assentiens, 'navale proelium hîc manens facias, et 'non ab horum quibusdam orantibus 'persuasus, classem ad Isthmum retra-'has. utrumque enim, quum audieris, 'inter se comparato. Si ad Isthmum con-'fliges, in patenti pelago dimicabis, ubi 'nobis minimum expedit, naves haben-'tibus et graviores et numero inferiores. 'Ex quo, etiam si in aliis feliciter nobis 'omnia sint eventura, tamen amittes Sa-'laminem et Megara et Aeginam. nam 'illorum navales vires una comitabitur 'suus pedester exercitus. atque ita tu 'eos in Peloponnesum duces, omnemque 'Graeciam discrimini objicies. Sin au-'tem id feceris quod suadeo, haec in eo 'reperies commoda: Primum si in arcto

'conflixerimus, paucae naves cum multis, profecto ſi probabilia ex bello contingent, multo ſuperiores erimus: quoniam in arcto pugnare, pro nobis eſt; in ſpatioſo, pro illis. Praeterea Salamis ſervatur, ubi noſtri nunc liberi collocati ſunt et uxores. Eſt in his et aliud in quod etiam praecipue incumbitis; hîc manens ſimiliter pro Peloponneſo pugnabis, perinde ac ad Iſthmum: neque illos, ſi ſapis, ad Peloponneſum duces. Quod ſi id quod ſpero continget, ut claſſe vincamus, barbari neque ad Iſthmum nobis aderunt, neque longius ab Attica procedent, ſed nullo ordine abeunt; et nobis lucrifaciemus quae ſervaverimus, Megara, Aeginamque, atque Salaminem, in qua etiam nobis oraculum dicit hoſtibus fore ſuperiores. Conſentanea equidem rationi deliberantibus, ut plurimum ſo-

‘συμβάλλοντες νηυσὶ ὀλίγησι πρὸς πολ-
‘λὰς ἢν τὰ οἰκότα ἐκ τοῦ πολέμου ἐκβαί-
‘νῃ, πολλὸν κρατήσομεν. τὸ γὰρ ἐν στει-
‘νῷ ναυμαχέειν, πρὸς ἡμέων ἐστί· ἐν εὐ-
‘ρυχωρίῃ δὲ, πρὸς ἐκείνων. αὖτις δὲ, Σα-
‘λαμὶς περιγίνεται, ἐς τὴν ἡμῖν ὑπέκκει-
‘ται τέκνα τε καὶ γυναῖκες. καὶ μὴν καὶ
‘τόδε ἐν αὐτοῖσι ἔνεστι, τοῦ καὶ περιέχε-
‘σθε μάλιστα ὁμοίως[d] αὐτοῦ τε μένων,
‘προναυμαχήσεις Πελοποννήσου, καὶ πρὸς
‘τῷ Ἰσθμῷ· οὐδέ σφεας, εἴπερ εὖ φρονέ-
‘εις, ἄξεις ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον. ἢν δέ
‘γε καὶ τὰ ἐγὼ ἐλπίζω γένηται, καὶ νι-
‘κήσωμεν τῇσι νηυσὶ, οὔτε ἡμῖν ἐς τὸν
‘Ἰσθμὸν παρέσονται οἱ βάρβαροι, οὔτε
‘προβήσονται ἑκαστέρω τῆς Ἀττικῆς· ἀ-
‘πίασί τε οὐδενὶ κόσμῳ, Μεγάροισί τε
‘κερδανέομεν περιεοῦσι, καὶ Αἰγίνῃ καὶ
‘Σαλαμῖνι, ἐν τῇ ἡμῖν καὶ λόγιόν ἐστι
‘τῶν ἐχθρῶν κατύπερθε γενέσθαι. οἰκό-
‘τα μέν νυν βουλευομένοισι ἀνθρώποισι,

[d] τοῦ καὶ περιέχεσθαι μάλιστα χρεὼν ὁμοίως.

‘ ὡς τοεπίπαν ἐθέλει γίνεσθαι· μὴ οἰκό-
‘ τα δὲ βουλευομένοισι, οὐκ ἐθέλει οὐδὲ ὁ θεὸς
‘ προχωρέειν πρὸς τὰς ἀνθρωπηΐας γνώ-
‘ μας.’

ξα΄. Ταῦτα λέγοντος Θεμιστοκλέους, αὖτις ὁ Κορίνθιος Ἀδείμαντος ἐπεφέρετο, σιγᾶν τε κελεύων τῷ μὴ ἔστι πατρὶς, καὶ Εὐρυβιάδην οὐκ ἐῶν ἐπιψηφίζειν ἀπολιάνδρί· πόλιν γὰρ τὸν Θεμιστοκλῆα παρεχόμενον, οὕτω ἐκέλευε γνώμας συμβάλλεσθαι. ταῦτα δέ οἱ προέφερε, ὅτι ἡλώκεσάν τε καὶ κατείχοντο αἱ Ἀθῆναι. τότε δὴ ὁ Θεμιστοκλέης κεῖνόν τε καὶ τοὺς Κορινθίους πολλά τε καὶ κακὰ ἔλεγε· ἑωϋτοῖσι τε ἐδήλου λόγῳ, ὡς εἴη καὶ πόλις καὶ γῆ μέζων ἤπερ κείνοισι, ἔς τ’ ἂν διηκόσιαι νῆές σφι ἔωσι πεπληρωμέναι. οὐδαμοὺς γὰρ Ἑλλήνων αὐτοὺς ἐπιόντας ἀποκρούσεσθαι.

ξβ΄. Σημαίνων δὲ ταῦτα τῷ λόγῳ, διέβαινε ἐς Εὐρυβιάδεα, λέγων μᾶλλον

'lent evenire: ſecus facientibus ne deus 'quidem ſolet velle accedere ad huma- 'nas ſententias.'

61. Haec dicentem Themiſtoclem rurſus interpellabat Corinthius Adimantus, jubens ſilere eum, cui patria non eſſet; quin etiam Eurybiadem non ſinens ex viri extorris ſententia decernere, et ita demum id permittere, quum urbem Themiſtocles habuiſſet: videlicet haec exprobrans, quod Athenae captae eſſent, tenerenturque ab hoſte. Tunc Themiſtocles, et illi et Corinthiis multa ingerens probra, ratione oſtendit, ſibi eſſe et ſolum, et urbem majorem quam illis, quamdiu naves ducentae ipſis adeſſent ſociis navalibus ac militibus armatae, quas nulli Graecorum invadentes poſſent depellere.

62. Haec quum ſermone ſignificaſſet, ad Eurybiadem tranſiens, majori cum

acrimonia loquebatur, inquiens, 'Tu ve-
'ro si hic manes, vir eris egregius: sin
'minus, Graeciae eversor. totum enim
'belli momentum nobis naves sustinent.
'Sed mihi crede, nisi hoc feceris, nos,
'prout sumus, ubi domesticos receperimus,
'profecturos ad Sirin quae est in Italia,
'et ab prisco tempore nostra ea fuit, et
'quam, ut oracula ajunt, a nobis condi
'oportet. Vos autem talibus sociis desti-
'tuti meorum verborum reminiscemini.'

63. Haec dicente Themistocle Eurybiades edocebatur: et ob id edocebatur, ut mihi videtur, quod maxime formidabat ne si ad Isthmum classem eduxisset, ab Atheniensibus desereretur: quibus deserentibus, jam reliqui non essent in pugnando hostibus pares. Ita sententiam eam probavit, ut illic permanentes, pugna navali decernerent.

64. Quod ubi Eurybiadi placuit, ii

ἐπεγραμμένα, ‘ Σὺ εἰ μενέεις αὐτȢ, καὶ
‘ μένων ἔσεαι ἀνὴρ ἀγαθός· εἰ δὲ μὴ, ἀνα-
‘ τρέψεις τὴν Ἑλλάδα. τὸ πᾶν γὰρ ἡμῖν
‘ τȢ πολέμȢ φέρȢσι αἱ νῆες. ἀλλ' ἐμοὶ
‘ πείθεο. εἰ δὲ ταῦτα μὴ ποιήσεις, ἡμεῖς
‘ μὲν ὡς ἔχομεν ἀναλαβόντες τȢς οἰκέτας,
‘ κομιεύμεθα ἐς Σίριν τὴν ἐν Ἰταλίῃ, ἥπερ
‘ ἡμετέρη τέ ἐστι ἐκ παλαιȢ ἔτι, καὶ τὰ
‘ λόγια λέγει, ὑπ' ἡμέων αὐτὴν [e] δέειν
‘ κτισθῆναι· ὑμεῖς δὲ συμμάχων τοιῶνδε [f]
‘ μȢνωθέντες, μεμνήσεσθε τῶν ἐμῶν λό-
‘ γων.’

ξγ'. Ταῦτα δὲ Θεμιστοκλῆος λέγοντος, ἀνεδιδάσκετο Εὐρυβιάδης. δοκέειν δέ μοι, ἀῤῥωδήσας μάλιστα τȢς ἈθηναίȢς, ἀνεδιδάσκετο, μή σφεας ἀπολίπωσι, ἢν πρὸς τὸν Ἰσθμὸν ἀγάγῃ τὰς νῆας. ἀπολιπόντων γὰρ Ἀθηναίων, Ȣ̓κέτι ἐγίνοντο ἀξιόμαχοι οἱ λοιποί. ταύτην δὲ αἱρέεται τὴν γνώμην, αὐτȢ μένοντας διαναυμαχέειν.

ξδ'. Οὕτω μὲν οἱ περὶ Σαλαμῖνα,

[e] αὐτίων. [f] τοιȢτων.

ἔπεσι ἀκροβολισάμενοι, ἐπεί τε Εὐρυβιάδῃ ἔδοξε, αὐτοῦ παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες· ἡμέρη τε ἐγίνετο, καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνιόντι σεισμὸς ἐγένετο ἔν τε τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσῃ. ἔδοξε δέ σφι εὔξασθαι τοῖσι θεοῖσι, καὶ ἐπικαλέσασθαι τοὺς Αἰακίδας συμμάχους. ὡς δέ σφι ἔδοξε, καὶ ἐποίευν ταῦτα. εὐξάμενοι γὰρ πᾶσι τοῖσι θεοῖσι, αὐτόθεν μὲν ἐκ Σαλαμῖνος Αἴαντά τε καὶ Τελαμῶνα ἐπεκαλέοντο· ἐπὶ δὲ Αἰακὸν καὶ τοὺς ἄλλους Αἰακίδας νῆα ἀπέστελλον[a] ἐς Αἴγιναν.

ξε΄. Εφη δὲ Δικαῖος ὁ Θεοκύδεος, ἀνὴρ Αθηναῖος, φυγάς τε καὶ παρὰ Μήδοισι λόγιμος γενόμενος τοῦτον τὸν χρόνον, ἐπεί τε ἐκείρετο ἡ Αττικὴ χώρη ὑπὸ τοῦ πεζοῦ στρατοῦ τοῦ Ξέρξεω, ἐοῦσα ἔρημος Αθηναίων, τυχεῖν τότε ἐὼν ἅμα Δημαρήτῳ τῷ Λακεδαιμονίῳ ἐν τῷ Θριασίῳ πεδίῳ· ἰδεῖν δὲ κονιορτὸν[b] χωρέοντα ἀπὸ Ελευσῖνος, ὡς ἀνδρῶν μάλιστά κου[c] τρισμυρίων

[a] ἀπέστελλον. [b] ἰδεῖν κονιορτόν. [c] μάλιστά κη.

qui altercationibus velitati fuerant circa Salaminem, quum illic ſeſe appararent tanquam proelium navale facturi, dies illuxit: et ſimul oriente ſole extitit terrae et maris motus; propter quod viſum eſt votum diis faciendum, et ut Aeacidas in auxilium invocarent. Decretum factumque. Nam poſt omnibus diis vota nuncupata, illinc e Salamine et Ajacem et Telamonem invocaverunt, navemque ad Aeacum et alios Aeacidas Aeginam miſerunt.

65. Narrabat autem Dicaeus Theocydis filius, vir Athenienſis, atque exul, et apud Medos factus illuſtris, per id tempus quo Attica regio Athenienſibus deſolata, a pedeſtri Xerxis exercitu vaſtabatur, ſe forte fuiſſe una cum Demarato Lacedaemonio apud campum Thriaſium, vidiſſeque pulverem triginta ferme millium virorum procedentem ab Eleuſine;

et quum demirarentur quorumnam hominum esset ille pulvis, statim se audisse vocem, quae vox ipsi videretur Iacchus mysticus: et Demaratum (ut qui esset sacrorum quae fierent in Eleusine ignarus) interrogasse quidnam esset quod ita sonaret? seque dixisse, ' Demarate, non ' aberit quin grandis aliqua clades contingat regis copiis. Hoc enim palam ' est, quum Attica sit desolata, numen ' ab Eleusine resonans, venire auxilio Atheniensibus ac sociis: et siquidem in ' Peloponnesum incumbat, periculum ipsi ' regi erit, ejusque copiis quae sunt in ' continente: sin ad classem, quae ad Saminem est, vertatur, periculum adibit ' rex, ne nauticum amittat exercitum. ' Haec autem solennia Athenienses quotannis celebrant Cereri atque Proserpinae; et his sacris quicunque vult etiam ' aliorum Graecorum initiatur: et vocem

ἀποθωϋμάζειν τέ σφεας τὸν κονιορτὸν, ὅτεών κοτε εἴη ἀνθρώπων, καὶ πρόκα τε φωνῆς ἀκούειν, καί οἱ φαίνεσθαι τὴν φωνὴν εἶναι τὸν μυστικὸν Ἴακχον. εἶναι δ' ἀδαήμονα τῶν ἱρῶν τῶν ἐν Ἐλευσῖνι γινομένων τὸν Δημάρητον· εἴρεσθαί τε αὐτὸν ὅ,τι τὸ φθεγγόμενον εἴη τοῦτο. αὐτὸς δὲ εἶπαι, ' Δημάρητε, οὐκ ἔστι ὅκως οὐ μέγα ' τι σίνος ἔσται τῇ βασιλῆος στρατιῇ. τάδε ' γὰρ ἀρίδηλα, ἐρήμου ἐούσης τῆς Ἀττικῆς, ' ὅτι θεῖον τὸ φθεγγόμενον, ἀπ' Ἐλευσῖ' νος ἐὸν ἐς τιμωρίην Ἀθηναίοισί τε καὶ τοῖσι ' ξυμμάχοισι. καὶ ἢν μέν γε κατασκήψῃ ' ἐς τὴν Πελοπόννησον, κίνδυνος αὐτῷ τε ' βασιλέϊ καὶ τῇ στρατιῇ τῇ ἐν τῇ ἠπείρῳ ' ἔσται· ἢν δὲ ἐπὶ τὰς νῆας τράπηται τὰς ' ἐν Σαλαμῖνι, τὸν ναυτικὸν στρατὸν κιν' δυνεύσει βασιλεὺς ἀποβαλέειν. τὴν δὲ ' ὁρτὴν ταύτην ἄγουσι Ἀθηναῖοι ἀνὰ πάν' τα ἔτεα τῇ μητρὶ καὶ τῇ κόρῃ [d], καὶ αὐ' τέων τε ὁ βουλόμενος καὶ τῶν ἄλλων Ἑλ-

d MS. legit κύρῃ.

' λήνων μυεῖται· καὶ τὴν φωνὴν τῆς ἀκού-
' εις, ἐν ταύτῃ τῇ ὀρτῇ Ιακχάζουσι. πρὸς ταῦτα εἶπαι Δημάρητον, ' Σίγα τέ καὶ
' μηδενὶ ἄλλῳ τὸν λόγον τοῦτον εἴπῃς. ἢν
' γάρ τοι ἐς βασιλῆα ἀνενειχθῇ τὰ ἔπεα
' ταῦτα, ἀποβαλέεις τὴν κεφαλήν· καί
' σε οὔτε ἐγὼ δυνήσομαι ῥύσασθαι, οὔτ'
' ἄλλος ἀνθρώπων οὐδείς. ἀλλ' ἔχ' ἥσυ-
' χος. περὶ δὲ στρατιῆς τῆσδε θεοῖσι μελή-
' σει.' τὸν μὲν δὴ ταῦτα παραινέειν. ἐκ δὴ τοῦ κονιορτοῦ καὶ τῆς φωνῆς γενέσθαι νέφος, καὶ μεταρσιωθὲν, φέρεσθαι ἐπὶ Σαλαμῖνος, ἐπὶ τὸ στρατόπεδον τὸ τῶν Ἑλλήνων. οὕτω δὲ αὐτοὺς μαθεῖν ὅτι τὸ ναυτικὸν τὸ Ξέρξεω ἀπολέεσθαι μέλλοι. ταῦτα μὲν Δικαῖος ὁ Θεοκύδεος ἔλεγε, Δημαρήτου τε καὶ ἄλλων μαρτύρων καταπτόμενος.

ξϛ'. Οἱ δὲ ἐς τὸν Ξέρξεω ναυτικὸν στρατὸν ταχθέντες, ἐπειδὴ ἐκ Τρηχῖνος θεησάμενοι τὸ τρῶμα τὸ Λακωνικὸν, διέ-

'quam audis, in hoc festo per Iacchum 'emittunt.' Ad haec dixisse Demaratum, 'Sile, neve alteri cuiquam hunc sermo-'nem dixeris. nam si ad regem referan-'tur haec verba, capite plecteris, ut nec 'ego te nec alius quispiam hominum 'queat eripere. quamobrem tene silen-'tium. haec autem expeditio diis curae 'erit.' Hoc quidem Demaratum admonuisse. Ex illo autem pulvere ac voce coiisse nubem, eamque in sublime eductam, Salaminem versus ad Graecorum exercitum fuisse delatam. Ita ipsos didicisse nauticas Xerxis copias esse perituras. Haec Dicaeus Theocydis filius referebat, Demaratum atque alios testes citans.

66. Classiariae autem Xerxis copiae, ubi conspecta strage Laconum ex Trachine in Histiaeam trajecerunt, triduum

illic moratae, per Euripum navigabant, et intra totidem dies ad Phalerum praesto fuerunt. Nec vero minore (ut mihi videtur) numero, vel qui terra venerunt vel qui navibus, Athenas invaserunt, quam quum ad Sepiadem atque Thermopylas accesserunt. nam in supplementum eorum qui aut tempestate, aut ad Thermopylas, aut in navalibus ad Artemisium proeliis interierunt, hos substituam qui nondum regem tunc sequebantur, Melienses, Dorienses, Locros, Boeotos, qui cum omni copia advenerunt, exceptis Thespiensibus et Plataeensibus: nec non Carystios, Andrios, Tenios, ac ceteros omnes insulanos, praeter quinque civitates, quarum nomina superius commemoravimus. nam quo magis penetrabat intro in Graeciam Perses, eo plures eum nationes sequebantur.

67. Qui omnes, exceptis Pariis, post-

βησαν ἐς τὴν Ἱστιαίην, ἐπισχόντες ἡμέρας τρεῖς, ἔπλωον δι᾽ Εὐρίπου, καὶ ἐν ἑτέρῃσι τρισὶ ἡμέρῃσι ἐγένοντο ἐν Φαλήρῳ· ὡς μὲν ἐμοὶ δοκέειν[e], οὐκ ἐλάσσονες ἐόντες ἀριθμὸν, ἐσέβαλον ἐς τὰς Ἀθήνας, κατά τε ἤπειρον καὶ τῇσι νηυσὶ ἀπικόμενοι, ἢ ἐπεί τε Σηπιάδα ἀπίκοντο καὶ ἐς Θερμοπύλας. ἀντιθήσω γὰρ τοῖσί τε ὑπὸ τοῦ χειμῶνος αὐτέων ἀπολομένοισι, καὶ τοῖσι ἐν Θερμοπύλῃσι, καὶ τῇσι ἐπ᾽ Ἀρτεμισίῳ ναυμαχίῃσι, τούσδε τοὺς τότε οὔκω ἑπομένους βασιλέϊ, Μηλιέας, καὶ Δωριέας, καὶ Λοκροὺς, καὶ Βοιωτοὺς, πανστρατιῇ ἑπομένους, πλὴν Θεσπιέων τε καὶ Πλαταιέων· καὶ μάλα Καρυστίους τε καὶ Ἀνδρίους, καὶ Τηνίους τε καὶ τοὺς λοιποὺς νησιώτας πάντας· πλὴν τῶν πέντε πολίων τῶν ἐπεμνήσθημεν[f] πρότερον τὰ οὐνόματα. ὅσῳ γὰρ δὴ προσέβαινε ἐσωτέρω τῆς Ἑλλάδος ὁ Πέρσης, τοσούτῳ πλέω ἔθνεά οἱ εἵπετο.

ξζ΄. Ἐπεὶ ὦν ἀπίκατο[g] ἐς τὰς Ἀθή-

[e] δοκέει. [f] ἐπεμνήσθην. [g] ἀπικέατο.

νας πάντες οὗτοι πλὴν [a] Παρίων· Πάριοι δὲ ὑπολειφθέντες ἐν Κύθνῳ, ἐκαραδόκεον τὸν πόλεμον τῇ ἀποβήσεται· οἱ δὲ λοιποὶ ὡς ἀπίκοντο ἐς τὸ Φάληρον, ἐνθαῦτα κατέβη αὐτὸς Ξέρξης ἐπὶ τὰς νῆας, ἐθέλων σφι συμμῖξαι τε καὶ πυθέσθαι τῶν ἐπιπλεόντων τὰς γνώμας. ἐπεὶ δὲ ἀπικόμενος προΐζετο, παρῆσαν μετάπεμπτοι οἱ τῶν ἐθνέων τῶν σφετέρων τύραννοι καὶ ταξίαρχοι ἀπὸ τῶν νηῶν, καὶ ἵζοντο, ὥς σφι βασιλεὺς ἑκάστῳ τιμὴν ἐδεδώκεε· πρῶτος μὲν, ὁ Σιδώνιος βασιλεύς· μετὰ δὲ, ὁ Τύριος· ἐπὶ δὲ, ὧλλοι. ὡς δὲ κόσμῳ ἐπεξῆς ἵζοντο, πέμψας Ξέρξης Μαρδόνιον, ἠρώτα, ἀποπειρώμενος ἑκάστου, εἰ ναυμαχίην ποιοῖντο [b].

ξη΄. Ἐπεὶ δὲ περιϊὼν ἠρώτα ὁ Μαρδόνιος ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ Σιδωνίου, οἱ μὲν ἄλλοι κατὰ τὠυτὸ γνώμην ἐξεφέροντο, κελεύοντες ναυμαχίην ποιέεσθαι. Ἀρτεμισίη δὲ τάδε ἔφη, ‘ Εἶπέ μοι [c] πρὸς βα-

[a] πάντες, πλήν. [b] ποιοῖτο. c MS. εἰπεῖν μοι.

quam Athenas venere, et ad Phalerum, (Parii autem in Cythno relicti, quo bellum caderet expectabant) ceteri ergo ut venerunt ad Phalerum, ibi Xerxes ipse ad classem descendit, animo coetum classiariorum adeundi, et audiendi sententias. Eo profectus ubi praesedit, assidentibus qui accitu ejus ex navibus aderant, suae quibusque gentis tyrannis ac ordinum ductoribus, ut cuique rex honorem dederat; quorum primus erat Sidonius rex, tum Tyrius, deinceps alii. Sic ubi deinceps ordine consederunt, misit ad eos Mardonium tentandi gratia, sciscitatum singulos, an proelium navale facerent.

68. Posteaquam Mardonius a Sidonio exorsus, singulos circumiens interrogavit, ceteri quidem eandem dixere sententiam, jubentes fieri proelium: Artemisia vero, ‘ Haec, inquit, Mardonie,

'regi referas me dicere, quae in proeliis 'ad Euboeam gestis non ignavissima extiti, neque minima ostendi, domine. 'Sententiam vero quam habeo, aequum 'est me proferre quae in rem tuam maxime esse sentio. Itaque hoc tibi suadeo, ut navibus parcas, nec proelium 'navale facias; illi enim viri tanto sunt 'tuis viris in mari praestantiores, quanto 'feminis viri. Quid vero necesse habes 'omnino venire in discrimen pugnae navalis? nonne Athenas habes, quarum 'gratia expeditionem sumsisti? nonne reliquam Graeciam? ac nemo tibi obsistit. Qui tibi obsistebant, ita summoti 'sunt ut eos decebat. Quo autem ego 'exituras hostium res arbitror, id exponam: Si non instabis pugnae navali 'committendae, sed classem perges hic 'continere ad terram, aut etiam tendere

‘σιλῆα, Μαρδόνιε, ὡς ἐγὼ τάδε λέγω, ‘οὔτε κακίστη γενομένη[d] ἐν τῇσι ναυμαχίῃσι τῇσι πρὸς Εὐβοίῃ, οὔτε ἐλάχιστα ‘ἀποδεξαμένη[e], δέσποτα. τὴν δὲ ἐοῦσαν ‘γνώμην με δίκαιόν ἐστιν ἀποδείκνυσθαι, ‘τὰ τυγχάνω φρονέουσα ἄριστα ἐς πρήγ‘ματα τὰ σά. καίτοι τάδε λέγω, Φείδεο ‘τῶν νηῶν, μηδὲ ναυμαχίην ποιέεο. τοὶ ‘γὰρ ἄνδρες τῶν σῶν ἀνδρῶν κρέσσονες ‘τοσοῦτόν εἰσι κατὰ θάλασσαν, ὅσον ἄν‘δρες γυναικῶν. τί δὲ πάντως δέει σε ‘ναυμαχίῃσι ἀνακινδυνεύειν; οὐκ ἔχεις ‘μὲν τὰς Ἀθήνας, τῶν περ εἵνεκα ὡρμή‘θης στρατεύεσθαι; ἔχεις δὲ τὴν ἄλλην ‘Ἑλλάδα; ἐμποδὼν δέ τοι ἵσταται οὐδείς· ‘οἵ δέ τοι ἀντέστησαν, ἀπήλλαξαν οὕτω ‘ὡς ἐκείνοις ἔπρεπε. τῇ δὲ ἐγὼ δοκέω ἀ‘ποβήσεσθαι τὰ τῶν ἀντιπολέμων πρήγ‘ματα, τοῦτο φράσω· ἢν μὲν μὴ ἐπειχθῇς ‘ναυμαχίην ποιεύμενος, ἀλλὰ τὰς νῆας ‘αὐτοῦ ἔχῃς πρὸς γῇ μένων, ἢ καὶ προβαί-

d MS. κακίστην γινομένην. e MS. ἀποδεξαμένην.

‘ νων ἐς τὴν Πελοπόννησον, εὐπετέως τοι,
‘ δέσποτα, χωρήσει τὰ νοέων ἐλήλυθας.
‘ οὐ γάρ οἷοί τε πολλὸν χρόνον εἰσί τοι
‘ ἀντέχειν οἱ Ἕλληνες, ἀλλά σφεας δια-
‘ σκεδᾷς[f]. κατὰ δὲ πόλις ἕκαστοι φεύξον-
‘ ται· οὔτε γὰρ σῖτος παρὰ σφίσι ἐν τῇ
‘ νήσῳ ταύτῃ, ὡς ἐγὼ πυνθάνομαι, οὔτε
‘ αὐτοὺς οἰκὸς, ἢν σὺ ἐπὶ τὴν Πελοπόν-
‘ νησον ἐλαύνῃς τὸν πεζὸν στρατὸν, ἀτρε-
‘ μέειν τοὺς ἐκεῖθεν αὐτέων ἥκοντας· οὐδέ
‘ σφι μελήσει πρὸ τῶν Ἀθηναίων ναυμα-
‘ χέειν. ἢν δὲ αὐτίκα ἐπειχθῇς ναυμα-
‘ χῆσαι, δειμαίνω μὴ ὁ ναυτικὸς στρατὸς
‘ κακωθεὶς, τὸν πεζὸν προσδηλήσηται[g].
‘ πρὸς δὲ, ὦ βασιλεῦ, καὶ τόδε ἐς θυμὸν βά-
‘ λεο[h], ὡς τοῖσι μὲν χρηστοῖσι τῶν ἀνθρώ-
‘ πων κακοὶ δοῦλοι φιλέουσι γίνεσθαι, τοῖσι
‘ δὲ κακοῖσι, χρηστοί. σοὶ δὲ ἐόντι ἀρίστῳ
‘ ἀνδρῶν πάντων, κακοὶ δοῦλοί εἰσι· οἳ ἐν
‘ συμμάχων λόγῳ λέγονται εἶναι, ἐόν-
‘ τες Αἰγύπτιοί τε καὶ Κύπριοι, καὶ Κίλι-

[f] διασκεδᾷς. [g] προδηλήσηται. [h] βαλεῦ.

'in Peloponnefum, tunc tibi, domine, 'fuccedent ea quorum gratia venifti. neque enim diu tibi refiftere Graeci poffunt, fed illos diffipes, et ad fuas quique urbes defugient; quoniam neque commeatus eft eis in hac infula, ut ego audio, neque, fi tu in Peloponnefum pedeftres copias duces, hîc eos credibile eft perftituros qui illinc huc advenerunt, neque de pugna pro Athenienfibus facienda curaturos. At fi pugnam navalem gerere approperabis, vereor ne copiae nauticae male re gefta infuper pedeftribus fint exitio. Praeterea hoc etiam, rex, in animum demitte: ufu venire, ut bonis quidem hominibus mali fervi fint, malis autem boni. Ideoque tibi (qui virorum omnium es optimus) fervi funt mali, qui numero fociorum cenfentur, Aegyptii, Cyprii, Cili-

'ces, Pamphyli, e quibus nulla utilitas 'est.'

69. Haec loquente Artemisia, quicunque ei bene volebant, noxiam illi rebantur suam orationem, tanquam aliquid mali passurae ab rege, quem vetaret pugnam facere navalem: at ii qui male consultum illi volebant invidebantque, utpote cui inter primos sociorum omnium honos haberetur, gaudebant ejus sententia, tanquam periturae. Sed Xerxes, postquam ad eum sunt relatae sententiae, magnopere delectatus est Artemisiae sententia; et quum jam antea seriam esse sensisset, tunc multo impensius laudavit. Nihilominus ut pluribus staretur jussit, ratus ad Euboeam suos sponte male pugnasse, quod videlicet ipse abfuisset: itaque constituit spectaculo pugnae navalis interesse.

70. Classiarii, ubi nunciatum est illinc esse solvendum, classem Salaminem

'κες, καὶ Πάμφυλοι, τῶν ὄφελός ἐστι 'ὐδέν.'

ξθ'. Ταῦτα λεγούσης πρὸς Μαρδόνιον, ὅσοι μὲν ἔσαν εὔνοοι τῇ Αρτεμισίῃ, συμφορὴν ἐποιεῦντο τοὺς λόγους, ὡς κακόν τι πεισομένης πρὸς βασιλῆος, ὅτι οὐκ ἐᾷ ναυμαχίην ποιέεσθαι· οἱ δὲ ἀγαιόμενοί τε καὶ φθονέοντες αὐτῇ, ἅτε ἐν πρώτοισι τετιμημένης [i] διὰ πάντων τῶν συμμάχων, ἐτέρποντο τῇ ἀνακρίσι, ὡς ἀπολεομένης αὐτῆς. ἐπεὶ δὲ ἀνηνείχθησαν αἱ γνῶμαι ἐς Ξέρξεα, κάρτα τε ἥσθη τῇ γνώμῃ τῆς Αρτεμισίης· καὶ νομίζων ἔτι πρότερον σπουδαίην εἶναι, τότε πολλῷ μᾶλλον αἴνεε. ὅμως δὲ τοῖσι πλέοσι πείθεσθαι ἐκέλευε, τάδε καταδόξας· πρὸς μὲν Εὐβοίῃ σφέας ἐθελοκακέειν, ὡς οὐ παρεόντος αὐτοῦ, τότε δὲ αὐτὸς παρεσκεύαστο θεήσασθαι ναυμαχέοντας.

ο'. Ἐπεὶ δὲ παρήγγελλον ἀναπλώειν, ἀνῆγον τὰς νῆας ἐπὶ τὴν Σαλαμῖνα,

[i] τετιμημένη.

καὶ παρεκρίθησαν διαταχθέντες κατ' ἡσυχίην. τότε μέν νυν οὐκ ἐξέχρησέ σφι ἡ ἡμέρη ναυμαχίην ποιέεσθαι. νὺξ γὰρ ἐπεγένετο[a]. οἱ δὲ παρεσκευάζοντο ἐς τὴν ὑστεραίην. τοὺς δὲ Ἕλληνας εἶχε δέος τε καὶ ἀῤῥωδίη, οὐκ ἥκιστα δὲ τοὺς ἀπὸ Πελοποννήσου. ἀῤῥώδεον δὲ, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἐν Σαλαμῖνι κατήμενοι, ὑπὲρ γῆς τῆς Ἀθηναίων ναυμαχέειν μέλλοιεν· νικηθέντες τε, ἐν νήσῳ ἀπολαμφθέντες πολιορκήσονται, ἀπέντες τὴν ἑωϋτῶν ἀφύλακτον.

οα'. Τῶν δὲ βαρβάρων ὁ πεζὸς ὑπὸ τὴν παρεοῦσαν νύκτα ἐπορεύετο ἐπὶ τὴν Πελοπόννησον· καίτοι τὰ δυνατὰ πάντα ἐμεμηχάνητο, ὅκως κατ' ἤπειρον μὴ ἐσβάλλοιεν οἱ βάρβαροι. ὡς γὰρ ἐπύθοντο τάχιστα Πελοποννήσιοι τοὺς ἀμφὶ Λεωνίδην ἐν Θερμοπύλῃσι τετελευτηκέναι, συνδραμόντες ἐκ τῶν πολίων, ἐς τὸν Ἰσθμὸν ἵζοντο. καί σφι ἐπῆν στρατηγὸς Κλεόμβροτος ὁ Ἀναξανδρίδεω, Λεωνίδεω δὲ ἀδελ-

[a] ἐγίνετο.

versus ducunt, et per otium in aciem sunt digesti. Sed quum eos dies defecisset quominus proelium committerent, (nox enim supervenit) in posterum diem sese instruebant: quum interim Graecos metus formidoque cepit, cum alios, tum vero non minime Peloponnenses, quod ipsi desidentes in Salamine, pro Atheniensium terra essent certaturi: qui si superarentur, in insula deprehensi forent obsidendi, sua terra sine praesidio relicta.

71. Per eandem noctem pedester exercitus barbarorum contendebat in Peloponnesum: quanquam cuncta quae poterant excogitata erant, ne barbari per continentem ingrederentur. Nam ubi Leonidem cum suis apud Thermopylas occubuisse accepere Peloponnenses, celerrime ex urbibus concursu facto, Isthmum insederunt, duce Cleombroto Anaxandridae filio, Leonidae fratre. Ibi

confidentes, primum viam Scironidem obftruxerunt; deinde confilio inito Ifthmum muro inaedificabant, opufque perficiebant, quippe nemine (quum tot millia virorum effent) ceffante. nam et lapides et lateres et ligna, et ciftas fabulo plenas afferebant, nullo temporis momento opus intermittentes, neque diurno neque nocturno.

72. Hi autem e Graecis fuerunt qui ad Ifthmum auxilio cum omni copia venerunt: Lacedaemonii, et Arcades omnes, et Elei, et Corinthii, et Sicyonii, et Epidaurii, et Phliafii, et Troezenii, et Hermionenfes. Hi fuerunt qui quidem auxilio venerunt, metuentes periclitanti Graeciae. Ceteris enim Peloponnenfibus id nihil admodum curae erat, et Olympia jam et Carnia praeterierant.

73. Incolunt autem Peloponnefum

φεός. ἱζόμενοι δὲ ἐν τῷ Ἰσθμῷ, καὶ συγχώσαντες τὴν Σκιρωνίδα ὁδὸν, μετὰ τοῦτο ὥς σφι ἔδοξε βουλευομένοισι, ᾠκοδόμεον διὰ τοῦ Ἰσθμοῦ τεῖχος· ἅτε δὴ ἐουσέων μυριάδέων πολλέων, καὶ παντὸς ἀνδρὸς ἐργαζομένου, ἠνύετο τὸ ἔργον. καὶ γὰρ λίθοι, καὶ πλίνθοι [b], καὶ ξύλα, καὶ φορμοὶ ψάμμου πλήρεες ἐσεφέροντο, καὶ ἐλίνυον οὐδένα χρόνον οἱ βοηθήσαντες ἐργαζόμενοι, οὔτε νυκτὸς, οὔτε ἡμέρης.

οϛ΄. Οἱ δὲ βοηθήσαντες ἐς τὸν Ἰσθμὸν πανδημεὶ, οἵδε ἔσαν Ἑλλήνων· Λακεδαιμόνιοί τε, καὶ Ἀρκάδες πάντες, καὶ Ἠλεῖοι, καὶ Κορίνθιοι, καὶ Σικυώνιοι, καὶ Ἐπιδαύριοι, καὶ Φλιάσιοι, καὶ Τροιζήνιοι, καὶ Ἑρμιονέες. οὗτοι μὲν ἔσαν οἱ βοηθήσαντες, καὶ ὑπεραῤῥωδέοντες τῇ Ἑλλάδι κινδυνευούσῃ· τοῖσι δὲ ἄλλοισι Πελοποννησίοισι ἔμελε οὐδέν. Ὀλύμπια δὲ καὶ Κάρνεια παροιχώκεε ἤδη.

ογ΄. Οἰκέει δὲ τὴν Πελοπόννησον ἔθ-

b Hac duae voces καὶ πλίνθοι absunt ab MS.

νεα ἑπτά· τουτέων δὲ τὰ μὲν δύο, αὐτόχθονα ἐόντα, κατὰ χώρην ἵδρυται· νῦν τε καὶ τοπάλαι οἴκεον, Ἀρκάδες, καὶ Κυνούριοι. ἓν δὲ ἔθνος τὸ Ἀχαϊκὸν, ἐκ μὲν Πελοποννήσου οὐκ ἐξεχώρησε, ἐκ μέντοι τῆς ἑωϋτῶν· οἰκέει δὲ τὴν ἀλλοτρίην. τὰ δὲ λοιπὰ ἔθνεα τῶν ἑπτὰ, τέσσερα ἐπήλυδά ἐστι, Δωριέες τε ϗ Αἰτωλοὶ, ϗ Δρύοπες, ϗ Λήμνιοι. καὶ [c] Δωριέων μὲν, πολλαί τε καὶ δόκιμοι πόλιες· Αἰτωλῶν δὲ Ἦλις μούνη· Δρυόπων δὲ, Ἑρμίων τε [d], ϗ Ἀσίνη ἡ πρὸς Καρδαμύλῃ τῇ Λακωνικῇ· Λημνίων δὲ, Παρωρεῆται πάντες. οἱ δὲ Κυνούριοι αὐτόχθονες ἐόντες, δοκέουσι μοῦνοι εἶναι Ἴωνες. ἐκδεδωρίευνται δὲ, ὑπό τε Ἀργείων ἀρχόμενοι, καὶ τοῦ χρόνου ἐόντες Ὀρνεᾶται [e], καὶ οἱ περίοικοι. τουτέων ὦν τῶν ἑπτὰ ἐθνέων αἱ λοιπαὶ πόλιες πάρεξ τῶν κατέλεξα, ἐκ τοῦ μέσου ἐκατέατο· εἰ δὲ ἐλευθέρως ἔξεστι εἶπαι, ἐκ τοῦ μέσου κατήμενοι, ἐμήδιζον.

c Vocula ista ϗ destituitur MS. d Ἑρμιόνη τε. e Ὀρνεῆται

gentes ſeptem, quarum duae indigenae eundem quem habitarunt olim locum nunc habitant, Arcades et Cynurii: una, Achaica, quae nunquam illa quidem e Peloponneſo exceſſit, ſed priſtino loco egreſſa, alienum incolit: reliquae e ſeptem ſunt quatuor adventitiae, Dorienſes, Aetoli, Dryopes, Lemnii. Ac Dorienſium quidem multae ſunt et inſignes civitates: Aetolorum ſola Elis: Dryopum autem Hermion et Aſina, quae ad Cardamylam Laconicam ſita eſt: Lemniorum autem, omnes Paroreatae. Cynurii autem, quum ſint indigenae, ſoli putantur Iones eſſe, ſed effecti ſunt Dores, ſub imperio Argivorum ſiti, et progreſſu temporis, quum eſſent Orneatae, itemque accolae. Harum igitur ſeptem gentium ceterae praeter eas quas recenſui, e medio ceſſerunt; et (ſi ingenue loqui fas eſt) e medio ſedentes cum Medis ſentiebant.

74. Apud Isthmum quidem in tali labore isti occupati erant, utpote pro omni jam cursu currentes, et nequaquam opinantes navibus se illustres futuros. Quae audientes illi qui in Salamine erant, formidine afficiebantur, non tam pro seipsis quàm pro Peloponneso solliciti; et adhuc quidem in eis vir viro adstans clanculum loquens admirabatur in Eurybiade consilii inopiam: tandem vero erupit in medium, conciliumque contractum est, et multa de hoc ipso dicebantur, ab his quidem, oportere in Peloponnesum navigare, et pro illa adire periculum, non autem manentes, pro captiva regione pugna decernere: ab Atheniensibus vero et Aeginetis et Megarensibus, satius esse illic manentes dimicare.

75. Ibi Themistocles, postquam sententia Peloponnensium evictus fuit, clanculum e concilio egressus, misit ad classem

οδ'. Οἱ μὲν δὴ ἐν τῷ Ἰσθμῷ, τοιούτῳ πόνῳ συνέστασαν, ἅτε περὶ τοῦ παντὸς ἤδη δρόμου θέοντες, καὶ τῇσι νηυσὶ οὐκ ἐλπίζοντες ἐλλάμψεσθαι· οἱ δὲ ἐν Σαλαμῖνι Ἕλληνες [f], ὅμως ταῦτα πυνθανόμενοι, ἀῤῥώδεον, οὐκ οὕτω περὶ σφίσι αὐτοῖσι δειμαίνοντες, ὡς περὶ τῇ Πελοποννήσῳ· ἕως μὲν δὴ αὐτέων ἀνὴρ ἀνδρὶ παραστὰς σιγῇ λόγον ἐποιέετο, θῶϋμα ποιεύμενοι [g] τὴν Εὐρυβιάδεω ἀβουλίην· τέλος δὲ, ἐξεῤῥάγη ἐς τὸ μέσον, σύλλογός τε δὴ ἐγίνετο, καὶ πολλὰ ἐλέγετο περὶ τῶν αὐτέων. οἱ μὲν, ὡς ἐς τὴν Πελοπόννησον χρεὼν εἴη ἀποπλώειν, καὶ περὶ ἐκείνης κινδυνεύειν, μηδὲ πρὸ χώρης δοριαλώτου μένοντας μάχεσθαι· Ἀθηναῖοι δὲ, καὶ Αἰγινῆται, καὶ Μεγαρέες, αὐτοῦ μένοντας ἀμύνασθαι.

οε'. Ἐνθαῦτα Θεμιστοκλέης, ὡς ἑσσοῦτο τῇ γνώμῃ ὑπὸ τῶν Πελοποννησίων, λαθὼν ἐξέρχεται ἐκ τοῦ συνεδρίου. ἐξελθὼν δὲ, πέμπει ἐς τὸ στρατόπεδον τὸ Μή-

f Hacc vox Ἕλληνες non eſt in MS. g ποιεύμενος.

δων ἄνδρα πλοίῳ, ἐντειλάμενος τὰ λέγειν χρεών· τῷ ὔνομα μὲν ἦν Σίκινος, οἰκέτης δὲ καὶ παιδαγωγὸς ἦν τῶν Θεμιςοκλῆος παίδων· τὸν δὴ ὕςερον τȣτέων τῶν πρηγμάτων Θεμιςοκλέης Θεσπιέα τε ἐποίησε, ὡς ἐπεδέκοντο οἱ Θεσπιέες πολίτας, καὶ χρήμασι ὄλβιον. ὃς τότε πλοίῳ ἀπικόμενος, ἔλεγε πρὸς τȣ̀ς ςρατηγȣ̀ς τῶν βαρβάρων τάδε, ‘ Ἔπεμψέ με ‘ ςρατηγὸς ὁ Ἀθηναίων λάθρη τῶν ἄλλων ‘ Ἑλλήνων, (τυγχάνει γὰρ φρονέων τὰ ‘ βασιλῆος, καὶ βȣλόμενος μᾶλλον τὰ ‘ ὑμέτερα κατύπερθε γενέσθαι ἢ τὰ τῶν ‘ Ἑλλήνων πρήγματα) φράσοντα ὅτι οἱ ‘ Ἕλληνες δρησμὸν βȣλεύονται καταῤῥωδηκότες. καὶ νῦν παρέχει κάλλιςον ὑ‘ μέας ἔργων ἀπάντων ἐξεργάσασθαι, ἢν ‘ μὴ περιΐδητε διαδράντας αὐτȣ́ς. ὔτε γὰρ ‘ ἀλλήλοισι ὁμοφρονέȣσι, ὔτε ἀντιςήσον‘ ται ὑμῖν. πρὸς ἑωϋτȣ̀ς τε σφέας ὄψεσθε ‘ ναυμαχέοντας τȣ̀ς τὰ ὑμέτερα φρονέον-

Medorum navigium, cum quodam edocto quae dicere oporteret; cui nomen erat Sicino, domestico suo, atque eodem paedagogo liberorum suorum: quem post has res gestas ipse Thespiensem fecit, quando Thespienses in civitatem recipiebant, atque locupletem. Is tunc navigio ad duces barbarorum profectus, haec inquit; 'Dux Atheniensium, quod partibus regis favet, praeoptatque res vestras quàm Graecorum esse superiores, misit me clam aliis Graecis indicatum vobis, illos metu perculsos fugam facere velle, et nunc offerri vobis occasionem exequendi rem omnium praeclarissimam, nisi per negligentiam eos dilabi sinatis. nam neque inter se consentiunt, neque vobis amplius obsistent: sed inter se dimicantes cernetis eos qui vobiscum et

'eos qui contra vos ſentiunt.' Hac re Sicinus indicata, ab illis abſceſſit.

76. Cui fidem habentes barbari, tum in inſulam parvam nomine Pſyttaleam, quae inter Salaminem et continentem ſita eſt, multos Perſarum trajiciunt, tum mediam circa noctem cornu quod ad occaſum ſpectabat producunt Salaminem verſus, eam circumituri: producunt autem qui circa Ceon et Cynoſuram inſtructi erant, occupantes navibus omne fretum Munychiæ tenus. Ideo autem et naves producebant, ne qua Graecis liceret effugere: ſed circumventi in Salamine poenam redderent proeliorum ad Artemiſium geſtorum. Ad inſulam autem Pſyttaleam trajiciebant Perſas ob hanc cauſam,tanquam commiſſo navali certamine, illuc praecipue ejiciendis et viris et nau-

'τας, καὶ τοὺς μή.' ὁ μὲν, ταῦτά σφι σημήνας, ἐκποδὼν ἀπαλλάσσετο·

ος'. Τοῖσι δὲ ὡς πιστὰ ἐγένετο τὰ ἀγγελθέντα, τοῦτο μὲν, ἐς τὴν νησίδα τὴν Ψυττάλειαν, μεταξὺ Σαλαμῖνός τε κειμένην καὶ τῆς ἠπείρου, πολλοὺς τῶν Περσέων ἀπεβιβάσαντο· τοῦτο δὲ, ἐπειδὴ ἐγίνοντο μέσαι νύκτες, ἀνῆγον μὲν τὸ ἀπ' ἑσπέρης κέρας κυκλούμενοι πρὸς τὴν Σαλαμῖνα, ἀνῆγον δὲ οἱ ἀμφὶ τὴν Κέον τε καὶ τὴν Κυνόσουραν τεταγμένοι, κατέχον τε μέχρι Μουνυχίης πάντα[a] τὸν πορθμὸν τῇσι νηυσί. τῶνδε δὲ εἵνεκα ἀνῆγον τὰς νῆας, ἵνα δὴ τοῖσι Ἕλλησι μηδὲ φυγέειν ἐξῇ, ἀλλ' ἀπολαμφθέντες ἐν τῇ Σαλαμῖνι, δοῖεν τίσιν τῶν ἐπ' Ἀρτεμισίῳ ἀγωνισμάτων. ἐς δὲ τὴν νησίδα τὴν Ψυττάλειαν καλεομένην ἀπεβίβαζον τῶν Περσέων τῶνδε εἵνεκα, ὡς ἐπεὰν γένηται ναυμαχίη, ἐνθαῦτα μάλιστα ἐξοισομένων τῶν τε ἀνδρῶν καὶ τῶν ναυηγίων (ἐν γὰρ δὴ

a Pro hac voce πάντα legitur in MS. παρά.

πόρῳ ναυμαχίης τῆς μελλούσης ἔσεσθαι ἔκειτο ἡ νῆσος) ἵνα τοὺς μὲν περιποιῶσι, τοὺς δὲ διαφθείρωσι. ἐποίευν δὲ σιγῇ ταῦτα, ὡς μὴ πυνθανοίατο οἱ ἐναντίοι. οἱ μὲν δὴ ταῦτα τῆς νυκτὸς, οὐδὲν ἀποκοιμηθέντες, παραρτέοντο.

οζʹ. Χρησμοῖσι δὲ οὐκ ἔχω ἀντιλέγειν ὡς οὐκ εἰσὶ ἀληθέες, οὐ βουλόμενος ἐναργέως λέγοντας πειρᾶσθαι καταβάλλειν, ἐς τοιάδε πρήγματα ἐσβλέψας,

Ἀλλ᾽ ὅταν Ἀρτέμιδος χρυσαόρου ἱερὸν ἀκτὴν
Νηυσὶ γεφυρώσωσι, καὶ εἰναλίην Κυνόσουραν,
Ἐλπίδι μαινομένῃ λιπαρὰς πέρσαντες Ἀθήνας,
Δῖα δίκη σβέσσει κρατερὸν κόρον, ὕβριος υἱὸν,
Δεινὸν μαιμώοντα, δοκεῦντ᾽ ἀνὰ πάντα πυθέσθαι.
Χαλκὸς γὰρ χαλκῷ συμμίξεται, αἵματι δ᾽ Ἄρης
Πόντον φοινίξει· τότ᾽ ἐλεύθερον Ἑλλάδος ἦμαρ
Εὐρύοπα Κρονίδης ἐπάγει, καὶ πότνια Νίκη.

ἐς τοιαῦτα μὲν καὶ οὕτω ἐναργέως λέγοντι Βάκιδι ἀντιλογίης χρησμῶν πέρι, οὔτε αὐτὸς λέγειν τολμέω, οὔτε παρ᾽ ἄλλων ἐνδέκομαι.

fragiis, (erat enim insula in trajectu, ubi futura erat pugna, sita) hos quidem servarent, alios vero interimerent. Hoc autem ne hostes sentirent, clanculum egere. Atque ita illi nulla noctis parte concessa somno parabantur.

77. In has ego res intuens, non habeo adversari oraculis tanquam non veris, nolens evidenter loquentia conari refellere;

Auricomae densis ubi litora sacra Dianae
Navibus insternent et litoream Cynosuram,
Spe stolida fortes quod Athenas dilacerarunt,
Compescet juvenem meritissima poena superbum,
Instinctum furiis, sibi cedere cuncta putantem.
Nam miscebitur aes aeri, mars sanguine pontum
Inficiet: Graiis tunc libera tempora reddet
Saturno genitus, simul et Victoria pollens.

Quum ita evidenter in his a Bacide dicatur, profecto de contradicendo oraculis neque ipse ausim dicere, neque ab aliis dici sustineam.

78. Porro inter duces qui in Salamine erant ingens conflata eſt rixa, nondum ſcientes a barbarorum navibus ſe circumveniri; ſed ſicut per diem viderant eos collocatos, ita exiſtimabant eos illo ordine manere.

79. Quibus congregatis, applicuit ex Aegina Ariſtides Lyſimachi filius, Athenienſis quidem, ſed teſta in exilium a populo ejectus, quem ego, ut ejus mores accepi, virum optimum fuiſſe Athenis atque juſtiſſimum cenſui. Hic vir concilio aſſiſtens, Themiſtoclem evocavit, non amicum ſibi, ſed in primis inimicum: verum prae magnitudine praeſentium malorum oblitus ſimultatum, evocavit hominem colloquendi gratia. praeſenſerat enim Peloponnenſes maturare ad Iſthmum claſſem reducere. Qui, quum prodiiſſet Themiſtocles ad eum, inquit, ‘ Nos et

οη'. Τῶν δὲ ἐν Σαλαμῖνι ϛρατηγῶν ἐγίνετο ὠθισμὸς λόγων πολλός. ᾔδεσαν δὲ ὔκω ὅτι σφέας περιεκυκλέοντο [b] τῇσι νηυσὶ οἱ βάρβαροι· ἀλλ' ὥσπερ τῆς ἡμέρης ὥρων αὐτοὺς τεταγμένους, ἐδόκεον κατὰ χώρην εἶναι.

οθ'. Συνεϛηκότων δὲ τῶν ϛρατηγῶν, ἐξ Αἰγίνης διέβη Αριϛείδης ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Αθηναῖος μὲν, ἐξωϛρακισμένος δὲ ὑπὸ τοῦ δήμου. τὸν ἐγὼ νενόμικα, πυνθανόμενος αὐτοῦ τὸν τρόπον, ἄριϛον ἄνδρα γενέσθαι ἐν Αθήνησι καὶ δικαιότατον. οὗτος ὡ'νὴρ ϛὰς ἐπὶ τὸ συνέδριον, ἐξεκαλέετο Θεμιϛοκλῆα, ἐόντα μὲν ἑωϋτῷ οὐ φίλον, ἐχθρὸν δὲ τὰ μάλιϛα. ὑπὸ δὲ μεγάθεος τῶν παρεόντων κακῶν, λήθην ἐκείνων ποιεύμενος ἐξεκαλέετο, θέλων αὐτῷ συμμῖξαι. προακήκοε δὲ ὅτι σπεύδοιεν οἱ ἀπὸ Πελοποννήσου ἀνάγειν τὰς νῆας πρὸς τὸν Ισθμόν. ὡς δὲ ἐξῆλθέ οἱ Θεμιϛοκλέης, ἔλεγε Αριϛείδης τάδε· ‘ Ἡμέας ϛασιάζειν χρεών ἐϛι ἐν

[b] περιεκυκλοῦντο.

‘ τῷ ἄλλῳ καιρῷ, καὶ δὴ καὶ ἐν τῷδε, ‘ περὶ τȣ͂ ὁκότερος ἡμέων πλέω ἀγαθὰ ‘ τὴν πατρίδα [c] ἐργάσεται. λέγω δέ τοι ‘ ὅτι [d] ἶσόν ἐςὶ πολλά τε καὶ ὀλίγα ‘ λέγειν περὶ ἀποπλόȣ τȣ͂ ἐνθεῦτεν Πε‘ λοποννησίοισι. ἐγὼ γὰρ αὐτόπτης τοι ‘ λέγω γενόμενος, ὅτι νῦν, ȣ̓δ᾽ ἢν θέλωσι ‘ Κορίνθιοί τε καὶ αὐτὸς Εὐρυβιάδης οἷοί ‘ τε ἔσονται ἐκπλῶσαι. περιεχόμεθα ‘ γὰρ ὑπὸ τῶν πολεμίων κύκλῳ· ἀλλ᾽ ἐσελθών σφι ταῦτα σήμηνον.

π′. Ὁ δ᾽ ἀμείβετο τοῖσδε, ‘ Κάρτα ‘ τε χρηςὰ διακελεύεαι, καὶ εὖ ἤγγει‘ λας. τὰ γὰρ ἐγὼ ἐδεόμην γενέσθαι, ‘ αὐτὸς αὐτόπτης γενόμενος, ἥκεις. ἴσθι ‘ γὰρ ἐξ ἐμέο τὰ ποιεύμενα ὑπὸ Μή‘ δων. ἔδεε γὰρ ὅτε ȣ̓κ ἑκόντες ἔθελον ‘ ἐς μάχην κατίςασθαι οἱ Ἕλληνες, ἀέ‘ κοντας παραςήσασθαι. σὺ δὲ, ἐπείπερ ‘ ἥκεις χρηςὰ ἀπαγγέλλων, αὐτός σφι ‘ ἄγγειλον. ἢν γὰρ ἐγὼ αὐτὰ λέγω,

[c] τῇ πατρίδι. [d] λέγω δὲ ὅτι.

'alio tempore et hoc ipſo contendere de-
'bemus inter nos hac de re, uter noſtrûm
'de patria praeclarius mereatur. te vero
'certiorem facio, peraeque eſſe Pelopon-
'nenſibus multa verba facere ac pauca
'de abducendis hinc navibus. Ego enim
'tibi quod ipſemet vidi, refero: nunc, ne
'ſi velint quidem, Corinthios atque ipſum
'Eurybiadem enavigare poſſe, quoniam
'circumdati ab hoſtibus undique ſumus:
quare ingreſſus eis haec indicato.

80. Cui reſpondens Themiſtocles,
'Utilia valde, inquit, jubes, ac bene an-
'nunciaſti. Nam quae ego precabar ut
'fierent, ea ipſe tu conſpicatus fieri, ve-
'nis. ut enim ſcias, quae fiunt a Medis,
'per me fiunt: quoniam opus facto fuit,
'ut Graeci qui nolebant ſua ſponte ad
'pugnam deſcendere, deſcenderent inviti.
'Tu vero, quandoquidem utilia nuncia-
'tum venis, ipſe illis nunciato. Quoniam

'ſi ego retulero, videbor rem commen-
'ticiam dicere, nec perſuadebo, tanquam
'non hoc agentibus barbaris. Itaque
'tute ingreſſus, uti res habet ipſe illis re-
'feras. Quod ubi feceris, ſi tibi fidem
'habebunt, optime habet; ſin minus,
'perinde nobis erit. neque enim ſi un-
'dique circumdati ſumus, ut tu ais, am-
'plius iſti defugient.'

81. Ariſtides concilium introgreſſus, eadem retulit, dicens ſe ex Aegina veniſſe, et aegre elapſum, latendo ſtationem hoſtium. Omnem enim claſſem Graecorum, a Xerxis claſſe circumventam; ideoque hortari ſe, ut ad defenſionem ſui illi ſeſe praepararent. Haec loquutus Ariſtides, retro abiit. Rurſus autem inter duces altercatio orta, pleriſque eorum fidem nuncio non habentibus.

82. Quibus non credentibus advenit triremis transfuga virorum Teniorum, cui

‘δόξω πλάσας λέγειν, καὶ ἐ πείσω, ‘ὡς ἐ ποιεύντων τῶν βαρβάρων ταῦτα. ‘ἀλλά σφι σήμηνον αὐτὸς παρελθὼν ὡς ‘ἔχει. ἐπεὰν δὲ σημήνης, ἢν μὲν πεί‘θωνται, ταῦτα δὴ τὰ κάλλιςα· ἢν δὲ ‘αὐτοῖσι μὴ πιςὰ γένηται, ὅμοιον ἡμῖν ‘ἔςαι. ἐ γὰρ ἔτι διαδρήσονται, εἴπερ ‘περιεχόμεθα πανταχόθεν, ὡς σὺ λέ‘γεις.’

πα΄. Ταῦτα ἔλεγε παρελθὼν ὁ Αριςείδης, φάμενος ἐξ Αἰγίνης τε ἥκειν, καὶ μόγις ἐκπλῶσαι λαθὼν τὲς ἐπορμέοντας· περιέχεσθαι γὰρ πᾶν τὸ ςρατόπεδον τὸ Ἑλληνικὸν ὑπὸ τῶν νεῶν τῶν Ξέρξεω· παραρτέεσθαί τε συνεβἐλευε, ὡς ἀλεξησομένἐς. καὶ ὁ μὲν, ταῦτα εἴπας, μετεςήκεε· τῶν δὲ αὖτις ἐγίνετο λόγων ἀμφισβησίη. οἱ πλεῦνες γὰρ τῶν ςρατηγῶν ἐκ ἐπείθοντο τὰ ἐξαγγελθέντα.

πβ΄. Απιςεόντων δὲ τἐτέων, ἧκε τριήρης ἀνδρῶν Τηνίων αὐτομολέἐσα, τῆς

ἦρχε ἀνὴρ Παναίτιος ὁ Σωσιμένεος, ἥπερ δὴ ἔφερε τὴν ἀληθηΐην πᾶσαν. διὰ δὲ τοῦτο τὸ ἔργον ἐνεγράφησαν Τήνιοι ἐν Δελφοῖσι ἐς τὸν τρίποδα, ἐν τοῖσι τὸν βάρβαρον κατελοῦσι. σὺν δὲ ὦν ταύτῃ τῇ νηῒ τῇ αὐτομολησάσῃ ἐς Σαλαμῖνα, καὶ τῇ πρότερον ἐπ' Ἀρτεμίσιον τῇ Λημνίῃ, ἐξεπληροῦτο τὸ ναυτικὸν τοῖσι Ἕλλησι ἐς τὰς ὀγδώκοντα ϗ τριηκοσίας νῆας· δύο γὰρ δὴ νηῶν τότε κατέδεε ἐς τὸν ἀριθμόν.

πγ'. Τοῖσι δὲ Ἕλλησι ὡς πιστὰ δὴ τὰ λεγόμενα ἦν τῶν Τηνίων ῥήματα, παρεσκευάζοντο ὡς ναυμαχήσοντες. ἠώς τε διέφαινε[e], ϗ οἳ σύλλογον τῶν ἐπιβατέων ποιησάμενοι· προηγόρευε εὖ ἔχοντα μὲν ἐκ πάντων Θεμιστοκλέης, τὰ δὲ ἔπεα ἦν πάντα κρέσσω τοῖσι ἥσσοσι ἀντιτιθέμενα, ὅσα δὲ ἐν ἀνθρώπου φύσι ϗ καταστάσι ἐγγίνεται, παραινέσας δὴ τουτέων τὰ κρέσσω αἱρέεσθαι, ϗ καταπλέξας τὴν ῥῆσιν, ἐσ-

e MS. ἠώς τε δὴ ἔφαινε.

praeerat Panaetius Sosimenis filius, quae omnem veritatem attulit. Cujus facti nomine Tenii in tripode qui Delphis dedicatus est, inter eos qui barbarum debellarunt, scripti fuere. Ex hac autem navi quae ad Salaminem et altera quae ad Artemisium transfugit Lemnia, expleta est Graecorum classis trecentarum et octoginta navium. duae namque prius ad explendum numerum defuerant naves.

83. Graeci, ubi eis verba Teniorum fecerunt fidem, sese apparaverunt tanquam dimicaturi. Et sub diluculum, quum propugnatorum coetum fecissent, Themistocles ex omnibus quae expedirent praecipiebat: cujus orationis summa erat, meliorum cum pejoribus comparatio, quaecunque in hominis natura atque industria existunt, exhortatus ut meliora

eligerent. Ubi peroravit, juſſit illos ingredi naves. quibus ingreſſis, rediit ab Aegina triremis quae profecta ad Aeacidas erat, moxque omnes naves Graeci ſolverunt.

84. In quos moventes continuo barbari ſunt invecti. Ibi ceteri quidem Graeci quum inhiberent remis, ceſſimque irent, Aminias Pallenenſis, vir Athenienſis, evectus navi in hoſtilem incurrit: cui implicitus quum haereret, nec abſtrahi poſſet, ita ceteri venientes auxilio conſerti ſunt. Hunc in modum ajunt Athenienſes extitiſſe initium pugnae: Aeginetae vero, navem quae ad Aeacidas abierat feciſſe initium. Quanquam etiam hoc refertur, ſimulacrum mulieris fuiſſe eis oblatum: et quum apparuiſſet, ita illos exhortatum ut omnis Graecorum exercitus exaudierit: ſed prius his verbis convi-

βαίνειν ἐκέλευε ἐς τὰς νῆας. καὶ οὗτοι μὲν δὴ ἐσέβαινον, καὶ ἧκε ἡ ἀπ' Αἰγίνης τριήρης, ἣ κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀπεδήμησε. ἐνθαῦτα ἀνῆγον τὰς νῆας ἁπάσας οἱ Ἕλληνες.

πδ'. Αναγομένοισι δέ σφι, αὐτίκα ἐπεκέατο οἱ βάρβαροι. οἱ μὲν δὴ ἄλλοι Ἕλληνες ἐπὶ πρύμνην ἀνεκρούοντο, καὶ ὤκελον τὰς νῆας· Αμεινίης δὲ Παλληνεὺς, ἀνὴρ Αθηναῖος, ἐξαναχθεὶς, νηῒ ἐμβάλλει. συμπλακείσης δὲ τῆς νηὸς, καὶ οὐ δυναμένων ἀπαλλαγῆναι, οὕτω δὴ οἱ ἄλλοι Αμεινίῃ βοηθέοντες συνέμισγον. Αθηναῖοι μὲν οὕτω λέγουσι γενέσθαι τῆς ναυμαχίης τὴν ἀρχήν· Αἰγινῆται δὲ, τὴν κατὰ τοὺς Αἰακίδας ἀποδημήσασαν ἐς Αἴγιναν, ταύτην εἶναι τὴν ἄρξασαν. λέγεται δὲ καὶ τάδε, ὡς φάσμα σφι γυναικὸς ἐφάνη· φανεῖσαν δὲ διακελεύσασθαι, ὥστε καὶ ἅπαν ἀκοῦσαι τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων· ὀνειδίσασαν πρότερον τάδε, ' Ω δαιμό-

• νιοι, μέχρι κόσυ ἔτι πρύμνην ἀνακρϑέ-
• ϑε;'

πέ. Κατὰ μὲν δὴ Αθηναίυς ἐτετάχαϊο Φοίνικες· ὗτοι γὰρ εἶχον τὸ πρὸς Ελευσῖνός τε καὶ ἑσπέρης κέρας. κατὰ δὲ Λακεδαιμονίυς, Ιωνες· ὗτοι δ' εἶχον τὸ πρὸς τὴν ἠῶ τε καὶ τὸν Πειραιέα. ἐθελοκάκεον μέντοι αὐτέων, κατὰ τὰς Θεμιςοκλέος ἐντολὰς, ὀλίγοι, οἱ δὲ πλεῦνες, ὔ. ἔχω μέν νυν συχνῶν ὐνόματα τριηράρχων καταλέξαι, τῶν νῆας Ἑλληνίδας ἑλόντων· χρήσομαι δὲ αὐτοῖσι ὐδὲν, πλὴν Θεομήςορός τε τῦ Ανδροδάμαντος, καὶ Φυλάκυ τῦ Ἱςιαίυ, Σαμίων ἀμφοτέρων. τῦδε εἵνεκα μέμνημαι τυτέων μύνων, ὅτι Θεομήςωρ μὲν διὰ τῦτο τὸ ἔργον Σάμυ ἐτυράννευσε, καταςησάντων τῶν Περσέων· Φύλακος δὲ, εὐεργέτης βασιλῆος ἀνεγράφη, καὶ χώρη οἱ ἐδωρήθη πολλή. οἱ δ' εὐεργέται τῦ βασιλῆος, ὀροσάγγαι καλέονϊαι Περ-

tiatum, ' O imperiti, quousque remis in-
' hibebitis?'

85. Ceterum adversus Athenienses instructi erant Phoenices. nam hi cornu tenebant quod ad Eleusinem occidentemque vergebat. Adversus Lacedaemonios instructi erant Iones. hi autem cornu tenebant quod ad auroram spectabat et Piraeeum: quorum pauci admonitu Themistoclis de industria ignave agebant, plerique minime. Enimvero compluriun trierarchorum nomina commemorare possem, qui Graecas naves expugnavere: sed neminem nominabo praeter Theomestorem Androdamantis filium, et Phylacon Histiaei filium, ambos Samios. quorum duntaxat ideo mentionem facio, quod Theomestor ob hanc navatam operam a Persis tyrannus Sami sit creatus: Phylacus inter bene de rege meritos adscriptus sit, et multo tractu soli donatus. Bene meriti autem de rege, Persica lin-

gua Orosangae vocantur. De his quidem ita res habet.

86. Multitudo autem navium ad Salaminem lacerabatur, partim ab Atheniensibus corrupta, partim ab Aeginetis, utpote Graecis servato ordine ac loco certantibus, barbaris et incomposite et inconsulte agentibus: ut non eventurum illis esset aliud quam evenit. quanquam eo die fuerunt atque extiterunt longe se ipsis praestantiores, quàm ad Euboeam extiterant, pro se quisque adnitentes, ac Xerxem reformidantes, et quod ab rege se singuli conspectum iri arbitrabantur.

87. Et de aliis quidem vel barbarorum vel Graecorum singulatim, quomodo dimicaverint, non possum pro comperto referre. Circa Artemisiam vero hoc rei gestum, ex quo impensius illa regi commendata est: Posteaquam regiae res magno tumultu misceri coeperunt, hoc inte-

σισι. περὶ μέν νυν τούτους οὕτω εἶχε.

πς΄. Τὸ δὲ πλῆθος τῶν νηῶν ἐν τῇ Σαλαμῖνι ἐκεραΐζετο, αἱ μὲν, ὑπ' Ἀθηναίων διαφθειρόμεναι, αἱ δὲ, ὑπὸ Αἰγινητέων. ἅτε γὰρ τῶν μὲν Ἑλλήνων σὺν κόσμῳ ναυμαχεόντων κατὰ τάξιν, τῶν δὲ βαρβάρων οὐ τεταγμένων ἔτι, οὔτε σὺν νόῳ ποιεόντων οὐδὲν, ἔμελλε τοιοῦτό σφι συνοίσεσθαι οἷόνπερ ἀπέβη. καί τοι ἔσαν γε καὶ ἐγένοντο ταύτην τὴν ἡμέρην μακρῷ ἀμείνονες αὐτοὶ ἑωϋτῶν, ἢ πρὸς Εὐβοίῃ, πᾶς τις προθυμεόμενος καὶ δειμαίνων Ξέρξην· ἐδόκεέ τε ἕκαστος ἑωϋτὸν θεήσεσθαι βασιλῆα.

πζ΄. Κατὰ μὲν δὴ τοὺς ἄλλους, οὐκ ἔχω μετεξετέρους εἶπαι ἀτρεκέως, ὡς ἕκαστοι τῶν βαρβάρων ἢ τῶν Ἑλλήνων ἠγωνίζοντο· κατὰ δὲ Ἀρτεμισίην τάδε ἐγένετο, ἀπ' ὧν εὐδοκίμησε μᾶλλον ἔτι παρὰ βασιλῆϊ. ἐπειδὴ γὰρ [f] ἐς θόρυβον πολλὸν ἀπίκετο τὰ βασιλῆος πρήγματα, ἐν τού-

[f] ἐπεὶ γάρ.

τῳ τῷ καιρῷ ἡ νηῦς ἡ Ἀρτεμισίης ἐδιώκετο ὑπὸ νηὸς Ἀττικῆς· καὶ ἣ ἐκ ἔχουσα διαφυγέειν, (ἔμπροσθεν γὰρ αὐτῆς ἔσαν ἄλλαι νῆες φίλιαι, ἡ δὲ αὐτῆς πρὸς τῶν πολεμίων μάλιστα ἐτύγχανε ἐοῦσα) ἔδοξέ οἱ τόδε ποιῆσαι, τὸ καὶ συνήνεικε ποιησάσῃ. διωκομένη γὰρ ὑπὸ τῆς Ἀττικῆς, φέρουσα ἐνέβαλε νηῒ φιλίῃ, ἀνδρῶν τε Καλυνδέων, καὶ αὐτοῦ ἐπιπλέοντος τοῦ Καλυνδέων βασιλῆος Δαμασιθύμου. εἰ μὲν καί τι νεῖκος πρὸς αὐτὸν ἐγεγόνεε ἔτι περὶ Ἑλλήσποντον ἐόντων, οὐ μέντοι ἔχω γε εἶπαι, οὔτε εἰ ἐκ προνοίης αὐτὰ ἐποίησε, οὔτε εἰ συνεκύρησε ἡ τῶν Καλυνδέων κατὰ τύχην παραπεσοῦσα νηῦς. ὡς δὲ ἐνέβαλέ τε καὶ κατέδυσε, εὐτυχίῃ χρησαμένη, διπλᾶ ἑωϋτὴν ἀγαθὰ ἐργάσατο. ὅ,τε γὰρ τῆς Ἀττικῆς νηὸς τριήραρχος, ὡς εἶδέ μιν ἐμβάλλουσαν νηῒ ἀνδρῶν βαρβάρων, νομίσας τὴν νῆα τῆς Ἀρτεμισίης ἢ Ἑλληνίδα εἶναι, ἢ αὐτομολέειν ἐκ τῶν

rim tempore Artemiſia, quum navem ſuam navis Attica inſequeretur, nullum habens effugium, quia ante ipſam aliae naves amicae, ſua vero proxima hoſtibus erat, hoc ſibi putavit faciendum, quod et feciſſe profuit. nam ut fugiebat Atticam navem, in navem ſociam, quae erat virorum Calyndenſium, impegit, quaque rex ipſe Calyndenſium Damaſithymus vehebatur. Cum quo etſi huic jam inde quum eſſent in Helleſponto, contentio interceſſerat, tamen incertum utrum conſulto id fecerit, an fortuito navis Calyndenſium praeternavigans oblata fuerit. Eam Artemiſia ubi incurrit pariter ac demerſit, proſpero caſu uſa et duplex hinc ſibi bonum eſt adepta. nam trierarchus Atticae navis eam conſpicatus incurriſſe in barbarorum virorum navem, exiſtimans hanc Artemiſiae navem aut Graecam eſſe, aut

e barbaris profugere, et a Graecis pugnare, ab hac ad alias se convertit.

88. Ita ex hoc facto contigit Artemisiae tum ut exitium evitaret, nec interiret; tum ut e malo opere praecipue se probatam apud Xerxem redderet. siquidem fertur, quum rex spectans animadvertisset hanc navem alteri incurrisse, quendam eorum qui aderant dixisse, 'Cernis Artemisiam, domine, ut bene 'proeliatur, utque navem hostilem de-'pressit?' Et regem interrogasse nunquid vere id opus Artemisiae esset: et illos, utpote qui plane nossent insigne navis, ita rem habere adfirmasse, ratos eam navem quae corrupta esset, hostilem fuisse. nam praeter cetera quae mulieri (ut dictum est) prospere cesserunt, hoc quoque accessit, quod e navi Calyndensi nemo servatus est qui existeret accusator. Unde Xerxem ferunt ad ea quae narrabantur

βαρβάρων, καὶ αὐτοῖσι ἀμύνειν, ἀποςρέψας, πρὸς ἄλλας ἐτράπετο.

πη΄. Τοῦτο μὲν, τοιοῦτο αὐτῇ συνήνεικε γενέσθαι διαφυγέειν τε καὶ μὴ ἀπολέσθαι· τοῦτο δὲ συνέβη ὥςτε κακὸν ἐργασαμένην, ἀπὸ τουτέων αὐτὴν μάλιςα εὐδοκιμῆσαι παρὰ Ξέρξῃ. λέγεται γὰρ, βασιλῆα θηεύμενον, μαθέειν τὴν νῆα ἐμβαλοῦσαν, καὶ δή τινα εἶπαι τῶν παρεόντων, ‘ Δέσποτα, ὁρᾷς Αρτεμισίην ὡς ‘ εὖ ἀγωνίζεται, καὶ νῆα τῶν πολεμίων ‘ κατέδυσε; καὶ τὸν ἐπείρεσθαι εἰ ἀληθέως ἐςὶ Αρτεμισίης τὸ ἔργον· καὶ τοὺς φάναι, σαφέως[g] τὸ ἐπίσημον τῆς νηὸς ἐπιςαμένους· τὴν δὲ διαφθαρεῖσαν ἠπιςέατο εἶναι πολεμίην. τά τε γὰρ ἄλλα, ὡς εἴρηται, αὐτῇ συνήνεικε ἐς εὐτυχίην γενόμενα, καὶ τὸ τῶν ἐκ τῆς Καλυνδικῆς νηὸς μηδένα ἀποσωθέντα κατήγορον γενέσθαι. Ξέρξην δὲ εἶπαι λέγεται πρὸς τὰ φραζόμενα, ‘ Οἱ μὲν

[g] σαφῶς.

‘ ἄνδρες, γεγόνασί μοι γυναῖκες· αἱ δὲ ‘ γυναῖκες, ἄνδρες.’ ταῦτα μὲν Ξέρξην φασὶ εἶπαι.

πθʹ. Εν δὲ τῷ πόνῳ τούτῳ, ἀπὸ μὲν ἔθανε ὁ στρατηγὸς Αριαβίγνης ὁ Δαρείου, Ξέρξεω ἐὼν ἀδελφεός· ἀπὸ δὲ ἄλλοι πολλοί τε καὶ ὀνομαστοὶ Περσέων καὶ Μήδων, καὶ τῶν ἄλλων συμμάχων· ὀλίγοι δέ τινες καὶ Ἑλλήνων. ἅτε γὰρ νέειν ἐπιστάμενοι, τοῖσι αἱ νῆες διεφθείροντο, καὶ μὴ ἐν χειρῶν νόμῳ ἀπολλύμενοι, ἐς τὴν Σαλαμῖνα διένεον. τῶν δὲ βαρβάρων οἱ πολλοὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ διεφθάρησαν, νέειν οὐκ ἐπιστάμενοι. ἐπεὶ δὲ αἱ πρῶται ἐς φυγὴν ἐτράποντο, ἐνθαῦτα αἱ πλεῖσται διεφθείροντο. οἱ γὰρ ὄπισθε τεταγμένοι, ἐς τὸ ἔμπροσθε τῇσι νηυσὶ παριέναι πειρώμενοι, ὡς ἀποδεξόμενοί τι καὶ αὐτοὶ ἔργον βασιλέϊ, τῇσι σφετέρῃσι νηυσὶ φευγούσῃσι περιέπιπτον.

ϟʹ. Εγένετο δὲ καὶ τόδε ἐν τῷ θορύβῳ

dixisse, 'Viri quidem extiterunt mihi feminae, feminae autem, viri.' Haec ajunt dixisse Xerxem.

89. In eo proelio cum alii multi et illustres viri tam Persarum Medorumque quàm aliorum sociorum occubuere, tum vero dux Ariabignes Darii filius Xerxisque frater: e Graecis pauci. quippe qui gnari natandi, ubi suae naves corruptae erant, nec in pugna peribant, ad Salaminem enatabant. cujus rei quia imperiti erant barbarorum plerique, in mari periere. Posteaquam autem primae naves in fugam versae sunt, tum vero plurimae corrumpebantur. nam qui in posterioribus locati erant, in anteriora progredi navibus conantes ut et ipsi aliquod opus regi exhiberent, undique in suorum naves fugientes incidebant.

90. Quo in tumultu etiam hoc actum

est, ut quidam Phoenices quorum naves corruptae fuerant, regem adeuntes, insimulaverint Iones tanquam proditores, quod propter eos naves amissae essent, unde id contigit, non ut Ionum duces interficerentur, sed ut ii Phoenices qui illos insimulabant, talem acciperent mercedem. Etenim illis adhuc ea loquentibus, Samothracia navis impacta Atticae, eam demersit: et in hanc Aeginaea impulsa ipsam depressit. Verum Samothraces, ut qui jaculatores essent, propugnatores navis quae suam depresserat, jaculorum ictibus excusserunt, eorumque conscensa navi potiti sunt. quod factum Iones liberavit. Nam Xerxes ubi egregium facinus Ionum aspexit, conversus ad Phoenices, ut erat supra modum moestus, et omnes arguens, jussit eorum capita praecidi, ne, quum ipsi imbelles essent, meliores criminarentur. Quoties

τȣ́τῳ. τῶν τινες Φοίνικες, τῶν αἱ νῆες διεφθαρέατο, ἐλθόντες παρὰ βασιλῆα, διέβαλλον τȣ̀ς Ιωνας, ὡς δι' ἐκείνȣς ἀπολοίατο αἱ νῆες, ὡς προδόντων· συνήνεικε ὦν ȣ̋τω, ὥστε Ιώνων τε τȣ̀ς στρατηγȣ̀ς μὴ ἀπολέσθαι, Φοινίκων τε τȣ̀ς διαβαλόντας, λαβεῖν τοιόνδε [a] μισθόν. ἔτι τȣτέων ταῦτα λεγόντων, ἐνέβαλε νηῒ Αττικῇ Σαμοθρηϊκίη νηῦς. ἥ τε δὴ Ατλικὴ κατεδεύετο, καὶ ἐπιφερομένη Αἰγιναίη [b] νηῦς κατέδυσε τῶν Σαμοθρηΐκων τὴν νῆα· ἅτε δὴ ἐόντες ἀκοντισαὶ οἱ Σαμοθρήϊκες, τȣ̀ς ἐπιβάτας ἀπὸ τῆς καταδυσάσης νηὸς βάλλοντες ἀπήῤῥαξαν, καὶ ἐπέβησάν τε [c] καὶ ἔσχον αὐτήν. ταῦτα γενόμενα, τȣ̀ς Ιωνας ἐῤῥύσατο. ὡς γὰρ εἶδέ σφεας Ξέρξης ἔργον μέγα ἐργασαμένȣς, ἐτράπετο πρὸς τȣ̀ς Φοίνικας, οἷα ὑπερλυπεόμενος τε καὶ πάντας αἰτιώμενος [d]· καί σφεων ἐκέλευσε τὰς κεφαλὰς ἀποταμεῖν, ἵνα μὴ αὐτοὶ κακοὶ γενόμενοι, τȣ̀ς ἀμείνονας

[a] τοιῦτον. [b] Αἰγινίη. [c] ἀπέβησάν τε. [d] πᾶν αἰτιώμενος.

διαβάλλωσι. ὅκως γάρ τινα ἴδοι Ξέρξης τῶν ἑωϋτȣ ἔργόν τι ἀποδεικνύμενον ἐν τῇ ναυμαχίῃ, κατήμενος ὑπὸ τῷ ὄρεϊ τῷ ἀντίον Σαλαμῖνος τὸ καλέεται Αἰγάλεως, ἀνεπυνθάνετο τὸν ποιήσαντα· καὶ οἱ γραμματιςαὶ ἀνέγραφον πατρόθεν τὸν τριήραρχον καὶ τὴν πόλιν. πρὸς δὲ ἔτι καὶ προσεβάλετο φίλος ἐὼν Αριαράμνης ἀνὴρ Πέρσης παρεὼν τȣτȣ τοῦ Φοινικηΐȣ πάθεος.

Ϟα΄. Οἱ μὲν δὴ πρὸς τȣς Φοίνικας ἐτράποντο. τῶν δὲ βαρβάρων ἐς φυγὴν τραπομένων, καὶ ἐκπλεόντων πρὸς τὸ Φάληρον, Αἰγινῆται ὑποςάντες ἐν τῷ πορθμῷ, ἔργα ἀπεδέξαντο λόγȣ ἄξια. οἱ μὲν γὰρ Αθηναῖοι ἐν τῷ θορύβῳ ἐκεράϊζον τάς τε ἀντιςαμένας καὶ τὰς φευγȣσας τῶν νηῶν, οἱ δὲ Αἰγινῆται τὰς ἐκπλεȣσας· ὅκως δέ τινες τȣς Αθηναίȣς διαφύγοιεν, φερόμενοι ἐσέπιπτον ἐς τȣς Αἰγινήτας.

enim ſuorum quempiam aliquod opus edentem in hoc navali proelio cernebat, de eo homine percontabatur, ſedens ſub monte qui eſt e regione Salaminis, nomine Aegaleo, et ſcribae trierarchum illum ab patre et urbe annotabant. Quinetiam cladi Phoenicum qui aderant, additus eſt Ariaramnes vir Perſa, quanquam amicus regis.

91. Et iſti quidem in Phoenices ſe convertebant: barbaris autem in fugam verſis, et ad Phalerum elabentibus, Aeginetae in freto ſubſiſtentes, opera memoratu digna ediderunt. nam Athenienſes quidem in tumultu naves ſimul obſiſtentes fugienteſque expugnabant, Aeginetae vero eas quae elabebantur: et quoties aliqua effugiebat Athenienſes, eo ipſo curſu in Aeginetas incidebat.

92. Quum interim conflixerunt naves duae, una Themiſtoclis inſequens aliam, altera Polycriti Crio geniti, viri Aeginetae, dum navi Sidoniae impingit, illi videlicet quae ſpeculatoriam Aeginaeam ad Sciathum ceperat, qua vehebatur Pytheas Iſcheni filius: quem Perſae ſeminecem plagis, tamen admiratione virtutis ſervatum in navi habebant. Sidonia quae hunc circumferebat navis, una cum Perſis eſt intercepta, ut Pytheas ita ſoſpes rediret in Aeginam. Polycritus ubi inſpexit Atticam navem, agnito ſigno navis imperatoriae, inclamans Themiſtoclem, jocatus eſt, exprobrans Aeginetis quod cum Medis ſentirent. Hoc Polycritus ſua navi incurrens, in Themiſtoclem jaculatus eſt.

93. Barbari autem quorum naves ſupererant, fuga ſe proripuerunt in Phalerum pedeſtres ad copias. In hac pugna navali e Graecis optime audierunt Aegi-

ϟβ΄. Ἐνθαῦτα συνεκύρεον νῆες ἥ τε Θεμιστοκλέος διώκουσα νῆα, καὶ ἡ Πολυκρίτου τοῦ Κριοῦ, ἀνδρὸς Αἰγινήτεω, νηῒ ἐμβαλοῦσα Σιδωνίῃ· ἥπερ εἷλε τὴν προφυλάσσουσαν ἐπὶ Σκιάθῳ τὴν Αἰγιναίην, ἐπ' ἧς ἔπλεε Πυθέης ὁ Ἰσχένου· τὸν οἱ Πέρσαι κατακοπέντα, ἀρετῆς εἵνεκα εἶχον ἐν τῇ νηῒ ἐκπαγλεόμενοι. τὸν δὴ περιάγουσα ἅμα τοῖσι Πέρσῃσι ἥλω νηῦς ἡ Σιδωνίη, ὥστε Πυθέην οὕτω σωθῆναι ἐς Αἴγιναν. ὡς δὲ ἐσεῖδε τὴν νῆα τὴν Ἀττικὴν ὁ Πολύκριτος, ἔγνω, τὸ σημήϊον ἰδὼν τῆς στρατηγίδος· καὶ βώσας τὸν Θεμιστοκλῆα, ἐπεκερτόμησε, ἐς τῶν Αἰγινητέων τὸν μηδισμὸν ὀνειδίζων. ταῦτα μέν νυν νηῒ ἐμβαλὼν ὁ Πολύκριτος ἀπέρριψε ἐς Θεμιστοκλῆα.

ϟγ΄. Οἱ δὲ βάρβαροι, τῶν αἱ νῆες περιεγένοντο, φεύγοντες, ἀπίκοντο ἐς Φάληρον ὑπὸ τὸν πεζὸν στρατόν. ἐν δὲ τῇ ναυμαχίῃ ταύτῃ ἤκουσαν Ἑλλήνων ἄρι-

ςα Αἰγινῆται· ἐπὶ δὲ, Αθηναῖοι· ἀνδρῶν δὲ, Πολύκριτός τε ὁ Αἰγινήτης, καὶ Αθηναῖος Εὐμενής τε ὁ Αναγυράσιος, καὶ Αμεινίης Παλληνεύς· ὃς καὶ Αρτεμισίην ἀπεδίωξε. εἰ μέν νυν ἔμαθε ὅτι ἐν ταύτῃ πλώει ἡ Αρτεμισίη, ὐκ ἂν ἐπαύσατο πρότερον ἢ εἷλέ μιν, ἢ καὶ αὐτὸς ἥλω. τοῖσι γὰρ Αθηναίων τριηράρχοισι παρακεκέλευςο· πρὸς δὲ, καὶ ἄεθλον ἔκειτο μύριαι δραχμαὶ, ὃς ἄν μιν ζωὴν ἕλῃ. δεινὸν γάρ τοι ἐποιεῦντο γυναῖκα ἐπὶ τὰς Αθήνας ςρατεύεσθαι. αὕτη μὲν δὴ (ὡς πρότερον εἴρηται) διέφυγε. ἔσαν δὲ καὶ οἱ ἄλλοι τῶν αἱ νῆες περιεγεγόνεσαν ἐν τῷ Φαλήρῳ.

Ϟδʹ. Αδείμαντον δὲ τὸν Κορίνθιον ςρατηγὸν λέγυσι Αθηναῖοι, αὐτίκα κατ' ἀρχὰς ὡς συνέμισγον αἱ νῆες, ἐκπλαγέντα τε καὶ ὑπερδείσαντα, τὰ ἱςία ἀειράμενον, οἴχεσθαι φεύγοντα. ἰδόντας δὲ τὺς Κορινθίυς τὴν ςρατηγίδα φεύγυ-

netae, ſecundo loco Athenienſes: e viris, Polycritus Aegineta; Athenienſeſque, Eumenes Anagyraſius, et Aminias Pallenenſis, qui et Artemiſiam eſt inſequutus, non prius deſiturus quam aut illam cepiſſet, aut ipſe captus eſſet, ſi Artemiſiam ea navi vehi animadvertiſſet. quippe trierarchis Athenienſium praeceptum erat ut eam caperent, propoſitumque praemium decem millium drachmarum ei qui vivam cepiſſet. Indigne enim ferebant mulierem adverſus Athenas militare. At illa (ut antea dictum eſt) aufugit. Fuerunt et alii, quorum naves incolumes in Phalerum evaſerunt.

94. Adimantum autem Corinthium ducem Athenienſes ferunt ſtatim inter initia concurſus navium expavefactum atque perterritum ſublatis velis fugae ſe dediſſe: Corinthioſque, inſpecta fuga na-

vis imperatoriae, itidem abiiſſe: et quum fugiendo veniſſent in ora Salaminia ad templum Minervae Sciradis, occurriſſe eis celocem divino miſſu: quem quiſnam miſiſſet non apparuiſſe, et nihil de copiarum ſtatu ſcientibus Corinthiis appropinquaviſſe. eos ob id conjectaſſe rem divinam eſſe: ut enim illi qui in celoce erant, propiores fuerunt, ita loquutos fuiſſe, 'Adimante, tu quidem converſis in fugam navibus abſcedere vis Graecorum 'proditor: at illi quantum votis conceperunt, victores hoſtium evadunt.' Et quum his verbis fidem non haberet Adimantus, haec iterum dixiſſe, ipſos poſſe pro obſidibus ductos mortem obire, niſi comperirentur Graeci victores. Ita converſa navi Adimantum cum ceteris ad claſſem ſuorum, re jam ab aliis navata, veniſſe. Hic de illis apud Athenienſes rumor extitit. quod ipſi Corinthii non fatentur,

σαν, ὡσαύτως οἴχεσθαι. ὡς δὲ ἄρα φεύγοντας γίνεσθαι τῆς Σαλαμινίης κατὰ τὸ ἱρὸν Ἀθηναίης Σκιράδος, περιπίπτειν σφι κέλητα θείῃ πομπῇ· τὸν οὔτε πέμψαντα φανῆναι οὐδένα, οὔτε τι τῶν ἀπὸ τῆς στρατιῆς εἰδόσι προσφέρεσθαι τοῖσι Κορινθίοισι. τῇδε δὲ συμβάλλονται εἶναι θεῖον τὸ πρῆγμα· ὡς γὰρ ἀγχοῦ γενέσθαι τῶν νηῶν τοὺς ἀπὸ τοῦ κέλητος, λέγειν τάδε, ‘ Ἀδείμαντε, σὺ μὲν ἀποστρέψας τὰς ‘ νῆας ἐς φυγὴν ὥρμησαι καταπροδοὺς τοὺς ‘ Ἕλληνας· οἱ δὲ καὶ δὴ νικῶσι, ὅσον αὐτοὶ ‘ ἠρῶντο ἐπικρατῆσαι τῶν ἐχθρῶν.’ ταῦτα λεγόντων, ἀπιστέειν γὰρ τὸν Ἀδείμαντον, αὖτις τάδε λέγειν· ὡς αὐτοὶ οἷοί τε εἶεν ἀγόμενοι ὅμηροι ἀποθνήσκειν, ἢν μὴ νικῶντες φαίνωνται οἱ Ἕλληνες. οὕτω δὴ ἀποστρέψαντα [c] τὴν νῆα, αὐτόν τε καὶ τοὺς ἄλλους ἐπ' ἐξεργασμένοισι ἐλθεῖν ἐς τὸ στρατόπεδον. τούτους μὲν τοιαύτη φάτις ἔχει ὑπὸ Ἀθηναίων. οὐ μέντοι αὐτοί

[c] ἀποστρέψαντες.

γε Κορίνθιοι ὁμολογέουσι, ἀλλ' ἐν πρώτοισι σφέας αὐτοὺς τῆς ναυμαχίης νομίζουσι γενέσθαι. μαρτυρεῖ δέ σφι καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς.

ϞΕ'. Ἀριστείδης δὲ ὁ Λυσιμάχου, ἀνὴρ Ἀθηναῖος, τοῦ καὶ ὀλίγῳ τι πρότερον τουτέων ἐμνήσθην ὡς ἀνδρὸς ἀρίστου, οὗτος ἐν τῷ θορύβῳ τούτῳ τῷ περὶ Σαλαμῖνα γενομένῳ τάδε ἐποίεε· παραλαβὼν πολλοὺς τῶν ὁπλιτέων, οἳ παρατετάχατο[f] παρὰ τὴν ἀκτὴν τῆς Σαλαμινίης χώρης, γένος ἐόντες Ἀθηναῖοι, ἐς τὴν Ψυττάλειαν νῆσον ἀπέβησε ἄγων, οἳ τοὺς Πέρσας τοὺς ἐν τῇ νησῖδι ταύτῃ κατεφόνευσαν πάντας.

Ϟϛ'. Ὡς δὲ ἡ ναυμαχίη διελέλυτο, κατειρύσαντες[g] ἐς τὴν Σαλαμῖνα οἱ Ἕλληνες τῶν ναυηγίων ὅσα ταύτῃ ἐτύγχανε ἔτι ἐόντα, ἑτοῖμοι ἔσαν ἐς ἄλλην ναυμαχίην· ἐλπίζοντες τῇσι περιεούσῃσι νηυσὶ ἔτι χρήσεσθαι βασιλῆα. τῶν δὲ ναυηγίων πολλὰ ὑπολαβὼν ὁ ἄνεμος ζέ-

[f] οἱ πολλοὶ παρατετάχατο. [g] κατειρύσαντες.

ſeque inter primos in pugna extitiſſe affirmant, quibus etiam teſtimonium dicit reliqua Graecia.

95. Ariſtides autem Lyſimachi filius, vir Athenienſis, cujus paulo ante ut viri optimi mentionem feci, per eum tumultum qui circa Salaminem fiebat, hoc rei geſſit: Permultis armatorum qui per litus Salaminis locati erant, genere Athenienſes, ſumptis et in Pſyttaleam inſulam ductis exſcendit, qui omnes Perſas qui in ea inſula erant interemerunt.

96. Defuncti navali pugna Graeci, deductis in Salaminem naufragiis quae illic etiamnum ſupererant, parati erant ad aliam navalem dimicationem, quod expectarent, regem iis quae ſibi reliquae erant navibus adhuc uſurum. Porro naufragiorum pleraque ventus zephyrus ſuſ-

cipiens portavit in oram Atticae, nomine Coliadem; ut impletum sit tum aliud omne oraculum de hac pugna navali editum a Bacide et Musaeo, tum vero id quod fuit de naufragiis illuc evectis ante hos multis annis praedictum in oraculo Lysistrato Atheniensi, viro sortilego, quod omnes Graecos latuerat,

Coliades multo trepidabunt remige matres.

Hoc autem futurum erat avecto rege.

97. Cognita sua clade Xerxes, veritus nequis Ionum Graecos subornaret, aut sponte ipsi cogitarent navigare in Hellespontum ad solvendos pontes, unde ipse in Europa deprehensus salute periclitaretur, de fugiendo consultabat. nolens tamen neque a Graecis neque a suis detegi,

φυρος, ἔφερε τῆς Ἀττικῆς ἐπὶ τὴν ἠϊόνα τὴν καλεομένην Κωλιάδα· ὥστε ἀποπλῆσαι τὸν χρησμὸν, τόν τε ἄλλον πάντα τὸν περὶ τῆς ναυμαχίης ταύτης εἰρημένον Βάκιδι καὶ Μουσαίῳ, καὶ δὴ καὶ κατὰ τὰ ναυήγια τὰ ταύτῃ ἐξενειχθέντα τὸ εἰρημένον πολλοῖσι ἔτεσι πρότερον τούτων ἐν χρησμῷ, Λυσιστράτῳ Ἀθηναίῳ ἀνδρὶ χρησμολόγῳ, τὸ ἐλελήθεε πάντας τοὺς Ἕλληνας,

Κωλιάδες δὲ γυναῖκες ἐρετμοῖσι φρίξουσι.

τοῦτο δὲ ἔμελλε ἀπελάσαντος[a] βασιλῆος ἔσεσθαι.

ϞΖʹ. Ξέρξης δὲ ὡς ἔμαθε τὸ γεγονὸς πάθος, δείσας μή τις τῶν Ἰώνων ὑποθῆται τοῖσι Ἕλλησι ἢ αὐτοὶ νοήσωσι πλώειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, λύσοντες τὰς γεφύρας, καὶ ἀπολαμφθεὶς ἐν τῇ Εὐρώπῃ ἀπολέσθαι κινδυνεύσῃ[b], δρησμὸν ἐβούλευε[c]. θέλων δὲ μὴ ἐπίδηλος εἶναι μήτε τοῖσι Ἕλλησι μήτε τοῖσι ἑωϋτοῦ, ἐς τὴν

[a] ἐπελάσαντος. [b] κινδυνεύσαι. [c] ἐζύλευσε.

Σαλαμῖνα χῶμα ἐπειρᾶτο διαχῶν· γαυλὧς τε Φοινικηΐὧς συνέδεε, ἵνα ἀντί τε σχεδίης ἔωσι καὶ τείχεος· ἀρτέετό τε ἐς πόλεμον, ὡς ναυμαχίην ἄλλην ποιησόμενος. ὁρέοντες δέ μιν πάντες οἱ ἄλλοι ταῦτα πρήσσοντα, εὖ ἠπιστέατο ὡς ἐκ παντὸς νόὧ παρεσκεύασται [d] μένων πολεμήσειν· Μαρδόνιον δ᾽ ὧδὲν τὧτέων ἐλάνθανε, ὡς μάλιστα ἔμπειρον ἐόντα τῆς ἐκείνὧ διανοίης. ταῦτά τε ἅμα Ξέρξης ἐποίεε, καὶ ἔπεμπε ἐς Πέρσας ἀγγελέοντα τὴν παρεῦσάν σφι συμφορήν.

Ϟη΄. Τὧτέων δὲ τῶν ἀγγέλων ἔστι ὧδὲν ὅ,τι θᾶσσον παραγίνεται θνητὸν ἐόν· ὧτω τοῖσι Πέρσῃσι ἐξεύρηται τὧτο. λέγὧσι γὰρ ὡς ὅσων ἂν ἡμερέων ἡ πᾶσα ὁδὸς, τοσὧτοι ἵπποι τε καὶ ἄνδρες διεστᾶσι κατὰ ἡμερησίην ὁδὸν ἑκάστην, ἵπποι τε καὶ ἀνὴρ τεταγμένος [e]· τὧς ὧτε νιφετὸς, ὧκ ὄμβρος, ὧ καῦμα, ὧ νὺξ ἔργει μὴ ὧ κατανύσαι τὸν προκείμενον ἑωϋτῷ δρόμον

[d] παρεσκεύαστο. [e] ἑκάστην τεταγμένοι.

aggerem in Salaminem tentabat educere; navesque Phoenicum onerarias, ut pro ponte ac muro essent, connectebat: et se, tanquam aliam pugnam navalem facturus, ad bellum instruebat. Quae agentem videntes ceteri, pro certo habebant eum manendi animo atque bellandi illa apparare: sed nihil eorum Mardonium latebat, ut maxime gnarum ingenii illius. Xerxes et haec faciebat, et in Persidem misit qui praesentem cladem nunciaret.

98. His nunciis nihil est in rebus humanis, quod pernicius transcurrit, idque hunc in modum est a Persis excogitatum: Quot dierum est tota via, totidem equos ac viros ferunt distare ad diei uniuscujusque iter, equi nempe et vir destinatus; quos neque vis nivium, neque imber, neque aestus, neque nox arcet quin propositum sibi cursum celerrime

conficiant. Quorum primus currendo mandata tradit ſecundo, ſecundus item tertio: et ita deinceps illa tradita in alium atque alium pertranſeunt, quemadmodum apud Graecos lampadis geſtatio quam Vulcano peragunt. Hanc equorum curſitationem Perſae angareïon appellant.

99. Primum igitur nuntium Suſa perveniens, Xerxem Athenis potitum eſſe, tanta Perſas qui relicti erant voluptate affecit, ut omnes vias myrto conſternerent, et odores incenderent, et ipſi in ſacrificiis ac gaudiis verſarentur: ſecundum autem nuntium illis ſuperveniens ita eos confudit, ut univerſi veſtes dilaniarent, vociferationeque et ejulatu irrequieto uterentur, culpam in Mardonium refundentes. Non tamen adeo de navibus dolentes iſta Perſae faciebant, quam de ipſo Xerxe ſolliciti: eaque apud Perſas

τὴν ταχίστην. ὁ μὲν δὴ πρῶτος δραμὼν παραδιδοῖ τὰ ἐντεταλμένα τῷ δευτέρῳ, ὁ δὲ δεύτερος τῷ τρίτῳ· τὸ δὲ ἐνθεῦτεν ἤδη κατ᾽ ἄλλον διεξέρχεται παραδιδόμενα, κατάπερ Ἕλλησι ἡ λαμπαδηφορίη, τὴν τῷ Ἡφαίστῳ ἐπιτελέουσι. τοῦτο τὸ δράμημα τῶν ἵππων καλέουσι Πέρσαι ἀγγαρήϊον.

ϞΘʹ. Ἡ μὲν δὴ πρώτη ἐς Σοῦσα ἀγγελίη ἀπικομένη, ὡς ἔχοι Ἀθήνας Ξέρξης, ἔτρεψε οὕτω δή τι Περσέων τοὺς ὑπολειφθέντας, ὡς τάς τε ὁδοὺς μυρσίνῃσι πάσας ἐστόρεσαν, καὶ ἐθυμίων θυμιήματα· καὶ αὐτοὶ ἔσαν ἐν θυσίῃσί τε καὶ εὐπαθίῃσι. ἡ δὲ δευτέρη σφι ἀγγελίη ἐπεξελθοῦσα συνέχεε οὕτω, ὥστε τοὺς κιθῶνας κατερρήξαντο πάντες, βοῇ τε καὶ οἰμωγῇ ἐχρέωντο ἀπλέτῳ, Μαρδόνιον ἐν αἰτίῃ τιθέντες. οὐκ οὕτω δὲ περὶ τῶν νηῶν ἀχθόμενοι ταῦτα οἱ Πέρσαι ἐποίευν, ὡς περὶ αὐτῷ Ξέρξῃ δειμαίνοντες. καὶ περὶ Πέρσας μὲν

ἦν ταῦτα, τὸν πάντα μεταξὺ χρόνον γενόμενον, μέχρι οὗ Ξέρξης αὐτός σφεας ἀπικόμενος ἔπαυσε.

ρ'. Μαρδόνιος δὲ, ὁρέων μὲν Ξέρξην συμφορὴν μεγάλην ἐκ τῆς ναυμαχίης ποιεύμενον, ὑποπτεύων δὲ αὐτὸν δρησμὸν βυλεύειν ἐκ τῶν Ἀθηναίων, φροντίσας πρὸς ἑωϋτὸν ὡς δώσει δίκην, ἀναγνώσας βασιλῆα ϛρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα, καί οἱ κρέσσον εἴη ἀνακινδυνεῦσαι, ἢ κατεργάσασθαι τὴν Ἑλλάδα, ἢ αὐτὸν καλῶς τελευτῆσαι τὸν βίον, ὑπὲρ μεγάλων αἰωρηθέντα, πλέω μέντοι ἔφερέ οἱ ἡ γνώμη κατεργάσασθαι τὴν Ἑλλάδα. λογισάμενος ὦν ταῦτα, προσέφερε τὸν λόγον τόνδε, ‘ Δέσποτα, μήτε λυπέο, μήτε ‘ συμφορὴν μηδεμίην μεγάλην ποιεῦ, τῦ‘ δε τῦ γεγόνοτος εἵνεκα πρήγματος. οὐ ‘ γὰρ ξύλων ἀγὼν ὁ τὸ πᾶν φέρων ἐϛὶ ‘ ἡμῖν, ἀλλ᾽ ἀνδρῶν τε καὶ ἵππων. σοὶ ‘ δὲ ὔτέ τις τυτέων τῶν τὸ πᾶν σφι ἤδη

duraverunt toto medio tempore, donec Xerxes ipse illos redeundo sedavit.

100. At Mardonius quum videret Xerxem magnam e pugna navali calamitatem sibi illatam ducere, suspicans agitare eum fugam ex Athenis, de se ipso curam agebat, tanquam poenas daturus, qui regi persuasisset inferre Graeciae bellum: putabatque sibi conducibilius esse, iterum praelio periclitari aut subigere Graeciam, aut magna opera aggressum laudabiliter vita defungi; tamen opinio ejus de subigenda Graecia praevalebat. Haec quum secum agitasset, regem hac oratione est alloquutus, 'Domine, noli 'moerorem capere, aut gravem maculam 'ex hac re sic gesta tibi illatam crede. 'non enim certamen, quo omnia nostra 'constant, in lignis est, sed in viris et 'equis. Itaque nemo tibi aut horum qui 'sibi videntur jam omne confecisse, e-

'greſſus e navibus conabitur obviam ſe
'ferre, aut ex hac continente, et qui ſe
'nobis obvios tulere, poenas dedere.
'Quod ſi tibi videtur faciendum, Pelo-
'ponneſum continuo tentemus; ſi vide-
'tur ſuperſedendum, ſuperſedeamus licet.
'nec animo conſterneris: neque enim ulla
'poſſunt ratione ſubterfugere Graeci, quo
'minus rationem dent eorum quae et
'nunc et antea perpetrarunt, tuique ſint
'ſervi. Et hoc quidem praecipue tibi a-
'gendum puta. Quod ſi tibi conſtitutum
'eſt ut ipſe cum exercitu revertaris, aliud
'quoque habeo ex hoc propoſito conſi-
'lium. Ne committas, Rex, ut Perſae
'Graecis ludibrio fiant. non enim ab his
'Perſis aliquid rerum eſt perditum; ne-
'que tu ubinam viri fuerimus ignavi di-
'cere potes. quales ſi Phoenices et Ae-
'gyptii et Cyprii et Cilices fuere, nihil
'iſta ad Perſas attinet culpa. Quare,

‘ δοκεόντων καἱεργάσαϑαι, ἀποϐὰς ἀπὸ
‘ τῶν νεῶν πειρήσεἱαι ἀντιωθῆναι, ὅτ’ ἐκ
‘ τῆς ἠπείρȣ τῆσδε· οἵ τε ἡμῖν ἠντιώθη-
‘ σαν, ἔδοσαν δίκας. εἰ μέν νυν δοκέει,
‘ αὐτίκα πειρώμεθα τῆς Πελοποννήσȣ·
‘ εἰ δὲ ϗ δοκέει ἐπισχεῖν, παρέχει ποιέ-
‘ ειν ταῦτα. μὴ δὲ δυϛϑύμει. ȣ̓ γάρ ἐϛι
‘ Ἕλλησι ȣ̓δεμίη ἔκδυσις, μὴ ȣ̓ δόντας
‘ λόγον τῶν ἐποίησαν νῦν τε καὶ πρό-
‘ τερον, εἶναι σȣ̂ς δȣ́λȣς. μάλιϛα μέν νυν
‘ ταῦτα ποίεε. εἰ δ’ ἄρα τοι βεϐȣ́λευ-
‘ ται, αὐτὸν ἀπελαύνοἱα ἀπάγειν τὴν
‘ ϛρατιὴν, ἄλλην ἔχω καὶ ἐκ τῶνδε βȣ-
‘ λήν. σὺ Πέρσας, βασιλεῦ, μὴ ποιήσῃς
‘ καταγελάϛȣς γενέϑαι Ἕλλησι. ȣ̓δὲν
‘ γάρ ἐν Πέρσῃσι τοῖσι δεδήληται τῶν
‘ πρηγμάτων, ȣ̓δ’ ἐρεῖς ὅκȣ ἐγενόμεθα
‘ ἄνδρες κακοί. εἰ δὲ Φοίνικές τε καὶ
‘ Αἰγύπτιοι, καὶ Κύπριοί τε καὶ Κίλι-
‘ κες, κακοὶ ἐγένοντο, ȣ̓δὲν πρὸς Πέρσας
‘ τȣ̂το προσήκει τὸ πάθος. ἤδη ὦν ἐπειδὴ

‘ ȣ̓ Πέρσαι τοι αἴτιοί εἰσι, ἐμοὶ πείθεο.
‘ εἴ τοι δέδοκται μὴ παραμένειν, σὺ μὲν
‘ ἐς ἤθεα τὰ σεωϋτȣ̃ ἀπέλαυνε, τῆς στρα-
‘ τιῆς ἀπάγων τὸ πολλόν· ἐμὲ δέ σοι
‘ χρὴ τὴν Ἑλλάδα παρασχεῖν δεδȣλω-
‘ μένην, τριήκοντα μυριάδας τοῦ στρατȣ̃
‘ ἀπολεξάμενον.’

ρα΄. Ταῦτα ἀκȣ́σας Ξέρξης, ὡς ἐκ κακῶν ἐχάρη τε καὶ ἥσθη. πρὸς Μαρδόνιόν τε βȣλευσάμενος ἔφη ἀποκρινεῖσθαι, ὁκότερον ποιήσει τȣτέων. ὡς δὲ ἐβȣλεύετο ἅμα Περσέων τοῖσι ἐπικλήτοισι, ἔδοξέ οἱ καὶ Ἀρτεμισίην ἐς συμβȣλίην[f] μεταπέμψασθαι, ὅτι πρότερον ἐφαίνετο μȣ́νη νοέȣσα τὰ ποιητέα ἦν. ὡς δὲ ἀπίκετο ἡ Ἀρτεμισίη, μεταστησάμενος τοὺς ἄλλȣς τȣ̀ς τε συμβȣ́λȣς Περσέων, καὶ τȣ̀ς δορυφόρȣς, ἔλεξε Ξέρξης τάδε. ‘ Κελεύει με
‘ Μαρδόνιος μένοντα αὐτȣ̃, πειρᾶσθαι[g]
‘ τῆς Πελοποννήσȣ· λέγων ὥς μοι Πέρ-
‘ σαι τε καὶ ὁ πεζὸς στρατὸς ȣ̓δενὸς με-

[f] ἐπὶ συμβȣλήν. [g] ἀποπειρᾶσθαι.

'quoniam Persae hujus rei insontes sunt, 'jam mihi credito. si tibi non videbitur 'permanendum, remea ipse ad solum 'natale cum pleraque parte copiarum: 'ego vero cum delectis de exercitu tre'centis millibus militum debeo Graeciam 'in tuam redigere servitutem.'

101. His auditis Xerxes, ut ex malis, gavisus est, voluptatemque cepit: et ad Mardonium inquit, se, ubi consilium cepisset, responsurum utrum eorum esset facturus. Et quum deliberaret cum advocatis Persarum, placuit ei Artemisiam quoque ad consultandum arcessere: quam solam constabat antea quae facienda essent intellexisse. Quae ubi advenit, eam Xerxes summotis aliis Persarum consiliariis atque satellitibus, hunc in modum alloquutus est; hortatur me 'Mardonius 'hîc permanere ad tentandam Pelopon'nesum, negans ullam culpam hujus 'damni esse penes Persas atque pedestres

'copias, sed eis volentibus fiat experi- 'mentum. Itaque aut hoc me facere 'hortatur, aut ipse vult trecenta millia 'militum deligens subactam mihi tradere 'Graeciam: me vero ad patrias sedes mo- 'net cum reliquo exercitu discedere. Tu 'igitur, etenim de pugna navali quae con- 'tigit, non committenda probe consulu- 'isti, nunc quoque dicito utrum mihi 'suadeas horum, quod eligendo bene 'consuluero.'

102. Haec Xerxi consultanti respondens Artemisia, 'Arduum, inquit, rex, 'est me quae dixi optima, consulenti ad- 'esse: tamen pro statu rerum praesentium 'censeo te ipsum retro abire; Mardoni- 'um vero hîc relinquas cum iis quos vult, 'si modo velit ille, atque recipiat se ista 'facturum. Nam sive ea quae ait se vel-

'ταίτιοι πάθεός εἰσι, ἀλλὰ βουλομένοισί
'σφι γένοιτ' ἂν ἀπόδεξις. ἐμὲ ὦν ἢ ταῦ-
'τα κελεύει ποιέειν, ἢ αὐτὸς ἐθέλει
'τριήκοντα μυριάδας ἀπολεξάμενος τοῦ
'στρατοῦ παραχεῖν μοι τὴν Ἑλλάδα δε-
'δουλωμένην· αὐτὸν δέ με κελεύει ἀπε-
'λαύνειν σὺν τῷ λοιπῷ στρατῷ ἐς ἤθεα
'τὰ μά. σὺ ὦν ἐμοὶ, καὶ γὰρ περὶ τῆς
'ναυμαχίης εὖ συνεβούλευσας τῆς γενο-
'μένης οὐκ ἐῶσα ποιέεσθαι, νῦν τε συμ-
'βούλευσον, ὁκότερα ποιέων ἐπιτύχω εὖ
'βουλευσάμενος. ὁ μὲν ταῦτα συνεβου-
λεύετο.

ρβ'. Ἡ δὲ λέγει τάδε, 'Βασιλεῦ, χα-
'λεπὸν μέν ἐστι συμβουλευομένῳ τυχεῖν
'τὰ ἄριστα εἴπασαν. ἐπὶ μέντοι τοῖσι κα-
'τήκουσι πρήγμασι, δοκέει μοι αὐτὸν μὲν
'σε ἀπελαύνειν ὀπίσω· Μαρδόνιον δὲ, εἰ
'ἐθέλει τε καὶ ὑποδέκεται ταῦτα ποιήσειν,
'αὐτοῦ καταλιπεῖν σὺν τοῖσι ἐθέλει.
'τοῦτο μὲν γὰρ, ἢν καταστρέψηται τά

‘ φησι ἐθέλειν, καί οἱ προχωρήσῃ τὰ νοέ-
‘ ων λέγει, σὸν τὸ ἔργον, ὦ δέσποτα, γί-
‘ νεται· οἱ γὰρ σοὶ δῶλοι κατεργάσαντο·
‘ τῦτο δὲ, ἢν τὰ ἐναντία τῆς Μαρδονίυ
‘ γνώμης γένηται, ὐδεμίη συμφορὴ μεγά-
‘ λη ἔςαι, σέο τε περιεόντος, ϗ ἐκείνων
‘ τῶν πρηγμάτων περὶ οἶκον τὸν σόν. ἢν
‘ γὰρ σύ τε περιῇς, ϗ οἶκος ὁ σὸς, πολ-
‘ λὺς πολλάκις ἀγῶνας δραμέονται περὶ
‘ σφέων αὐτέων οἱ Ἕλληνες. Μαρδονίυ
‘ δὲ, ἤν τι πάθῃ, λόγος ὐδεὶς γίνεται· ὐδέ
‘ τι νικῶντες οἱ Ἕλληνες νικῶσι, δῦλον σὸν
‘ ἀπολέσαντες· σὺ δὲ (τῶν εἵνεκα τὸν
‘ ςόλον ἐποιήσω) πυρώσας τὰς Ἀθήνας,
‘ ἀπελᾶς.’

ργ΄. Ἥσθη τε δὴ τῇ συμβυλίῃ[a] Ξέρ-
ξης. λέγυσα γὰρ ἐπετύγχανε τάπερ αὐ-
τὸς ἐπενόεε. ὐδὲ γὰρ εἰ πάντες ϗ πᾶσαι
συνεβύλευον αὐτῷ μένειν, ἔμενε ἂν, δοκέ-
ειν ἐμοί· ὕτω καταῤῥώδηκεε. ἐπαινέσας
δὲ τὴν Ἀρτεμισίην, ταύτην μὲν ἀποςέλ-

[a] συμβυλῇ.

'le, ſubegerit, et haec ei quae cogitans 'dicit ſuccedant, tuum, domine, opus eſt; 'quia id tui ſervi effecerint: ſive Mardo-'nio contra opinionem contingat, non 'magna ſane calamitas erit, ſalvo et te 'et rerum domeſticarum ſtatu. Etenim 'ſi incolumis es et domus tua, profecto 'Graeci ſaepenumero pro ſe ipſis multa 'certamina curſitabunt: at ſi quid con-'tingat Mardonio cladis, id nullius erit 'momenti, Graecique vincendo non vi-'cerint, ſervo tuo interempto.' Tu vero Athenis incenſis (cujus rei gratia expeditionem ſumſiſti) reverteris.

103. Delectatus eo conſilio Xerxes, quod idem illa ſuaſiſſet quod ipſe haberet in animo: quippe qui, ut ego opinor, non remanſiſſet, ſi vel cuncti atque cunctae id ei ſuaſiſſent, adeo perterritus erat. Artemiſiam igitur laudatam dimiſit, du-

centem secum liberos regios Ephesum. nam aliquot eum filii nothi comitabantur.

104. Cum quibus ad eorum custodiam misit Hermotimum, genere quidem Pedasensem, sed apud regem inter eunuchos nulli secundum. Incolunt autem Pedasenses super Halicarnassum; apud quos hoc rei fertur contingere, ut quoties accolis omnibus qui circa eam urbem habitant aliquid adversi intra annum est eventurum, tunc Minervae antistiti, quae illic est, grandis barba nascatur: quae res bis apud eos jam accidit.

105. Ex his Pedasensibus Hermotimus erat, cui maxima ex omnibus quos quidem ipsi novimus, ultio contigit acceptae injuriae. Siquidem eum captum ab hostibus ac venalem mercatus est Panionius, vir Chius, ex hoc impurissimo quaestu vitam sectans. nam quos pueros For-

λει ἄγουσαν αὐτοῦ τοὺς παῖδας ἐς Ἔφεσον. νόθοι γάρ τινες παῖδές οἱ συνέσποντο[b].

ρδʹ. Συνέπεμπε δὲ τοῖσι παισὶ φύλακον Ἑρμότιμον, γένος μὲν ἐόντα Πηδασέα, φερόμενον δὲ οὐ τὰ δεύτερα τῶν εὐνούχων παρὰ βασιλέϊ. οἱ δὲ Πηδασέες οἰκέουσι ὑπὲρ Ἁλικαρνησσοῦ. ἐν δὲ τοῖσι Πηδασέοισι τούτοισι τοιόνδε συμφέρεται[c] πρῆγμα γίνεσθαι· ἐπεὰν τοῖσι ἀμφικτίοισι πᾶσι τοῖσι ἀμφὶ ταύτης οἰκέουσι τῆς πόλιος μέλλῃ τι ἐντὸς χρόνου ἔσεσθαι χαλεπὸν, τότε ἡ ἱρείη αὐτόθι τῆς Ἀθηναίης φύει πώγωνα μέγαν· τοῦτο δέ σφι δὶς ἤδη ἐγένετο.

ρεʹ. Ἐκ τουτέων δὴ τῶν Πηδασέων ὁ Ἑρμότιμος ἦν· τῷ μεγίστη τίσις ἤδη ἀδικηθέντι ἐγένετο πάντων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν. ἁλόντα γὰρ αὐτὸν ὑπὸ πολεμίων, καὶ πωλεόμενον, ὠνέεται Πανιώνιος, ἀνὴρ Χῖος· ὃς τὴν ζόην κατεστήσατο ἀπ' ἔργων ἀνοσιωτάτων. ὅκως γὰρ κτήσαιτο παῖ-

b συνέποντο. c φέρεται.

δας εἴδεος ἐπαμμένους, ἐκτάμνων, ἀγινέων ἐπώλεε ἐς Σάρδις τε καὶ Ἔφεσον χρημάτων μεγάλων. παρὰ γὰρ τοῖσι βαρβάροισι τιμιώτεροί εἰσι οἱ εὐνοῦχοι, πίστιος εἵνεκα τῆς πάσης, τῶν ἐνορχέων. ἄλλους τε δὴ ὁ Πανιώνιος ἐξέταμε πολλοὺς, (ἅτε ποιεύμενος ἐκ τούτων τὴν ζόην) καὶ δὴ καὶ τοῦτον. καὶ, οὐ γὰρ τὰ πάντα ἐδυστύχεε ὁ Ἑρμότιμος, ἀπικνέεται ἐκ τῶν Σαρδίων παρὰ βασιλῆα μετ' ἄλλων δώρων· χρόνου δὲ προϊόντος, πάντων τῶν εὐνούχων ἐτιμήθη μάλιστα παρὰ Ξέρξῃ.

ρϛ'. Ὡς δὲ τὸ στράτευμα τὸ Περσικὸν ὥρμα ὁ βασιλεὺς ἐπὶ τὰς Ἀθήνας, ἐὼν ἐν Σάρδισι, ἐνθαῦτα καταβὰς κατὰ δή τι πρῆγμα ὁ Ἑρμότιμος ἐς γῆν τὴν Μυσίην, (τὴν Χῖοι μὲν νέμονται, Ἀταρνεὺς δὲ καλέεται) εὑρίσκει τὸν Πανιώνιον ἐνθαῦτα. ἐπιγνοὺς δὲ, ἔλεγε πρὸς αὐτὸν πολλοὺς καὶ φιλίους λόγους· πρῶτα μέν οἱ καταλέγων ὅσα αὐτὸς δι' ἐκεῖνον ἔχοι

ma praeditos coëmerat, eos castrabat; ductosque aut Sardes aut Ephesum, magna pecunia venundabat. Apud barbaros enim pretiosiores eunuchi sunt quam qui non sunt castrati, universae fidei gratia. Ceterum ut alios permultos, ita hunc quoque Panionius execuit, ut qui ex hac re vitam toleraret. Sed non omnia infelix Hermotimus, e Sardibus ad regem cum aliis muneribus deductus est, progressuque temporis ex omnibus eunuchis maximo in honore apud regem Xerxem est habitus.

106. Quum autem rex adversus Athenas moveret e Sardibus, per id tempus Hermotimus cujusdam negotii gratia descendit in agrum Mysium, qui a Chiis incolitur, sed Atarneus vocitatur: ibi inventum Panionium atque agnitum alloquutus est et multis et comibus verbis, primum recensens ei quot per illum esset

affequutus bona, deinde pollicens quam gratiam illius meriti foret relaturus, fi homo cum fuis domefticis illuc commigraffet. Ea oratione libenter audita Panionius contulit fe illuc cum uxore et liberis. Quem pofteaquam cum omni familia adeptus eft Hermotimus, his verbis affatus eft, ' O omnium poft homines ' natos ex nefandiffima negotiatione quae- ' ftum faciens; quid aut ipfe ego, aut me- ' orum quifpiam majorum vel tibi vel ' tuorum cuipiam mali fecit, quod me ex ' viro feceris nihil effe? et putabas fore ut ' quae tunc machinabaris laterent deos? ' qui jufta lege utentes, te infandorum ' opificem tradiderunt in manus meas, ut ' de poena a me tibi irroganda queri non ' poffis.' Haec ubi exprobravit homini, filiis in confpectum adductis, coactus fuit Panionius genitalia filiorum fuorum qui quatuor erant, abcidere: et coactus illa

ἀγαθά· δεύτερα δέ οἱ ὑπισχνεύμενος ἀντὶ τουτέων ὅσά μιν ἀγαθὰ ποιήσειεν, ἢν κομίσας τοὺς οἰκέτας[d] οἰκέῃ ἐκείνῃ· ὥστε ὑποδεξάμενον ἄσμενον τοὺς λόγους τὸν Πανιώνιον, κομίσαι τὰ τέκνα καὶ τὴν γυναῖκα. ὡς δὲ ἄρα πανοικίῃ μιν περιέλαβε, ἔλεγε ὁ Ἑρμότιμος τάδε, ‘ Ω πάντων ‘ ἀνδρῶν ἤδη μάλιστα ἀπ’ ἔργων ἀνοσιωτάτον τὸν βίον κτησάμενε, τί σε ἐγὼ ‘ κακὸν ἢ αὐτὸς, ἢ τῶν ἐμῶν τίς σε προγόνων ἐργάσατο, ἢ σε, ἢ τῶν σῶν τινα, ‘ ὅτι με ἀντ’ ἀνδρὸς ἐποίησας τὸ μηδὲν ‘ εἶναι; ἐδόκεες τε θεοὺς λήσειν οἷα ἐμηχανῶ τότε· οἵ σε ποιήσαντα ἀνόσια, ‘ νόμῳ δικαίῳ χρεώμενοι, ὑπήγαγον ἐς ‘ χέρας τὰς ἐμὰς, ὥστέ σε μὴ μέμψασθαι τὴν ἀπ’ ἐμέο τοι ἐσομένην δίκην. ὡς δέ οἱ ταῦτα ὠνείδιζε, ἀχθέντων τῶν παίδων ἐς ὄψιν, ἠναγκάζετο ὁ Πανιώνιος τῶν ἑωϋτοῦ παίδων τεσσέρων ἐόντων τὰ αἰδοῖα ἀποτάμνειν. ἀναγκαζόμενος δὲ,

[d] παῖδας.

ἐποίεε ταῦτα· αὐτῦ τε, ὡς ταῦτα ἐργάσατο, οἱ παῖδες ἀναγκαζόμενοι ἀπέταμνον. Πανιώνιον μέν νυν ὕτω περιῆλθε ἥ τε τίσις κ) ὁ Ἑρμότιμος.

ρζ'. Ξέρξης δὲ, ὡς τὺς παῖδας Αρτεμισίῃ ἐπέτρεψε ἀπάγειν ἐς Εφεσον, καλέσας Μαρδόνιον, ἐκέλευσέ μιν τῆς στρατιῆς διαλέγειν τὺς ἂν βύληται, κ) ποιέειν τοῖσι λόγοισι τὰ ἔργα πειρώμενον ὁμοῖα. ταύτην μὲν τὴν ἡμέρην ἐς τοσῦτον ἐγίνετο· τῆς δὲ νυκτὸς, κελεύσαντος βασιλῆος, τὰς νῆας οἱ στρατηγοὶ ἐκ τῦ Φαλήρυ ἀπῆγον ὀπίσω ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, ὡς ταχέως εἶχε ἕκαστος, διαφυλαξύσας τὰς σχεδίας πορευθῆναι βασιλέι[e]. ἐπεὶ δὲ ἀγχῦ ἔσαν Ζωστῆρος πλώοντες οἱ βάρβαροι, ἀνατείνυσι γὰρ ἄκραι λεπταὶ τῆς ἠπείρυ ταύτης, ἔδοξάν τε νῆας εἶναι, κ) ἔφευγον ἐπὶ πολλόν. χρόνῳ δὲ μαθόντες ὅτι ὐ νῆες εἶεν, ἀλλ' ἄκραι, συλλεχθέντες, ἐκομίζοντο.

[e] βασιλῆϊ.

fecit, et poſtquam feciſſet, filii adacti virilia ejus abciderunt. Ita ultio ac Hermotimus perſequutus eſt Panionium.

107. Xerxes autem filiorum Epheſum deducendorum negotio Artemiſiae demandato, accitum Mardonium juſſit e copiis quos liberet eligere, ut conſentanea verbis facta exequi experiretur. Hactenus eo die eſt actum. Noctu autem regis juſſu duces e Phalero naves retro Helleſpontum verſus abduxerunt, pro ſe quiſque accelerantes, ad cuſtodiendas regi rates quibus tranſiret. Ita navigantes barbari quum Zoſteri appropinquarent, minuta quaedam continentis illius prominentia promontoria ſuſpicati navigia eſſe, perdiu illinc aufugerunt: tandem deinde edocti non navigia eſſe, ſed promontoria, in agmen ſeſe receperunt.

108. Ut autem dies illuxit, Graeci cernentes ibidem pedeſtres copias hoſtium perſtare, rati claſſem quoque circa Phalerum eſſe, ac pugnam navalem commiſſum iri, ſe ad reſiſtendum apparabant. Sed cognito illam vela feciſſe, confeſtim inſequi cenſebant: itaque eam inſequuti Andro tenus, cernere quum nequiſſent, ad Andrum profecti conſultabant. Quibus Themiſtocles ſuadebat, ut per inſulas navigatione inſtituta, claſſem hoſtium inſequentes, recta ad Helleſpontum navigarent, ſoluturi pontes. Huic contrariam Eurybiades opponebat ſententiam, quod diceret fore ut ſi diſſolverent pontes, maxima ob id calamitate afficerent Graeciam. Perſa enim, ſi deprehenſus manere in Europa cogeretur, tentaturus eſt quietem non agere; quod ſibi otium quidem agenti nec ulla res poſſet procedere, nec

ρή. Ὡς δὲ ἡμέρη ἐγένετο, ὁρέοντες οἱ Ἕλληνες κατὰ χώρην μένοντα τὸν στρατὸν τὸν πεζὸν, ἤλπιζον καὶ τὰς νῆας εἶναι περὶ Φάληρον· ἐδόκεόν τε ναυμαχήσειν σφέας, παραρτέοντό τε ὡς ἀλεξησόμενοι. ἐπεὶ δὲ ἐπύθοντο τὰς νῆας οἰχωκυίας, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ἐδόκεε ἐπιδιώκειν. τὸν μέν νυν ναυτικὸν τὸν Ξέρξεω στρατὸν οὐκ ἐπεῖδον διώξαντες μέχρι Ἄνδρου. ἐς δὲ τὴν Ἄνδρον ἀπικόμενοι, ἐβουλεύοντο. Θεμιστοκλέης μέν νυν γνώμην ἀπεδείκνυτο, διὰ νήσων τραπομένους, καὶ ἐπιδιώξαντας τὰς νῆας, πλώειν ἰθέως ἐπὶ τὸν Ἑλλήσποντον, λύσοντας τὰς γεφύρας· Εὐρυβιάδης δὲ τὴν ἐναντίην ταύτῃ γνώμην ἐτίθετο, λέγων ὡς εἰ λύσουσι τὰς σχεδίας, τοῦτ' ἂν μέγιστον πάντων σφεῖς κακῶν τὴν Ἑλλάδα ἐργάσαιντο. εἰ γὰρ ἀναγκασθείη ἀπολαμφθεὶς ὁ Πέρσης μένειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ, πειρῷτ' ἂν ἡσυχίην μὴ ἄγειν· ὡς ἄγοντι μέν οἱ ἡσυχίην οὔτέ τι προχωρέειν

οἷόν τε ἔςαι τῶν πρηγμάτων, ὅτέ τις κομιδὴ τὸ ὀπίσω φανήσεται, λιμῷ τέ οἱ ἡ ςρατιὴ διαφθαρέεται[f]· ἐπιχειρέοντι δὲ αὐτῷ, καὶ ἔργου ἐχομένῳ, πάντα τὰ κατὰ τὴν Εὐρώπην οἷά τε ἔςαι προχωρῆσαι κατὰ πόλιάς τε καὶ κατὰ ἔθνεα, ἤτοι ἁλισκομένων γε, ἢ πρὸ τούτου ὁμολογεόντων· τροφήν τε ἕξειν σφέας τὸν ἐπέτειον αἰεὶ τῶν Ἑλλήνων καρπόν. ἀλλὰ δοκέειν γὰρ νικηθέντα τῇ ναυμαχίῃ, οὐ μενέειν ἐν τῇ Εὐρώπῃ τὸν Πέρσεα. ἐατέον ὦν εἶναι φεύγειν ἐς ὃ ἔλθοι[g] φεύγων ἐς τὴν ἑωϋτοῦ· τὸ ἐνθεῦτεν δὲ περὶ τῆς ἐκείνου ποιέεσθαι ἤδη τὸν ἀγῶνα ἐκέλευε. ταύτης δὲ εἴχοντο τῆς γνώμης καὶ Πελοποννησίων τῶν ἄλλων οἱ ςρατηγοί.

ρθʹ. Ὡς δὲ ἔμαθε ὅτι οὐ πείσει τοὺς γε πολλοὺς πλώειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον ὁ Θεμιςοκλέης, μεταβαλὼν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, (οὗτοι γὰρ μάλιςα ἐκπεφευγότων

[f] διαφθερέεται. [g] ἔλθῃ.

ullus retro oftenderetur receptus, et exercitus fuus fame conficeretur: aggredienti vero et rebus gerendis operam danti omnia poffent per Europam fuccedere, tum in urbibus, tum in nationibus quae vel caperentur, vel antea fefe dederent: quinetiam rem frumentariam habituros ex annuis femper fructibus Graecorum. Nunc autem videri, Perfam utpote victum navali proelio, non perftare in Europa: ideoque permitti oportere, ut fugiat, dum in terram fuam fugiendo perveniret. de qua terra tunc certamen fieri jubebat. Huic fententiae aliorum Peloponnenfium duces affenfere.

109. At Themiftocles, poftquam animadvertit fe non poffe plerifque perfuadere ut ad Hellefpontum navigarent, adiit Athenienfes, qui praecipue indignabantur hoftem effugere, animatique erant

ad navigandum in Hellespontum, etiam per se ipsos, si ceteri recusassent: eosque ita est alloquutus, ‘ Et ipse multis jam ‘ hujusmodi casibus interfui, et de multo ‘ pluribus audivi talia contigisse, viros ad ‘ necessitatem redactos etsi victos proeli-‘ um instaurasse, et superiorem inertiam ‘ emendasse: itaque nos, quoniam hoc ‘ lucro potiti sumus, ut et nosipsos et ‘ Graeciam tueremur, repulsa tanta ho-‘ minum nube, non insequamur viros ‘ fugientes. Neque enim nos ista effeci-‘ mus, sed dii pariter et heroës, qui invi-‘ derunt unum virum esse et Asiae regem ‘ et Europae, qui sit impiissimus atque ‘ scelestus: qui sacra eodem loco atque ‘ profana habens, utraque incendit, deo-‘ rumque simulacra subvertit; qui et mare ‘ cecîdit flagellis, et compedes in illud ‘ dejecit. Sed bene nobiscum in praesens

περιημέκτεον· ὡρμέατό τε ἐς τὸν Ἑλλήσποντον πλώειν, καὶ ἐπὶ σφέων αὐτέων βαλλόμενοι, εἰ οἱ ἄλλοι μὴ βυλοίατο) ἔλεγέ σφι τάδε, ‘ Καὶ αὐτὸς ἤδη ‘ πολλοῖσι παρεγενόμην, κ̀ πολλῷ πλέω ‘ ἀκήκοα τοιάδε γενέσθαι· ἄνδρας ἐς ἀ‑‘ναγκαίην ἀπειληθέντας, νενικημένους ‘ ἀναμάχεσθαί τε κ̀ ἀναλαμβάνειν τὴν ‘ προτέρην κακότητα· ἡμεῖς δὲ, εὕρημα ‘ γὰρ εὑρήκαμεν, ἡμέας τε αὐτὺς καὶ ‘ τὴν Ἑλλάδα, νέφος τοσῦτον ἀνθρώπων ‘ ἀνωσάμενοι, μὴ διώκωμεν ἄνδρας φεύ‑‘γοντας. τάδε γὰρ ὐκ ἡμεῖς κατεργα‑‘σάμεθα, ἀλλὰ θεοί τε καὶ ἥρωες, οἳ ‘ ἐφθόνησαν ἄνδρα ἕνα τῆς τε Ασίης καὶ ‘ τῆς Εὐρώπης βασιλεῦσαι, ἐόντα ἀνό‑‘σιόν τε καὶ ἀτάσθαλον· ὃς τὰ ἱρὰ καὶ ‘ τὰ ἴδια ἐν ὁμοίῳ ἐποιέετο, ἐμπιπράς ‘ τε [a] καὶ καταβάλλων τῶν θεῶν τὰ ‘ ἀγάλματα· ὃς καὶ τὴν θάλασσαν ἀπε‑‘μαστίγωσε, πέδας τε κατῆκε. ἀλλ᾽ εὖ

a MS. ἐμπιπρές τε.

‘ γὰρ ἔχει ἐς τὸ παρεὸν ἡμῖν· νῦν μὲν ‘ ἐν τῇ Ἑλλάδι καταμείναντες, ἡμέων ‘ τε αὐτέων ἐπιμεληθῶμεν καὶ τῶν οἰκε‐ ‘ τέων. καί τις οἰκίην τε ἀναπλασάσθω, ‘ καὶ σπόρε ἀνακῶς ἐχέτω, παντελέως[b] ‘ ἀπελάσας τὸν βάρβαρον· ἅμα δὲ τῷ ‘ ἔαρι καταπλέωμεν ἐπὶ Ἑλλησπόντε ‘ καὶ Ἰωνίης.’ ταῦτα ἔλεγε, ἀποθήκην[c] μέλλων ποιήσεσθαι ἐς τὸν Περσέα, ἵνα ἢν ἄρα τι μιν καταλαμβάνη πρὸς Ἀθηναίων πάθος, ἔχῃ ἀποστροφήν. τάπερ ὦν καὶ ἐγένετο.

ρί. Θεμιστοκλέης ταῦτα μὲν λέγων, διέβαλλε, Ἀθηναῖοι δὲ ἐπείθοντο· ἐπειδὴ γὰρ καὶ πρότερον δεδογμένος εἶναι σοφὸς, ἐφάνη ἐὼν ἀληθέως σοφός τε καὶ εὔβελος, πάντως ἑτοῖμοι ἔσαν λέγοντι πείθεσθαι. ὡς δὲ ἔτοί οἱ ἀνεγνωσμένοι ἔσαν, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ὁ Θεμιστοκλέης ἄνδρας ἀπέπεμπε ἔχοντας πλοῖον, τοῖσι ἐπέτελλε σιγᾷν, ἐς πᾶσαν βάσανον ἀπικνεομένοισι[d],

[b] παντελῶς. [c] ὑποθήκην. [d] ἀπικομένοισι.

'tempus agitur. ideoque nunc quidem 'ut et nostri ipsorum et nostrorum do'mesticorum curam geramus, et ut spa'tium quis ad reficiendas aedes, facien'damque sementem habeat, in Graecia 'maneamus, barbaro prorsus ejecto: 'quum autem ver appetet, tunc in Hel'lespontum et Ioniam navigemus.' Haec dicebat Themistocles, animo sibi apud Persam comparandi receptum, ut siquid apud Athenienses accideret adversi sibi, haberet quo se converteret; prout et contigit.

110. Haec dicenti Themistocli Athenienses, quum tamen ab eo deciperentur, assensi sunt. nam quia et antea sapiens esse visus, vere prudens ac bene consulens compertus fuit, prorsus ei ad assentiendum prompti erant. Ille, ubi Athenienses ipsius sententiam probavere, misit e vestigio viros cum navigio ad exponenda regi mandata, jussos tacere, etsi

in omne tormentum devenirent; quorum etiam rursus erat Sicinnus contubernalis. Hi posteaquam ad Atticam pervenere, ceteris apud navigium remanentibus, Sicinnus ad regem ascendit, atque ita eum alloquutus est, ‘ Themistocles Neoclis ‘ filius, dux quidem Atheniensium, sed ‘ inter omnes socios vir optimus ac sapi‘ entissimus, misit me tibi denunciatum, ‘ tibi praestandi officii ergo se retinuisse ‘ Graecos, classem tuam insequi volentes, ‘ pontesque qui sunt in Hellesponto sol‘ vere: etiam nunc multa cum tranquil‘ litate te illuc recipias.’ Hac re nunciata, isti denuo abiere.

111. At Graeci, posteaquam decreverunt neque persequi ulterius barbarorum classem, neque navigare in Hellespontum ad solvendum trajectum, Andrum obsederunt, animo illam delendi. nam primi ex insulanis Andrii pecunias pos-

τὰ αὐτὸς ἐνετείλατο βασιλέϊ Φράσαν-
των καὶ Σίκιννος ὁ οἰκέτης αὖτις ἐγένετο.
οἳ ἐπειδὴ ἀπίκοντο πρὸς τὴν Ἀττικὴν,
οἱ μὲν κατέμενον ἐπὶ τῷ πλοίῳ, Σίκιννος
δὲ ἀναβὰς παρὰ Ξέρξεα, ἔλεγε τάδε,
‘ Επεμψέ με Θεμιστοκλέης ὁ Νεοκλέος,
‘ στρατηγὸς μὲν Ἀθηναίων, ἀνὴρ δὲ τῶν
‘ συμμάχων πάντων ἄριστος καὶ σοφώ-
‘ τατος, Φράσοντά τοι ὅτι Θεμιστοκλέης
‘ ὁ Ἀθηναῖος, σοὶ βουλόμενος ὑπουργέειν,
‘ ἔσχε τοὺς Ἕλληνας, τὰς νῆας βουλομέ-
‘ νους διώκειν, καὶ τὰς ἐν Ἑλλησπόντῳ
‘ γεφύρας λύειν. καὶ νῦν κατ᾽ ἡσυχίην
‘ πολλὴν κομίζεο.’ οἱ μὲν, ταῦτα σημή-
ναντες, ἀπέπλεον ὀπίσω.

ρια΄. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπεί τέ σφι ἀ-
πέδοξε μήτ᾽ ἐπιδιώκειν ἔτι προσωτέρω
τῶν βαρβάρων τὰς νῆας, μήτε πλώειν
ἐς τὸν Ἑλλήσποντον λύσοντας τὸν πό-
ρον, τὴν Ἄνδρον περιεκατέατο, ἐξελεῖν
ἐθέλοντες. πρῶτοι γὰρ Ἄνδριοι νησιωτέων,

χρήματα αἰτηθέντες πρὸς Θεμιστοκλέος, οὐκ ἔδοσαν· ἀλλὰ προϊσχομένου Θεμιστοκλέος λόγον τόνδε, ὡς ἥκοιεν Ἀθηναῖοι περὶ ἑωϋτοὺς ἔχοντες δύο θεοὺς μεγάλους, Πειθώ τε καὶ Ἀναγκαίην, οὕτω τέ σφι κάρτα δοτέα εἶναι χρήματα· ὑπεκρίναντο πρὸς ταῦτα, λέγοντες ὡς κατὰ λόγον ἔσαν ἄρα αἱ Ἀθῆναι μεγάλαι τε καὶ εὐδαίμονες, καὶ θεῶν χρηστῶν ἥκοιεν εὖ. ἐπεὶ Ἀνδρίους γε εἶναι γεωπείνας ἐς ταμέγιστα[e] ἀνήκοντας, καὶ θεοὺς δύο ἀχρήστους οὐκ ἐκλείπειν σφέων τὴν νῆσον, ἀλλ' αἰεὶ φιλοχωρέειν, Πενίην τε καὶ Ἀμηχανίην· καὶ τουτέων τῶν θεῶν ἐπηβόλους ἐόντας Ἀνδρίους, οὐ δώσειν χρήματα. οὐδέκοτε γὰρ τῆς ἑωϋτῶν ἀδυναμίης τὴν Ἀθηναίων δύναμιν εἶναι κρέσσω. οὗτοι μὲν δὴ ταῦτα ὑποκρινάμενοι, καὶ οὐ δόντες χρήματα, ἐπολιορκέοντο.

ριβ'. Θεμιστοκλέης δὲ, οὐ γὰρ ἐπαύετο πλεονεκτέων, ἐσπέμπων ἐς τὰς ἄλλας

[e] ἐς ταμάλιστα.

centi Themiſtocli denegaverant, eique alleganti Athenienſes illuc ire duobus magnis numinibus fretos, Suadela et Neceſſitate, et ita ſibi dandas utique eſſe pecunias, reſponderant ad haec, Athenas merito magnas eſſe atque felices, et diis bonis bene vigere. quoniam Andrii ad maximam ſoli tenuitatem redacti eſſent et ipſorum inſulam totidem damnoſa numina nunquam derelinquere, ſed ſemper incolere, Inopiam et Impoſſibilitatem: quibus diis potientes Andrios pecuniam non daturos; nunquam enim ſua imbecillitate validiorem fore Athenienſium potentiam. Haec illi quum reſpondiſſent, nec pecuniam dediſſent, obſidebantur.

112. Themiſtocles vero, neque enim ab acquirendo ceſſabat, ad ceteras inſulas

minacia verba mittens, pecuniam flagitabat, eifdem nunciis eifdemque verbis utens quibus ad Andrios fuerat ufus: nifi pecuniam darent quam pofcerentur, exercitum fe Graecorum illuc adducturum, et obfidendo deleturum. Haec dicendo, ingentem pecuniae vim coëgit a Caryftiis atque a Pariis: qui audito tum Andrum obfideri, quod cum Medis fenfiffet, tum Themiftoclem maximo in honore inter duces effe, hoc metu pecuniam mifere. Aliarum autem infularum aliqua pecuniam dederit necne, affirmare nequeo: reor tamen alias quoque quafdam dediffe, non has folas. Quanquam Caryftiis ne hac quidem re contigit effugere cladem, ut Pariis, qui Themiftocle pecunia delenito, expeditionem devitarunt. Ita Themiftocles ex Andro exortus, clam ceteris ducibus exegit pecunias ab infulanis.

νήσους ἀπειλητηρίους λόγους, αἴτεε χρήματα διὰ τῶν αὐτέων ἀγγέλων, χρεώμενος λόγοισι τοῖσι καὶ πρὸς Ἀνδρίους ἐχρήσατο· λέγων ὡς εἰ μὴ δώσουσι τὸ αἰτεόμενον, ἐπάξει τὴν στρατιὴν τῶν Ἑλλήνων, καὶ πολιορκέων ἐξαιρήσει. λέγων ταῦτα, συνέλεγε χρήματα μεγάλα παρὰ Καρυστίων τε καὶ Παρίων· οἳ πυνθανόμενοι τήν τε Ἄνδρον ὡς πολιορκέοιτο, διότι ἐμήδισε, καὶ Θεμιστοκλῆα, ὡς εἴη ἐν αἴνῃ μεγίστῃ τῶν στρατηγῶν, δείσαντες ταῦτα, ἔπεμπον χρήματα. εἰ δὲ δή τινες καὶ ἄλλοι ἔδοσαν νησιωτέων, οὐκ ἔχω εἶπαι· δοκέω δέ τινας καὶ ἄλλους δοῦναι, καὶ οὐ τούτους μούνους. καίτοι Καρυστίοισι οὐδὲν, τούτου εἵνεκα, τοῦ κακοῦ ὑπερβολὴ ἐγένετο· Πάριοι δὲ Θεμιστοκλῆα χρήμασι ἱλασάμενοι, ἔφυγον[f] τὸ στράτευμα. Θεμιστοκλέης μέν νυν ἐξ Ἄνδρου ὁρμεώμενος, χρήματα παρὰ νησιωτέων ἐκτέατο[g], λάθρῃ τῶν ἄλλων στρατηγῶν.

[f] διέφυγον. [g] ἠτίετο.

ριγ΄. Οἱ δ᾽ ἀμφὶ Ξέρξεα, ἐπισχόντες ὀλίγας ἡμέρας μετὰ τὴν ναυμαχίην ἐξήλαυνον ἐς Βοιωτὺς τὴν αὐτὴν ὁδόν. ἔδοξε γὰρ Μαρδονίῳ, ἅμα μὲν προπέμψαι βασιλῆα, ἅμα δὲ ἀνωρίη[a] εἶναι τοῦ ἔτεος πολεμέειν· χειμερίσαι δὲ ἄμεινον εἶναι ἐν Θετταλίῃ, καὶ ἔπειτα ἅμα τῷ ἔαρι πειρᾶσθαι τῆς Πελοποννήσυ. ὡς δὲ ἀπίκατο[b] ἐς τὴν Θεσσαλίην, ἐνθαῦτα Μαρδόνιος ἐξελέγετο πρώτυς μὲν Πέρσας πάντας τὺς ἀθανάτυς καλεομένυς, πλὴν Ὑδάρνεος τῦ στρατηγῦ. ὗτος γὰρ οὐκ ἔφη λείψεσθαι βασιλῆος· μετὰ δὲ, τῶν ἄλλων Περσέων τὺς θωρηκοφόρυς, καὶ τὴν ἵππον τὴν χιλίην· καὶ Μήδυς τε καὶ Σάκας, καὶ Βακτρίυς, καὶ Ινδὺς, καὶ τὸν πεζὸν, καὶ τὴν ἄλλην ἵππον. ταῦτα μὲν ἔθνεα ὅλα εἵλετο· ἐκ δὲ τῶν συμμάχων[c] ἐξελέγετο κατ᾽ ὀλίγυς, τοῖσι εἴδεά τε ὑπῆρχε διαλέγων, καὶ εἴ τέοισί τι χρηστὸν συνήδεε πεποιημένον. ἐν δὲ, πλεῖστον

[a] ἀνωρίην. [b] ἀπίκετο. [c] τῶν ἄλλων συμμάχων.

113. At copiae Xerxis illic aliquot poſt pugnam dies immoratae, moverunt in Boeotos eadem qua venerant via. Quippe Mardonio viſum eſt ſimul regem proſequi, et ſimul intempeſtivum anni tempus eſſe ad belligerandum; atque etiam in Theſſalia ſatius eſſe hybernare, et deinde ineunte vere tentare Peloponneſum. Itaque ubi in Theſſaliam perventum eſt, ibi Mardonius ante omnia Perſas univerſos, qui immortales vocantur, elegit, excepto eorum duce Hydarne, qui negavit ſe rege eſſe cariturum. Item ex aliis Perſis thoracatos, et millenarium equitatum: ad haec Medorum, Sacarum, Bactrianorum, Indorum et peditatum et equitatum reliquum. Has nationes ſibi totas deſumpſit: ex ſociis autem elegit diſcernens quibus aut ſpecies aderant, aut a quibus aliquod egregium facinus peractum cognoverat.

Sed plurimos ex una gente Perſarum delegit torquatos et armillatos; ſecundo loco Medos, qui non numero Perſis inferiores erant, ſed robore: ita ut univerſi, trecenta millia una cum equitibus eſſent.

114. Hoc interim tempore quo Mardonius habebat delectum copiarum, et Xerxes circa Theſſaliam agebat, oraculum e Delphis ad Lacedaemonios venit, ut Xerxem poenas necis Leonidae poſcerent, et quod daretur ab eo acciperent. Mittunt igitur quam citiſſime Spartiatae caduceatorem. Is adhuc in Theſſalia nactus integrum exercitum, ubi in conſpectum Xerxis venit, ita verba fecit; 'Rex Medorum, Lacedaemonii te et He-'raclidae ab Sparta poenas caedis poſ-'cunt, quod regem ipſorum interemiſti, 'dum Graeciam protegit.' Ad ea Xerxes cachinnos tollit: ac diu reſponſo non

ἔθνος Πέρσας αἱρέετο, ἄνδρας στρεπτοφόρους τε καὶ ψελιοφόρους· ἐπὶ δὲ, Μήδους. οὗτοι δὲ πλῆθος μὲν οὐκ ἐλάσσονες ἔσαν τῶν Περσέων, ῥώμη δὲ ἕσσονες. ὥστε σύμπαντας, τριήκοντα μυριάδας γενέσθαι σὺν ἱππεῦσι.

ριδ΄. Ἐν δὲ τούτῳ τῷ χρόνῳ ἐν τῷ Μαρδόνιός τε τὴν στρατιὴν διέκρινε, καὶ Ξέρξης ἦν περὶ Θεσσαλίην, χρηστήριον ἐληλύθεε ἐκ Δελφῶν Λακεδαιμονίοισι, Ξέρξεα αἰτέειν δίκας τοῦ Λεωνίδεω φόνου, καὶ τὸ διδόμενον ἐξ ἐκείνου δέκεσθαι. πέμπουσι δὴ κήρυκα τὴν ταχίστην Σπαρτιῆται· ὃς ἐπειδὴ κατέλαβε ἐοῦσαν ἔτι πᾶσαν τὴν στρατιὴν ἐν Θεσσαλίῃ, ἐλθὼν ἐς ὄψιν τὴν Ξέρξεω, ἔλεγε τάδε· ‘ Ω βασιλεῦ Μήδων, Λακεδαιμόνιοί τε σε καὶ Ἡρακλεῖδαι οἱ ἀπὸ Σπάρτης αἰτέουσι φόνου δίκας, ὅτι σφέων τὸν βασιλῆα ἀπέκτεινας ῥυόμενον τὴν Ἑλλάδα.’ ὁ δὲ, γελάσας τε καὶ καταχὼν πολλὸν

χρόνον, ὥς οἱ ἐτύγχανε παρεστεὼς Μαρδόνιος, δεικνὺς ἐς τοῦτον, εἶπε, ‘ Τοιγάρ ‘ σφι Μαρδόνιος ὅδε δίκας δώσει τοιαύτας ‘ οἵας ἐκείνοισι πρέπει.’ ὁ μὲν δὴ, δεξάμενος τὸ ῥηθὲν, ἀπαλλάσσετο.

ριέ. Ξέρξης δὲ Μαρδόνιον ἐν Θεσσαλίῃ καταλιπὼν, αὐτὸς ἐπορεύετο κατὰ τάχος ἐς τὸν Ἑλλήσποντον· καὶ ἀπικνέεται ἐς τὸν πόρον τῆς διαβάσιος, ἐν πέντε καὶ τεσσεράκοντα ἡμέρῃσι, ἀπάγων τῆς στρατιῆς οὐδὲν μέρος, ὡς εἶπαι. ὅκου δὲ πορευόμενοι γινοίατο, καὶ κατ’ οὕς τινας ἀνθρώπους, τὸν τουτέων καρπὸν ἁρπάζοντες ἐσιτέοντο· εἰ δὲ καρπὸν μηδένα εὕροιεν, οἱ δὲ τὴν ποίην τὴν ἐκ τῆς γῆς ἀναφυομένην, καὶ τῶν δενδρέων τὸν φλοιὸν περιλέποντες, καὶ τὰ φύλλα καταδρέποντες κατήσθιον, ὁμοίως τῶν τε ἡμέρων καὶ τῶν ἀγρίων· καὶ ἔλιπον οὐδέν. ταῦτα δ’ ἐποίευν ὑπὸ λιμοῦ. ἐπιλαβὼν δὲ λοιμός τε τὸν [d] στρατὸν καὶ δυσεντερίη κατ’ ὁδὸν ἔφθειρε. τοὺς δὲ καὶ

[d] λοιμός τότε τόν.

reddito, ‘ Hic, inquit, (monſtrato Mar-
‘ donio, ut ille ei aſſiſtebat) poenas tales
‘ dabit quales illos decet.’ Caduceator
hoc reſponſo accepto diſceſſit.

115. Xerxes Mardonio in Theſſalia relicto, ipſe ad Helleſpontum ire maturabat: intraque quinque et quadraginta dies ad trajectus locum pervenit, nullam, ut ita dicam, partem copiarum ducens: quocunque autem veniebant, et ad quoſcunque homines, eorum direptis fructibus veſcebantur: ubi autem nihil fructuum reperiebant, ipſa herba, ut e ſolo germinabat; et arborum delibratis corticibus, et ſtrictis frondibus utebantur tam agreſtium quam manſuetarum, nihil omnino relinquentes. hoc autem prae fame facere cogebantur. Quos deinde peſtilentia excipiens ac dyſenteria, vel alvi tormina, inter viam extinguebat. Eorum etiam

nonnullos Xerxes aegrotos reliquit, injungens civitatibus, ut in quamque veniebat, uti illos curarent et pafcerent: quosdam etiam in Theffalia, et aliquot in Siri Paeoniae, et in Macedonia; ubi facrum Jovis currum, quem in Graeciam tendens reliquerat, reverfus non offendit. Eum Paeones Thracibus quum dediffent, tamen repofcenti Xerxi dixere, equas pafcentes fuiffe abactas a Thracibus fuperioribus, qui Strymonis circa fontes incolerent.

116. Quo in loco rex Bifaltarum ac terrae Creftonicae, Thrax, facinus fuper naturam fecit. hic et fe volentem negavit Xerxi ferviturum, eoque in fuperiora ad montem Rhodopen abiit: et filiis interdixit adverfus Graeciam militare. Illi patre contemptui habito, five alioqui belli libidine infpiciundi, militavere cum Perfa. qui poftquam incolumes reverterunt om-

νοσέοντας αὐτέων κατέλιπε, ἐπιτάσσων τῇσι πόλισι, ἵνα ἑκάστοτε γίνοιτο[e] ἐλαύνων, μελεδαίνειν τε καὶ τρέφειν· ἐν Θεσσαλίῃ τέ τινας, καὶ ἐν Σίρι τῆς Παιονίης, καὶ ἐν Μακεδονίῃ. ἔνθα καὶ τὸ ἱρὸν ἅρμα καταλιπὼν τοῦ Διὸς, ὅτε ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα ἤλαυνε ἀπιὼν, οὐκ ἀπέλαβε· ἀλλὰ δόντες οἱ Παίονες τοῖσι Θρήϊξι, ἀπαιτέοντος Ξέρξεω, ἔφασαν νεμομένας ἁρπαχθῆναι ὑπὸ τῶν ἄνω Θρηΐκων τῶν περὶ τὰς πηγὰς τοῦ Στρυμόνος οἰκεομένων.

ρις'. Ενθα καὶ ὁ τῶν Βισαλτέων βασιλεὺς γῆς τε τῆς Κρηστωνικῆς, Θρήϊξ, ἔργον ὑπερφυὲς ἐργάσατο· ὃς οὔτε αὐτὸς ἔφη τῷ Ξέρξῃ ἑκὼν εἶναι δουλεύσειν, ἀλλ' οἴχετο ἄνω ἐς τὸ οὖρος τὴν Ῥοδόπην, τοῖσί τε παισὶ ἀπηγόρευε μὴ στρατεύεσθαι ἐπὶ τὴν Ἑλλάδα. οἱ δὲ, ἀλογήσαντες, ἢ ἄλλως σφι θυμὸς ἐγένετο θεήσασθαι τὸν πόλεμον, ἐστρατεύοντο ἅμα τῷ Πέρσῃ. ἐπεὶ δὲ ἀνεχώρησαν ἀσινέες πάντες, ἓξ ἐόντες,

[e] γίνηται.

ἐξώρυξε αὐτέων ὁ πατὴρ τȣ̀ς ὀφθαλμȣ̀ς, διὰ τὴν αἰτίην ταύτην. καὶ ȣ̃τοι μὲν τȣ̃τον τὸν μισθὸν ἔλαβον.

ριζ'. Οἱ δὲ Πέρσαι ὡς ἐκ τῆς Θρηΐκης πορευόμενοι ἀπίκοντο ἐπὶ τὸν πόρον, ἐπειγόμενοι, τὸν Ἑλλήσποντον τῇσι νηυσὶ διέβησαν ἐς Ἄβυδον. τὰς γὰρ σχεδίας ȣ̓κ εὗρον ἔτι ἐντεταμένας, ἀλλ' ὑπὸ χειμῶνος διαλελυμένας. ἐνθαῦτα δὴ κατεχόμενοι, σιτία πλέω ἢ κατ' ὁδὸν ἐλάγχανον· ȣ̓δένα τε κόσμον ἐμπιπλάμενοι, καὶ ὕδατα μεταβάλλοντες, ἀπέθνησκον τοῦ στρατȣ̃ τȣ̃ περιεόντος πολλοί. οἱ δὲ λοιποὶ ἅμα Ξέρξῃ ἀπικνέονται ἐς Σάρδις.

ριη'. Ἔστι δὲ καὶ ἄλλος ὅδε λεγόμενος λόγος, ὡς, ἐπειδὴ Ξέρξης ἀπελαύνων ἐξ Ἀθηναίων, ἀπίκετο ἐπ' Ἠϊόνα τὴν ἐπὶ Στρυμόνι, ἐνθεῦτεν ȣ̓κέτι ὁδοιπορίῃσι διεχρῆτο[f], ἀλλὰ τὴν μὲν στρατιὴν Ὑδάρνεϊ ἐπιτρέπει ἀπάγειν ἐς τὸν Ἑλλήσποντον, αὐτὸς δ' ἐπὶ νηὸς Φοινίσσης ἐπιβὰς, ἐκο-

f διεχρέετο.

nes (erant autem ſex) ob eam culpam oculos pater effodit. Et iſti quidem hanc mercedem acceperunt.

117. Perſae autem, ubi ex Thracia ad trajectum pervenere, urgentes Helleſpontum navibus trajecere ad Abydum. non enim intentas adhuc rates invenere, ſed tempeſtate diſſolutas. Ibi copioſiorem quam in itinere commeatum adepti, nullo cum modo ſeſe reficientes, ac mutatis aquis, permulti interibant de exercitu qui ſupererat: ceteri cum Xerxe Sardes pervenere.

118. Narratur autem et alia haec res, Xerxem, poſteaquam Athenis profectus venit ad Eïonem urbem Strymoni appoſitam, illinc non amplius per viam iter feciſſe: ſed exercitu Hydarni permiſſo, quem ad Helleſpontum deduceret, ipſum navem Phoeniſſam conſcendiſſe, ut

in Asiam se reciperet: et dum cursum tenet, a Strymonia ingenti vento et fluctuoso fuisse exceptum; et eo vehementius tempestate vexatum quod navis referta vectoribus erat, utpote quum super contabulata essent frequentes Persae qui cum Xerxe vehebantur. Ibi metu perculsum regem cum clamore interrogasse gubernatorem num qua salus eis esset. Et quum ille respondisset, 'Here, nulla admodum 'est, nisi horum multorum propugnato-'rum aliqua fiat abitio:' tunc Xerxem eo audito ita loquutum, 'Viri Persae, nunc 'aliquis vestrûm declaret se curam habere 'regis.' in vobis enim videtur sita esse salus mea. Haec ubi dixit Xerxes, illos eo adorato exsiluisse in mare: atque ita levata navi, Xerxem incolumem in Asiam pervenisse. Et ubi primum in terram egressus est, hoc egisse: gubernatorem,

μίζετο ἐς τὴν Ἀσίην. πλέοντα δέ μιν ἄνεμον Στρυμονίην ὑπολαβεῖν μέγαν καὶ κυματίην· καὶ δή, μᾶλλον γάρ τι χειμαίνεσθαι γεμούσης τῆς νηός, ὥστε ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἐπεόντων συχνῶν Περσέων τῶν σὺν Ξέρξῃ κομιζομένων, ἐνθαῦτα ἐς δεῖμα πεσόντα τὸν βασιλῆα, εἴρεσθαι βώσαντα τὸν κυβερνήτεα, εἴ τις ἐστί σφι σωτηρίη. καὶ τὸν εἶπαι, ‘ Δέσποτα, ‘ οὐκ ἔστιν οὐδεμίη, εἰ μὴ τουτέων ἀπαλ‘ λαγή τις γένηται τῶν πολλῶν ἐπιβα‘ τέων.’ καὶ Ξέρξεα λέγεται ἀκούσαντα ταῦτα, εἶπαι, ‘ Ἄνδρες Πέρσαι, νῦν τις ‘ διαδεξάτω ὑμέων βασιλῆος κηδόμενος·’ ἐν ὑμῖν γὰρ οἶκε[g] ἐμοὶ εἶναι ἡ σωτηρίη. τὸν μὲν ταῦτα λέγειν· τοὺς δέ, προσκυνέοντας, ἐκπηδᾶν ἐς τὴν θάλασσαν· καὶ τὴν νῆα ἐπικουφισθεῖσαν, οὕτω δὴ ἀποσωθῆναι ἐς τὴν Ἀσίην. ὡς δὲ ἐκβῆναι τάχιστα ἐς γῆν τὸν Ξέρξεα, ποιῆσαι τοιόνδε· ὅτι μὲν ἔσωσε βασιλῆος τὴν ψυχήν, δω-

[g] ἔοικε.

ρήσασθαι χρυσέῃ στεφάνῃ τὸν κυβερνήτεα· ὅτι δὲ Περσέων πολλὺς ἀπώλεσε, ἀποταμεῖν τὴν κεφαλὴν αὐτῦ.

ριθʹ. Οὗτος δὲ ἄλλως λέγεται ὁ λόγος περὶ τοῦ Ξέρξεω νόστυ, ὐδαμῶς ἔμοιγε πιστὸς, ὔτε ἄλλως, ὔτε τὸ Περσέων τῦτο πάθος. εἰ γὰρ δὴ ταῦτα ὕτω ἐῤῥήθη ἐκ τῦ κυβερνήτεω πρὸς Ξέρξεα, ἐν μυρίῃσι γνώμῃσι μίην ὐκ ἔχω ἀντίξοον, μὴ ὐκ ἂν ποιῆσαι βασιλῆα τοιόνδε· τὺς μὲν ἐπὶ τῦ καταστρώματος, καταβιβάσαι ἐς κοίλην νῆα, ἐόντας Πέρσας, καὶ Περσέων τὺς πρώτυς· τῶν δ' ἐρετέων, ἐόντων Φοινίκων, ὅκως ὐκ ἂν ἴσον πλῆθος τοῖσι Πέρσῃσι ἐξέβαλε ἐς τὴν θάλασσαν. ἀλλ' ὁ μὲν (ὡς καὶ πρότερόν μοι εἴρηται[h]) ὁδῷ χρεώμενος ἅμα τῷ ἄλλῳ στρατῷ, ἀπενόστησε ἐς τὴν Ἀσίην.

ρκʹ. Μέγα δὲ καὶ τόδε μαρτύριον· φαίνεται γὰρ Ξέρξης ἐν τῇ ὀπίσω κομιδῇ ἀπικόμενος ἐς Ἄβδηρα, καὶ ξεινίην τέ σφι

h πρότερον ἄρηται.

quod regis quidem animam ſervaſſet, aurea corona donaſſe; quod autem multos Perſarum perdidiſſet, decollaſſe.

119. Hic autem alter modus qui narratur reverſionis Xerxis, haudquaquam fidem apud me habet cum propter alia, tum propter iſtum caſum Perſarum. nam ſi iſta regi a gubernatore ſic dicta ſunt, in infinitis ſententiis unam non habeo repugnantem regem non feciſſe iſtud: illos quidem Perſas in tabulato juſſurum in cavam navem demitti, utpote qui et Perſae et primores Perſarum eſſent, at remigum, qui erant Phoenices, multitudinem Perſis numero parem in mare ejecturum. Sed is (ut dictum eſt ſuperius) itinere pedeſtri cum reliquo exercitu in Aſiam reverſus eſt.

120. Cujus rei id quoque magno eſt teſtimonio, quod apparet, Xerxem, quum rurſus in Aſiam reciperet ſe, Abdera per-

venisse, et hospitii foedus cum illis pactum esse, et acinace aureo eos ac tiara auro intertexta donasse: et ut ipsi oppidani ajunt, quod apud me fide caret, Xerxes, postquam ex Athenis retro fugit illic primum zonam solvit utpote jam terrore liber. Sunt autem Abdera propius ad Hellespontum sita quàm Strymon, atque Eïon, unde navem illum conscendisse ferunt.

121. Ceterum Graeci posteaquam Andrum expugnare nequibant, conversi in Carystum, vastato illorum agro rediere Salaminem. Ibi ante omnia diis primitias exemerunt cum alias, tum Phoenissas triremes tres: quarum una reponeretur apud Isthmum, quae ad meam usque memoriam extabat; altera apud Sunium, tertia Ajaci illic apud Salaminem. Post hoc praedam dispartivere, et primitias Delphos misere. Ex quibus statua effecta est

συνθέμενος, καὶ δωρησάμενος αὐτὺς ἀκινάκη τε χρυσέῳ καὶ τιήρεϊ[a] χρυσοπάςῳ. καὶ, (ὡς αὐτοὶ λέγυσι Ἀβδηρῖται, λέγοντες μὲν ὐδαμῶς ἐμοὶ πιςὰ) πρῶτον ἐλύσατο τὴν ζώνην φεύγων ἐξ Ἀθηναίων ὀπίσω, ὡς ἐν ἀδείῃ ἐών. πρὸς τῦ Ἑλλησπόντυ δὲ μᾶλλον τὰ Ἄβδηρα ἵδρυται, ἢ τῦ Στρυμόνος, καὶ τῆς Ἠϊόνος. ὅθεν δή μιν φασὶ ἐπιβῆναι ἐπὶ τὴν νῆα.

ρκα'. Οἱ δὲ Ἕλληνες, ἐπεί τε ὐκ οἷοί τε ἐγένοντο ἐξελεῖν τὴν Ἄνδρον, τραπόμενοι ἐς Κάρυςον, καὶ δηϊώσαντες αὐτέων τὴν χώρην, ἀπαλλάσσοντο ἐς Σαλαμῖνα. πρῶτα μέν νυν τοῖσι θεοῖσι ἐξεῖλον ἀκροθίνια ἄλλα τε καὶ τριήρεας τρεῖς Φοινίσσας· τὴν μὲν, ἐς Ἰσθμὸν ἀναθεῖναι, ἥπερ ἔτι καὶ ἐς ἐμὲ ἦν· τὴν δὲ, ἐπὶ Σύνιον· τὴν δὲ, τῷ Αἴαντι αὐτῦ ἐς Σαλαμῖνα. μετὰ δὲ τῦτο, διεδάσαντο τὴν ληΐην, καὶ τὰ ἀκροθίνια ἀπέπεμψαν[b] ἐς Δελφύς· ἐκ τῶν ἐγένετο ἀνδριὰς ἔχων ἐν

[a] τριήρεϊ. [b] ἔπεμψαν.

τῇ χερὶ ἀκρωτήριον νηὸς, ἐὼν μέγαθος δυωκαίδεκα[c] πηχέων· ἑστήκεε δὲ οὗτος τῇπερ ὁ Μακεδὼν Ἀλέξανδρος ὁ χρύσεος.

ρκϐ'. Πέμψαντες δὲ ἀκροθίνια οἱ Ἕλληνες ἐς Δελφοὺς, ἐπηρώτεον τὸν θεὸν κοινῇ, εἰ λελάϐηκε πλήρεα καὶ ἀρεστὰ τὰ ἀκροθίνια. ὁ δὲ παρ' Ἑλλήνων μὲν τῶν ἄλλων ἔφησε ἔχειν, παρ' Αἰγινητέων δὲ, οὔ· ἀλλ' ἀπαίτεε αὐτοὺς τὰ ἀριστήϊα τῆς ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχίης. Αἰγινῆται δὲ πυθόμενοι, ἀνέθεσαν ἀστέρας χρυσέους, οἳ ἐπὶ ἱστοῦ χαλκέου ἑστᾶσι τρεῖς ἐπὶ τῆς γωνίης, ἀγχοτάτω τοῦ Κροίσεω[d] κρητῆρος.

ρκγ'. Μετὰ δὲ τὴν διαίρεσιν τῆς ληΐης ἔπλωον οἱ Ἕλληνες ἐς τὸν Ἰσθμὸν, ἀριστήϊα δώσοντες τῷ ἀξιωτάτῳ γενομένῳ Ἑλλήνων ἀνὰ τὸν πόλεμον τοῦτον. ὡς δὲ ἀπικόμενοι οἱ στρατηγοὶ διένεμον[e] τὰς ψήφους ἐπὶ τοῦ Ποσειδέωνος τῷ βωμῷ, τὸν

[c] δυώδεκα. [d] Κροίσου. [e] διενέμοντο.

longitudine cubitorum duodecim, aplustre manu ſuſtinens; eodem in loco ſtans, ubi Alexander Macedo aureus.

122. Miſſis Delphos primitiis, Graeci publice deum percontati ſunt, nunquid perfectas et gratas primitias accepiſſet. Quibus ille reſpondit habere ſe a Graecis quidem aliis, verum non ab Aeginetis: ſed repoſcebat eos donum optime navatae ad Salaminem operae in pugna navali. Id quum audiſſent Aeginetae, aureas ſtellas tres dedicaverunt, quae ſuper malum navis aereum ſtant apud angulum, proxime Croeſi craterem.

123. Poſt diſpartitam praedam Graeci ad Iſthmum navigaverunt, daturi virtutis praemium Graecorum meritiſſimo in hoc bello. Eò ubi perventum eſt, duces Graeci in aram Neptuni ſuam quiſque ſententiam ſcriptam detulere, quemnam ex omnibus primum et quem ſecundum

judicarent. In ea autem ſuum quiſque nomen inſcripſit, ſe illum qui praeſtantiſſimus extitiſſet exiſtimans: ſed in ſecundis partibus Themiſtocli adjudicandis plerique congruerunt. Ita quum ſinguli in primo loco ſingulos calculos haberent, in ſecundo Themiſtocles multo ſuperior extitit.

124. Et licet hanc rem Graeci livore ſuperſederint judicare, in ſuam quiſque patriam revecti, tamen Themiſtocles et habitus eſt et celebratus per univerſam Graeciam omnium Graecorum longe prudentiſſimus. Ipſe tamen quia victor non fuiſſet honore affectus ab iis qui ad Salaminem dimicaſſent, ut honore afficeretur Lacedaemonem ſe contulit. Eum Lacedaemonii et ſplendide exceperunt, et magnifice honoraverunt: et primas quidem partes rei bene geſtae, Eurybiadae; ſolertiae vero ac dexteritatis, Themiſtocli dederunt, utrumque oleagina corona donan-

πρῶτον καὶ τὸν δεύτερον κρίνοντες ἐκ πάντων· ἐνθαῦτα πᾶς τις αὐτέων ἑωϋτῷ ἐτίθετο τὴν ψῆφον, αὐτὸς ἕκαστον δοκέων ἄριστος γενέσθαι. δεύτερα δὲ, οἱ πολλοὶ συνεξέπιπτον Θεμιστοκλῆα κρίνοντες. οἱ μὲν δὴ ἐμουνοῦντο· Θεμιστοκλέης δὲ δευτερείοισι ὑπερεβάλλετο πολλόν.

ρκδ'. Οὐ βουλομένων δὲ ταῦτα κρίνειν τῶν Ἑλλήνων φθόνῳ, ἀλλ' ἀποπλωόντων ἑκάστων ἐς τὴν ἑωϋτῶν ἀκρίτων, ὅμως Θεμιστοκλέης ἐβώσθη τε καὶ ἐδοξώθη εἶναι ἀνὴρ πολλὸν Ἑλλήνων σοφώτατος ἀνὰ πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. ὅτι δὲ νικῶν οὐκ ἐτιμήθη πρὸς τῶν ἐν Σαλαμῖνι ναυμαχησάντων, αὐτίκα μετὰ ταῦτα ἐς Λακεδαίμονα ἀπίκετο, θέλων τιμηθῆναι· καί μιν Λακεδαιμόνιοι καλῶς μὲν ὑπεδέξαντο, μεγάλως δὲ ἐτίμησαν. ἀριστήϊα μέν νυν ἔδοσαν Εὐρυβιάδῃ ἐλαίης στέφανον· σοφίης δὲ καὶ δεξιότητος, Θεμιστοκλέϊ, καὶ τούτῳ στέφανον ἐλαίης. ἐδωρή-

σαντο δέ μιν ὄχῳ τῷ ἐν Σπάρτῃ καλλιστεύσαντι. αἰνέσαντες δὲ πολλὰ, προέπεμψαν ἀνιόντα τριηκόσιοι Σπαρτιητέων λογάδες, οὗτοι οἵπερ ἱππέες καλέονται, μέχρι οὔρων τῶν Τεγεητικῶν. μοῦνον δὴ τοῦτον πάντων ἀνθρώπων τῶν ἡμεῖς ἴδμεν, Σπαρτιῆται προέπεμψαν.

ρκέ. Ὡς δὲ ἐκ τῆς Λακεδαίμονος ἀπίκετο ἐς τὰς Ἀθήνας, ἐνθαῦτα Τιμόδημος Ἀφιδναῖος, τῶν ἐχθρῶν μὲν τῶν Θεμιστοκλέος ἐὼν, ἄλλως δὲ οὐ τῶν ἐπιφανέων, φθόνῳ καταμαρπτέων, ἐνείκεε τὸν Θεμιστοκλῆα, τὴν ἐς Λακεδαίμονα ἄπιξιν προφέρων, ὡς διὰ τὰς Ἀθήνας ἔχοι[f] τὰ γέρεα τὰ παρὰ Λακεδαιμονίων, ἀλλ' οὐ δι' ἑωϋτόν. ὁ δὲ, ἐπεί τε ἐνέκειτο[g] καὶ οὐκ ἐπαύετο ταῦτα λέγων ὁ Τιμόδημος, εἶπε, ' Οὕτω ' ἔχει τοι· οὔτ' ἂν ἐγὼ ἐὼν Βελβινίτης ' ἐτιμήθην οὕτω πρὸς Σπαρτιητέων, οὔτ' ' ἂν σὺ ὤνθρωπε, ἐὼν Ἀθηναῖος.' ταῦτα μὲν ἐς[h] τοσοῦτον ἐγένετο.

[f] ἔχει. g Hae voces ἐνέκειτο καὶ non sunt in MS. [h] ταῦτα μέν νυν ἐς.

tes: praeterea hunc vehiculo, quod Spartae erat praestantissimum: laudatumque verbis amplissimis, trecenti ex delectis Spartiatarum, qui equites vocantur, recedentem ad Tegeaticos usque fines comitati sunt. Hunc solum ex omnibus quos novimus hominibus Spartiatae abeuntem deduxerunt.

125. Eidem, postquam ex Lacedaemone Athenas venit, ibi Timodemus Aphidnaeus unus ex inimicis ejus, alioqui non e claris viris, livore insaniens, crimini dabat itionem in Spartam: dicens illum Athenarum respectu, non sui, ab Lacedaemoniis honores assequutum. Et quum non faceret finem talia dicendi, inquit ei Themistocles, ' O homo, ita res habet, ' neque ego si Belbinitanus forem, sic a ' Spartanis honoratus fuissem: neque tu, ' etsi Atheniensis.' Atque haec hactenus.

126. Artabazus autem Pharnacis filius, vir inter Persas cum antea illustris, tum ex rebus Plataeensibus factus illustrior, regem deducebat sexaginta millibus ex exercitu, unde sibi Mardonius delegerat: quem ubi trajectu tenus comitatus est, quum jam ille in Asia esset, regressus circa Pallenen agebat, utpote Mardonio per Thessaliam Macedoniamque hybernante, nec etiamdum urgente venire in alia castra, non existimabat jus esse non diripere rebelles Potidaeatas, in quos casu incidisset. Etenim Potidaeatae, postquam rex praeteriit, et classis Persica a Salamine fugiens abiit, manifeste à barbaris defecerant: mox aliis quoque qui Pallenen incolebant rebellantibus.

127. Tunc vero Artabazus Potidaeam obsedit: sed suspicatus etiam Olynthios ab rege deficere, et ipsam obsedit.

ρκϛʹ. Αρτάβαζος δὲ ὁ Φαρνάκεος, ἀνὴρ ἐν Πέρσησι λόγιμος καὶ πρόσθεν ἐών, ἐκ δὲ τῶν Πλαταιϊκῶν καὶ μᾶλλον ἔτι γενόμενος, ἔχων ἓξ μυριάδας στρατοῦ τοῦ [a] Μαρδόνιος ἐξελέξατο, προέπεμπε βασιλῆα μέχρι τοῦ πόρου. ὡς δὲ ὁ μὲν ἦν ἐν τῇ Ἀσίῃ, ὁ δέ, ὀπίσω πορευόμενος, κατὰ τὴν Παλλήνην ἐγένετο, ἅτε Μαρδονίου τε χειμερίζοντος περὶ Θεσσαλίην τε καὶ Μακεδονίην, καὶ οὐδέν κω κατεπείγοντος ἥκειν ἐς τὸ ἄλλο στρατόπεδον, οὐκ ἐδικαίου ἐντυχὼν ἀπεστεῶσι Ποτιδαιήτῃσι μὴ οὐκ ἐξανδραποδίσασθαί σφεας. οἱ γὰρ Ποτιδαιῆται, ὡς βασιλεὺς παρεξεληλάκεε, καὶ ὁ ναυτικὸς τοῖσι Πέρσησι οἰχώκεε φεύγων ἐκ τῆς Σαλαμῖνος, ἐκ τοῦ φανεροῦ ἀπέστασαν ἀπὸ τῶν βαρβάρων· ὡς δὲ καὶ οἱ ἄλλοι οἱ τὴν Παλλήνην ἔχοντες.

ρκζʹ. Ἐνθαῦτα δὴ Ἀρτάβαζος ἐπολιόρκεε τὴν Ποτιδαίην. ὑποπτεύσας δὲ καὶ τοὺς Ὀλυνθίους ἀπίστασθαι ἀπὸ βασιλῆος,

[a] ὄν.

καὶ ταύτην ἐπολιόρκεε. εἶχον δὲ αὐτὴν Βοττιαῖοι, οἱ ἐκ τοῦ Θερμαίου κόλπου ἐξαναστάντες ὑπὸ Μακεδόνων. ἐπεὶ δέ σφεας εἷλε πολιορκέων, κατέσφαξε ἐξαγαγὼν ἐς λίμνην· τὴν δὲ πόλιν παραδιδοῖ Κριτοβούλῳ Τορωναίῳ ἐπιτροπεύειν[c], καὶ τῷ Χαλκιδικῷ γένεϊ. καὶ οὕτω Ὄλυνθον Χαλκιδέες ἔσχον.

ρκή. Ἐξελὼν δὲ ταύτην ὁ Ἀρτάβαζος, τῇ Ποτιδαίῃ ἐντεταμένως προσεῖχε· προσέχοντι δέ οἱ προθύμως συνετίθετο προδοσίην Τιμόξεινος ὁ τῶν Σκιωναίων στρατηγός· ὅντινα μὲν τρόπον, ἀρχὴν ἔγωγε οὐκ ἔχω εἶπαι· (οὐ γὰρ ὦν λέγεται) τέλος μέντοι, τοιάδε ἐγίνετο· ὅκως βιβλίον γράψειε ἢ Τιμόξεινος ἐθέλων παρὰ Ἀρτάβαζον πέμψαι, ἢ Ἀρτάβαζος παρὰ Τιμόξεινον, τοξεύματος παρὰ τὰς γλυφίδας περιειλίξαντες, καὶ πτερώσαντες τὸ βιβλίον, ἐτόξευον ἐς συγκείμενον χωρίον. ἐπάϊστος δὲ ἐγένετο ὁ Τιμόξεινος προδιδοὺς

c MS. Κριτοβούλῳ ἐπιτρέπειν, omissa voce Τορωναίῳ.

Eam autem tenebant Bottiaei, qui e ſinu Thermaeo fuerant a Macedonibus ejecti. Hos Artabazus poſtquam obſidione cepit, in paludem deductos trucidavit, urbemque adminiſtrandam Critobulo Toronaeo tradidit, etiam huic genere Chalcidico. Ita Chalcidenſes Olynthum obtinuere.

128. Expugnata Olyntho Artabazus Potidaeae impenſius incumbebat. Hoc faciens, cum Timoxeno Scionaeorum magiſtratu de facienda proditione tranſegit, prorſus incertum mihi quonam modo; neque enim traditur. ad extremum ita evenit: Quoties exaraverat libellum aut Timoxenus ad Artabazum mittere volens, aut Artabazus ad Timoxenum, eum ſagittae circumvolvebant prope crenas, et aptatum quaſi alas, ad locum de quo convenerat ſagittam emittebat. Sed Timoxenus qui Potidaeam prodebat, pro-

ditionis compertus eſt. nam Artabazus ad compactum locum ſagittam dirigens, fruſtrante jactu humerum cujuſdam Potidaeatae percuſſit. Quem ſaucium turba quum circumcurriſſet, ut adſolet in bello fieri, hi ſubito ſagittam, quum animadverterent libellum, nacti detulerunt ad magiſtratus. aderat autem et ceterorum Pallenenſium commilitium. Perlecto libello magiſtratus et cognito proditionis autore, non tamen cenſuerunt Timoxenum eſſe proditionis ſupplicio plectendum, Scionaeae civitatis gratia, ne in poſterum ſemper Scionaei pro proditoribus haberentur. Atque hunc quidem in modum Timoxenus proditionis manfeſtus fuit.

129. Artabazum vero tres jam menſes obſidentem ingens aeſtus maris excepit, et is diutius: unde barbari videntes locum factum lacunoſum, in Pallenen conceſſerunt. cujus itineris quum duas

τὴν Ποτίδαιαν. τοξεύων γὰρ ὁ Ἀρτάβαζος ἐς τὸ συγκείμενον, ἁμαρτὼν τοῦ χωρίου τούτου, βάλλει ἀνδρὸς Ποτιδαιήτεω τὸν ὦμον· τὸν δὲ, βληθέντα περιέδραμε ὅμιλος, (οἷα φιλέει γίνεσθαι ἐν πολέμῳ) οἳ αὐτίκα τὸ τόξευμα λαβόντες, ὡς ἔμαθον τὸ βιβλίον, ἔφερον ἐπὶ τοὺς στρατηγούς· παρῆσαν [d] δὲ καὶ τῶν ἄλλων Παλληναίων συμμαχίη. τοῖσι δὲ στρατηγοῖσι ἐπιλεξαμένοισι τὸ βιβλίον, καὶ μαθοῦσι τὸν αἴτιον τῆς προδοσίης, ἔδοξε μὴ καταπλῆξαι Τιμόξεινον προδοσίῃ, τῆς Σκιωναίων πόλιος εἵνεκα, μὴ νομιζοίατο εἶναι Σκιωναῖοι ἐς τὸν μετέπειτα χρόνον αἰεὶ προδόται. ὁ μὲν δὴ τοιούτῳ τρόπῳ ἐπάϊστος ἐγένετο.

ρκθ'. Ἀρταβάζῳ δὲ, ἐπειδὴ πολιορκέοντι ἐγεγόνεσαν τρεῖς μῆνες, γίνεται ἄμπωτις τῆς θαλάσσης μεγάλη, καὶ χρόνον ἐπὶ πολλόν. ἰδόντες δὲ οἱ βάρβαροι τέναγος γενόμενον, παρίεσαν ἐς τὴν Παλλήνην. ὡς δὲ τὰς δύο μὲν μοίρας διωδοιπορήκεσαν,

[d] παρῆν.

ἔτι δὲ τρεῖς ὑπόλοιποι ἔσαν, τὰς διελθόντας χρῆν ἔσω εἶναι ἐν τῇ Παλλήνῃ, ἐπῆλθε πλημμυρὶς τῆς θαλάσσης μεγάλη, ὅση ὄδαμά κω, ὡς οἱ ἐπιχώριοι λέγουσι, πολλάκις γενομένη. οἱ μὲν δὴ νέειν αὐτέων οὐκ ἐπιστάμενοι διεφθείροντο, τοὺς δὲ ἐπισταμένους Ποτιδαιῆται ἐπιπλώσαντες πλοίοισι ἀπώλεσαν. αἴτιον δὲ λέγουσι Ποτιδαιῆται τῆς τε ῥηχίης καὶ τῆς πλημμυρίδος καὶ τοῦ Περσικοῦ πάθεος γενέσθαι τόδε, ὅτι τοῦ Ποσειδέωνος ἐς τὸν νηὸν καὶ τὸ ἄγαλμα τὸ ἐν τῷ προαστείῳ ἠσέβησαν οὗτοι τῶν Περσέων τοίπερ καὶ διεφθάρησαν ὑπὸ τῆς θαλάσσης. αἴτιον δὲ τοῦτο λέγοντες, εὖ λέγειν ἔμοιγε δοκέουσι. τοὺς δὲ περιγενομένους ἀπῆγε Ἀρτάβαζος ἐς Θεσσαλίην παρὰ Μαρδόνιον. οὗτοι μὲν οἱ προπέμψαντες βασιλῆα, οὕτω ἔπρηξαν[e].

ρλ΄. Ὁ δὲ ναυτικὸς ὁ Ξέρξεω[f] περιγενόμενος, ὡς προσέμιξε τῇ Ἀσίῃ, φεύγων ἐκ Σαλαμῖνος, καὶ βασιλῆά τε καὶ τὴν

e Hae duae voces οὕτω ἔπρηξαν absunt ab MS. f ναυτικὸς στρατὸς ὁ Ξέρξεω.

partes permeassent, tres aliae supererant, quas ubi pertransissent, oportebat intrare Pallenen. sed eas ibi tanta maris aestuatio invasit, quanta nunquam extiterat, ut indigenae ajunt, quum ea frequenter illic acciderit. Eorum qui nandi erant ignari, interiere: qui erant gnari, eos Potidaeatae navigiis adorti trucidavere. Hujus autem aestus ac restagnationis et cladis Persarum ferunt Potidaeatae hinc caussam extitisse, quod isti e Persis qui sunt a mari oppressi, in templum Neptuni et ejus simulacrum quod situm est in suburbano, impie se gesserant. Hanc fuisse caussam illi videntur mihi vere dicere. Eos autem qui superavere, Artabazus in Thessaliam ad Mardonium duxit. Et cum iis qui regem reduxerunt ita est actum.

130. Navalis autem Xerxis exercitus qui superfuerat, ubi a Salamine fugiens

attigit Asiam, rege et copiis e Chersoneso Abydum traducto, hyemavit apud Cymam. Idem primo statim vere Samum convenit, ubi nonnullae etiam naves hyemaverant. Ejus classis plerique propugnatores erant ex Persis et Medis, ducesque iis accesserant, Mardontes Bagaei, et Artayntes Artachaei filius, cujus patruelis Amitres ab eodem ascitus erat istorum collega. Hi utpote magnopere percussi, non altius processerant occasum versus, neque ullus ad hanc necessitatem eos adegit; sed Samo desidentes Ioniam custodiebant ne deficeret, trecentas naves cum Ioniis habentes. Neque expectabant Graecos in Ioniam ituros, sed illis satis fore, si sua tutarentur; ducta ex hoc conjectura, quod ipsos e Salamine fugientes non fuissent insequuti, sed libenter abscessissent. Ac mari quidem victi erant animo; at longe superiorem terra Mardo-

στρατιὴν ἐκ Χερσονήσου διεπόρθμευσε ἐς Ἄβυδον, ἐχειμέρισε ἐν Κύμῃ. ἔαρος δὲ ἐπιλάμψαντος, πρώϊος συνελέγετο ἐς Σάμον· αἱ δὲ τῶν νηῶν καὶ ἐχειμέρισαν αὐτοῦ· Περσέων δὲ καὶ Μήδων οἱ πλεῦνες ἐπεβάτευον. στρατηγοὶ δέ σφι ἐπῆλθον, Μαρδόντης τε ὁ Βαγαίου καὶ Ἀρταΰντης ὁ Ἀρταχαίου· συνῆρχε δὲ τοῖσι [8] καὶ ἀδελφιδεὸς αὐτοῦ Ἀρταΰντεω προσελομένου ὁ Ἀμίτρης· ἅτε δὲ μεγάλως πληγέντες, οὐ προΐεσαν ἀνωτέρω τὰ πρὸς ἑσπέρης, οὐδ' ἐπηνάγκαζε οὐδείς· ἀλλ' ἐν τῇ Σάμῳ κατήμενοι, ἐφύλασσον τὴν Ἰωνίην μὴ ἀποστῇ, νῆας ἔχοντες σὺν τῇσι Ἰάσι τριηκοσίας. οὐ μὲν οὐδὲ προσεδέκοντο τοὺς Ἕλληνας προσελεύσεσθαι ἐς τὴν Ἰωνίην, ἀλλ' ἀποχρήσειν σφι τὴν ἑωϋτῶν φυλάσσειν· σταθμεύμενοι ὅτι σφέας οὐκ ἐπεδίωξαν φεύγοντας ἐκ Σαλαμῖνος, ἀλλ' ἄσμενοι ἀπαλλάσσοντο. κατὰ μέν νυν τὴν θάλασσαν ἑσσωμένοι ἔσαν τῷ θυμῷ, πεζῇ δὲ ἐδόκεον

[8] τούτοισι.

πολλῷ κρατήσειν τὸν Μαρδόνιον. ἐόντες δὲ ἐν Σάμῳ, ἅμα μὲν ἐβουλεύοντο εἴ τι δυναίατο [a] κακὸν τοὺς πολεμίους ποιέειν, ἅμα δὲ καὶ ὠτακούστεον ὅκη πεσέεται τὰ Μαρδονίου πρήγματα.

ρλα΄. Τοὺς δὲ Ἕλληνας τό, τε ἔαρ γενόμενον ἤγειρε, καὶ Μαρδόνιος ἐν Θεσσαλίῃ ἐών. ὁ μὲν δὴ πεζὸς οὔκω συνελέγετο· ὁ δὲ ναυτικὸς ἀπίκετο ἐς Αἴγιναν, νῆες ἀριθμὸν δέκα καὶ ἑκατόν, στρατηγὸς δὲ καὶ ναύαρχος ἦν Λευτυχίδης ὁ Μενάρεος, τοῦ Ἡγησίλεω, τοῦ Ἱπποκρατίδεω, τοῦ Λευτυχίδεω, τοῦ Αναξίλεω, τοῦ Αρχιδήμου, τοῦ Αναξανδρίδεω, τοῦ Θεοπόμπου, τοῦ Νικάνδρου, τοῦ Χαρίλου, τοῦ Εὐνόμου, τοῦ Πολυδέκτεος, τοῦ Πρυτάνιος, τοῦ Εὐρυφῶντος, τοῦ Προκλέος, τοῦ Αριστοδήμου, τοῦ Αριστομάχου, τοῦ Κλεοδαίου, τοῦ Ὕλλου, τοῦ Ἡρακλέος· ἐὼν τῆς ἑτέρης οἰκίης τῶν βασιλήων. οὗτοι πάν-

[a] δύναιντο.

nium futurum arbitrabantur. Qui dum Sami erant, ſimul conſultabant ſi quid mali poſſent facere hoſtibus, ſimul etiam ſubauſcultabant quonam res Mardonii caderent.

131. At Graecos excitabat tum veris adventus, tum Mardonius in Theſſalia agens. et eorum quidem exercitus pedeſtris nondum cogebatur: naves autem Aeginam abierant numero centum ac decem, praefecto atque navarcho Leutychide, qui fuit Menaris, qui fuit Ageſilai, qui fuit Hippocratidae, qui fuit Leutychidis, qui fuit Anaxilai, qui fuit Archidami, qui fuit Anaxandridae, qui fuit Theopompi, qui fuit Nicandri, qui fuit Charili, qui fuit Eunomi, qui fuit Polydectis, qui fuit Prytanis, qui fuit Euryphontis, qui fuit Proclis, qui fuit Ariſtodemi, qui fuit Ariſtomachi, qui fuit Cleodaei, quit fuit Hylli, qui fuit Herculis filius, ex altera regum

familia. Hi omnes, praeter duos qui post Leutychidem primi commemorati sunt, reges Spartae fuerunt: Atheniensium autem, duce Xanthippo Ariphronis filio.

132. Hac omni classe Aeginam profecta, adveniunt in Graecorum castra nuncii Ionum iidem qui paulo ante ierant Spartam ad orandos Lacedaemonios ut Ioniam liberarent, quorum unus fuit Herodotus Basilidae filius. Hi septem omnino erant, qui conjuratione inter se facta de trucidando Stratte Chii tyranno, postea conspiratione patefacta per unum qui particeps erat, ceteri qui sex erant, e Chio se subduxerunt, Spartamque se contulerunt, et tunc Aeginam, oraturi Graecos ut in Ioniam navigarent; aegreque exoratus Delon usque

τες, πλὴν τῶν δυῷν τῶν μετὰ Λευτυχίδεα πρώτων καταλεχθέντων, οἱ ἄλλοι, βασιλῆες ἐγένοντο Σπάρτης· Ἀθηναίων δὲ ἐστρατήγεε Ξάνθιππος ὁ Αρίφρονος.

ρκβ΄. Ὡς δὲ παρεγένοντο ἐς τὴν Αἴγιναν πᾶσαι αἱ νῆες, ἀπίκοντο Ἰώνων ἄγγελοι ἐς τὸ στρατόπεδον τῶν Ἑλλήνων· οἳ καὶ ἐς τὴν Σπάρτην ὀλίγῳ πρότερον τουτέων ἀπικόμενοι, ἐδέοντο Λακεδαιμονίων ἐλευθεροῦν τὴν Ἰωνίην, τῶν καὶ Ἡρόδοτος ὁ Βασιληΐδεω ἦν· οἳ στασιῶταί σφι γενόμενοι, ἐπεβούλευον θάνατον Στράττι τῷ Χίου τυράννῳ, ἐόντες ἀρχὴν ἑπτά. ἐπιβουλεύοντες δὲ ὡς φανεροὶ ἐγένοντο, ἐξενείκαντος τὴν ἐπιχείρησιν ἑνὸς τῶν μετεχόντων, οὕτω δὴ οἱ λοιποὶ ἓξ ἐόντες ὑπεξέσχον ἐκ τῆς Χίου, καὶ ἐς Σπάρτην ἀπίκοντο, καὶ δὴ καὶ τότε ἐς τὴν Αἴγιναν, τῶν Ἑλλήνων δεόμενοι καταπλῶσαι ἐς τὴν Ἰωνίην· οἳ προήγαγον αὐτοὺς

μόγις μέχρι Δήλȣ. τὸ γὰρ προσωτέρω πᾶν δεινὸν ἦν τοῖσι Ἕλλησι, ὅτε τῶν χώρων ἐȣ̃σι ἐμπείροισι, ϛρατιῆς τε πάντα πλέα ἐδόκεε εἶναι· τὴν δὲ Σάμον ἠπιϛέατο δόξῃ καὶ Ἡρακλέας ϛήλας ἶσον ἀπέχειν. συνέπιπτε δὲ τοιȣ́τῳ, ὥϛε τȣ̀ς μὲν βαρβάρȣς τὸ πρὸς ἑσπέρης ἀνωτέρω Σάμȣ μὴ τολμᾶν καταπλῶσαι καταρρωδηκότας, τȣ̀ς δὲ Ἕλληνας, χρηΐζόντων Χίων τὸ πρὸς τὴν ἠῶ κατωτέρω Δήλȣ. οὕτω δέος τὸ μέσον ἐφύλασσόν σφεων.

ρλγ΄. Οἱ μὲν δὴ Ἕλληνες ἔπλωον ἐς τὴν Δῆλον· Μαρδόνιος δὲ περὶ τὴν Θεσσαλίην ἐχείμαζε. ἐνθεῦτεν δὲ ὁρμεώμενος, ἔπεμπε κατὰ τὰ χρηϛήρια ἄνδρα Εὐρωπέα γένος, τῷ ὄνομα ἦν Μῦς· ἐντειλάμενος πανταχῆ μιν χρησάμενον ἐλθεῖν, τῶν οἷά τε ἦν σφι ἀποπειρήσασθαι. ὅ,τι μὲν βȣλόμενος ἐκμαθέειν πρὸς τῶν χρηϛηρίων ταῦτα ἐνετέλλετο, ȣ̓κ ἔχω φρά-

perduxere. Nam ulteriora omnia Graecis formidolosa erant, cum locorum ignaris, tum plena omnia hostium esse videbantur, et Samum vero sciebant opinione et Herculis columnas tantundem distare. Contigitque huic rei, ut neque barbari occidentem versus supra Samum navigare auderent, metu perterriti; neque Graeci Chiorum rogatu, orientem versus, infra Delon. ita timor medium eorum tuebatur.

133. Dum Graeci navigavere Delon, Mardonius qui in hibernis circa Thessaliam erat, inde movens misit ad oracula quendam genere Europensem, cui nomen Mus, jubens ut ubicunque consulens vaderet ac pertentans quae liceret. Quid tandem volens ab oraculis scire talia mandaverit, haud compertum habeo. non

enim memoratur: opinor autem ob nihil aliud misisse quam de rebus praesentibus.

134. Constat hunc Myn in Lebadiam venisse, et mercede corrupto quodam indigenarum ad Trophonium descendisse, et in Abas Phocensium, ad oraculum: quinetiam ad Thebas primum quum adisset, ibi tum Apollinem Ismenium consuluisse, quod illic, quemadmodum in Olympia, fas est in templis sciscitari oracula: tum ab quodam peregrino et non Thebano, pecunia corrupto, impetravisse ut in Amphiarai iret dormitum. Ideo autem nemini Thebano licet eo in loco vaticinari, quod quum Amphiaraus optionem eis per oracula dedisset, utrum mallent eligere ex his, vate uti se an auxiliatore, alterutro carentes: Thebani sibi auxiliatorem eum maluerunt. ea propter nefas est ulli Thebano illic obdormiscere.

σαι· (ὃ γὰρ ὢν λέγεται) δοκέω δ' ἔγωγε περὶ τῶν παρεόντων πρηγμάτων, καὶ οὐκ ἄλλων πέρι πέμψαι.

ρλδ'. Οὗτος ὁ Μῦς ἔς τε Λεβάδειαν ἀπικόμενος φαίνεται, καὶ μισθῷ πείσας τῶν ἐπιχωρίων ἄνδρα, καταβῆναι παρὰ Τροφώνιον· καὶ ἐς Ἄβας τὰς Φωκέων ἀπικόμενος ἐπὶ τὸ χρηστήριον. καὶ δὴ καὶ ἐς Θήβας πρῶτα ὡς ἀπίκετο, τοῦτο μὲν, τῷ Ἰσμηνίῳ Ἀπόλλωνι ἐχρήσατο· ἔστι δὲ, κατάπερ ἐν Ὀλυμπίῃ, ἱροῖσι αὐτόθι χρηστηριάζεσθαι. τοῦτο δὲ, ξεῖνόν τινα καὶ οὐ Θηβαῖον χρήμασι πείσας, κατεκοίμισε ἐς Ἀμφιάρεω[a]· Θηβαίων δὲ οὐδενὶ ἔξεστι μαντεύεσθαι αὐτόθι διὰ τόδε· ἐκέλευσέ σφεας[b] ὁ Ἀμφιάραος διὰ χρηστηρίων ποιεύμενος, ὁκότερα βούλονται ἑλέσθαι τουτέων, ἑωϋτῷ ἢ ἅτε μάντι χρέεσθαι, ἢ ἅτε συμμάχῳ, τοῦ ἑτέρου ἀπεχομένους· οἱ δὲ σύμμαχόν μιν εἵλοντο εἶναι. διὰ τοῦτο μὲν οὐκ ἔξεστι Θηβαίων οὐδενὶ αὐτόθι κατακοιμηθῆναι.

[a] Ἀμφιάραον. [b] ἐκέλευέ σφεας.

ρλέ. Τότε δὲ θῶϋμά μοι μέγιστον γενέσθαι λέγεται ὑπὸ Θηβαίων. ἐλθεῖν ἄρα τὸν Εὐρωπέα Μῦν, περιστρωφώμενον πάντα τὰ χρηστήρια, καὶ ἐς τοῦ Πτώου Απόλλωνος τὸ τέμενος· τοῦτο δὲ τὸ ἱρὸν, καλέεται μὲν Πτῶον, ἔστι δὲ Θηβαίων, κέεται δὲ ὑπὲρ τῆς Κωπαΐδος λίμνης πρὸς ὄρεϊ, ἀγχοτάτω Ακραιφίης πόλιος. ἐς τοῦτο τὸ ἱρὸν ἐπεί τε παρελθεῖν τὸν καλεόμενον τοῦτον Μῦν, ἕπεσθαι δέ οἱ [c] τῶν ἀστῶν αἱρετοὺς ἄνδρας τρεῖς ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, ὡς ἀπογραψομένους τὰ θεσπιεῖν ἔμελλε. καὶ πρόκα τε τὴν πρόμαντιν βαρβάρῳ γλώσσῃ χρᾶν· καὶ τοὺς μὲν ἑπομένους τῶν Θηβαίων ἐν θώϋματι ἔχεσθαι ἀκούοντας βαρβάρου γλώσσης ἀντὶ Ἑλλάδος· οὐδὲ ἔχειν, ὅ,τι χρήσονται τῷ παρεόντι πρήγματι· τὸν δὲ Εὐρωπέα Μῦν ἐξαρπάσαντα παρ' αὐτέων τὴν ἐφέροντο δέλτον, τὰ λεγόμενα ὑπὸ τοῦ προφήτεω γράφειν ἐς αὐτήν. (φάναι δὲ Καρίῃ μιν γλώσσῃ χρᾶν)

[c] ἕπεσθαί οἱ.

135. Tunc autem maximum extitisse miraculum a Thebanis mihi narratur: Myn Europensem, pervestigatis omnibus oraculis, isse etiam ad fanum Apollinis Ptoi. vocatur autem id fanum ita; sed est Thebanorum, situm supra paludem Copaidem, ad montem, proxime urbem Acraephiam. Ad hoc templum postquam pervenisset is qui Mus appellaretur, sequutos eum tres urbanos viros publice delectos ad describenda ea quae homini responderentur. et statim antistitem barbara lingua usam: et qui eos subsequebantur, stupuisse audientes barbaram linguam pro Graeca. Quumque nescirent quid in praesenti negotio agerent, Myn Europensem pugillares ab eis quos ferebant abstulisse, et in illis ea quae dicerentur a propheta exarasse, eaque, ut dicebant, lingua Carica: et ubi illa scrip-

ſiſſet, digreſſum in Theſſaliam abiiſſe.

136. Ea Mardonius intelligens quid dicerent, nuntium dehinc Athenas mittit Alexandrum Macedonem Amyntae filium, tum quia in eum propenſi erant Perſae, (quippe cujus ſororem Gygaeam Amyntae filiam in matrimonio habuerat Bubares vir Perſes, ex qua genuerat Amyntam in Aſia, avi materni ferentem nomen, cui ab rege data erat colenda urbs Phrygiae Alabanda) tum quia audiebat hoſpitalem atque munificum eſſe virum, Mardonius mittendum duxit: hac praecipue ratione arbitratus ſe conciliaturum ſibi Athenienſes, populum et multum et ſtrenuum eſſe audiens, et qui cladis Perſicae in mari acceptae praecipuus autor extitiſſet. Quibus ſibi conciliatis,

συγγραψάμενον δὲ, οἴχεσθαι ἀπιόντα ἐς Θεσσαλίην.

ρλϛʹ. Μαρδόνιος δὲ ἐπιλεξάμενος ὅ,τι δὴ ἦν λέγοντα τὰ χρηστήρια, μετὰ ταῦτα ἔπεμψε ἄγγελον ἐς Ἀθήνας Ἀλέξανδρον τὸν Ἀμύντεω, ἄνδρα Μακεδόνα· ἅμα μὲν, ὅτι οἱ προσκηδέες οἱ Πέρσαι ἔσαν. (Ἀλεξάνδρου γὰρ ἀδελφεὴν Γυγαίην, Ἀμύντεω δὲ θυγατέρα, Βουβάρης ἀνὴρ Πέρσης ἔσχε, ἐκ τῆς οἱ ἐγεγόνεε Ἀμύντης ὁ ἐν τῇ Ἀσίῃ, ἔχων τὸ οὔνομα τοῦ μητροπάτορος· τῷ δὴ ἐκ βασιλῆος τῆς Φρυγίης ἐδόθη Ἀλάβανδα πόλις μεγάλη νέμεσθαι) ἅμα τε ὁ Μαρδόνιος πυθόμενος ὅτι πρόξενός τε εἴη καὶ εὐεργέτης ὁ Ἀλέξανδρος, ἔπεμπε. τοὺς γὰρ Ἀθηναίους οὕτω ἐδόκεε μάλιστα προσκτήσεσθαι, λεών τε πολλὸν ἄρα ἀκούων εἶναι καὶ ἄλκιμον· τά τε κατὰ τὴν θάλασσαν συντυχόντα σφι παθήματα κατεργασαμένους μάλιστα Ἀθηναίους ἠπίστατο. τουτέων δὲ προσγενομένων, κατήλπιζε

εὐπετέως τῆς θαλάσσης κρατήσειν· τάπερ ἂν καὶ ἦν. πεζῇ τε ἐδόκεε πολλῷ εἶναι κρέσσων. οὕτω τε ἐλογίζετο κατύπερθέ οἱ τὰ πρήγματα ἔσεσθαι τῶν Ἑλληνικῶν. τάχα δ' ἂν καὶ τὰ χρηστήρια ταῦτά οἱ προλέγοι[d] συμβουλεύοντα σύμμαχον τὸν Ἀθηναῖον ποιέεσθαι· τοῖσι δὴ πειθόμενος ἔπεμπε.

ρλζ΄. Τοῦ δὲ Ἀλεξάνδρου τούτου ἕβδομος γενέτωρ Περδίκκης ἐστὶ, ὁ κτησάμενος τῶν Μακεδόνων τὴν τυραννίδα τρόπῳ τοιῷδε· ἐξ Ἄργεος ἔφυγον ἐς Ἰλλυριοὺς τῶν Τημένου ἀπογόνων τρεῖς ἀδελφεοὶ, Γαυάνης τε καὶ Ἀέροπος καὶ Περδίκκης· ἐκ δὲ Ἰλλυριῶν ὑπερβαλόντες ἐς τὴν ἄνω Μακεδονίην, ἀπίκοντο ἐς Λεβαίην πόλιν. ἐνθαῦτα καὶ ἐθήτευον ἐπὶ μισθῷ παρὰ τῷ βασιλέϊ, ὁ μὲν, ἵππους νέμων· ὁ δὲ, βοῦς· ὁ δὲ νεώτατος αὐτέων Περδίκκης, τὰ λεπτὰ τῶν προβάτων. ἔσαν γὰρ τὸ πάλαι καὶ αἱ τυραννίδες τῶν ἀνθρώπων ἀσθενέες χρήμασι,

[d] προλέγει.

ſpem concipiebat facile potiundi maris, prout etiam contigiſſet. nam terreſtribus copiis longe ſuperior eſſe videbatur. Ita colligebat ſuas res fore ſuperiores rebus Graecorum. Cui fortaſſis oracula illa reddita ſuadebant, ut Athenienſem ſibi ſocium aſciſceret.

137. His obtemperans, Alexandrum hunc mittebat ſeptimum a Perdicca, qui Macedonum tyrannidem obtinuit hunc in modum: Tres fratres a Temeno oriundi, Gavanes, Aëropus, Perdiccas, ex Argo in Illyricos profugerunt: et ex Illyriis tranſgreſſi ſuperiorem Macedoniam, pervenerunt ad urbem Lebaeam. ubi ſe ad mercenariam operam regi locaverunt, unus quidem equis, alter vero bobus, minimus autem natu, minutis pecoribus paſcendis. Erant enim olim quoque imperia hominum debilia in re nummaria,

non ſolum popularis ſtatus: ipſa autem regi ſua uxor coquebat cibaria. Quum panis pueri mercenarii Perdiccae coqueretur, efficiebatur altero tanto major quam erat; id ipſum quoniam ſemper contingebat, indicavit marito. Ille ut audivit, illico eum ingreſſa eſt opinio, quaſi oſtentum foret, ac cederet in aliquid magnum: moxque accitis mercenariis, ut a ſua terra diſcederent, imperavit. Et quum iſti dicerent, ita demum ſe abſcedere juſtum eſſe, ubi mercedem accepiſſent: ibi rex de mercede audiens quum forte per fumarium ſol penetraret in domum, ' Hunc, inquit, ſolem oſtendens, dignam ' vobis mercedem reddo.' Haec audientes majores natu Gavanes et Aëropus, ſtetere attoniti. at puer, ' Accipimus rex ' quae das, praeloquutus, gladio (nam ' gladium gerebat) circumſcripſit in pa-

ȣ̓ μόνον ὁ δῆμος. ἡ δὲ γυνὴ τȣ̃ βασιλῆος, αὐτὴ τὰ σιτία σφι ἔπεσσε. ὅκως δὲ ὀπτῴη[e] ὁ ἄρτος τȣ̃ παιδὸς τȣ̃ θητὸς τȣ̃ Περδίκκεω, διπλήσιος ἐγίνετο αὐτὸς ἑωϋτȣ̃. ἐπεὶ δὲ αἰεὶ τὠϋτὸ τȣ̃το ἐγίνετο, εἶπε πρὸς τὸν ἄνδρα ἑωϋτῆς. ὡς δὲ ἤκȣσε, ἐπῆλθέ οἱ αὐτίκα ὡς εἴη τέρας, κ̀ φέροι ἐς μέγα τι. καλέσας δὲ τοὺς θῆτας, προηγόρευέ σφι ἀπαλλάσσεσθαι ἐκ γῆς τῆς ἑωϋτȣ̃. οἱ δὲ, τὸν μισθὸν ἔφασαν δίκαιοι εἶναι ἀπολαβόντες[f], ȣ̈τω ἐξιέναι· ἐνθαῦτα ὁ βασιλεὺς, τȣ̃ μισθȣ̃ πέρι ἀκȣ́σας, ἦν γὰρ κατὰ τὴν καπνοδόκην ἐς τὸν οἶκον ἐσέχων ὁ ἥλιος, εἶπε, θεοβλαβὴς γενόμενος, ‘ Μισθὸν δὲ ‘ ὑμῖν ἐγὼ ὑμέων ἄξιον τόνδε ἀποδίδωμι·’ δείξας τὸν ἥλιον. ὁ μὲν δὴ Γαυάνης τε κ̀ ὁ Αέροπος οἱ πρεσβύτεροι ἕστασαν ἐκπεπληγμένοι, ὡς ἤκȣσαν ταῦτα. ὁ δὲ παῖς, ἐτύγχανε γὰρ ἔχων μάχαιραν, εἴπας τάδε, ‘ Δεκόμεθα[g] ὦ βασιλεῦ τὰ διδοῖς, ‘ περιγράφει τῇ μαχαίρῃ ἐς τȣ̈δαφος τȣ̃

[e] ὀπτῷτο. [f] ἀπολαβόντας. [g] MS. τάδε ὧδε δεκόμεθα.

‘ οἴκου τὸν ἥλιον.’ περιγράψας δὲ, ἐς τὸν κόλπον τρὶς ἀρυσάμενος τοῦ[h] ἡλίου, ἀπαλλάσσετο αὐτός τε καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ[i]. οἱ μὲν δὴ ἀπίεσαν.

ρλη΄. Τῷ δὲ βασιλέϊ σημαίνει τις τῶν παρέδρων οἷόν τι χρῆμα ποιήσειε ὁ παῖς, καὶ ὡς σὺν νόῳ ἐκείνων ὁ νεώτατος λάβοι τὰ δεδομένα. ὁ δὲ, ταῦτα ἀκούσας, καὶ ὀξυνθεὶς, πέμπει ἐπ’ αὐτοὺς ἱππέας ἀπολέοντας. ποταμὸς δέ ἐστι ἐν τῇ χώρῃ ταύτῃ, τῷ θύουσι οἱ τουτέων τῶν ἀνδρῶν ἀπ’ Ἄργεος ἀπόγονοι σωτήρια. οὗτος, ἐπεί τε διέβησαν οἱ Τημενίδαι, μέγας οὕτω ἐῤῥύη ὥστε τοὺς ἱππέας μὴ οἵους τε γενέσθαι διαβῆναι. οἱ δὲ, ἀπικόμενοι ἐς ἄλλην γῆν τῆς Μακεδονίης, οἴκησαν πέλας τῶν κήπων τῶν λεγομένων εἶναι Μίδεω τοῦ Γορδίεω· ἐν τοῖσι φύεται αὐτόματα ῥόδα, ἓν ἕκαστον ἔχον ἑξήκοντα φύλλα, ὀδμῇ τε ὑπερφέροντα τῶν ἄλλων. ἐν τούτοισι καὶ ὁ Σιληνὸς τοῖσι κήποισι ἥλω, ὡς λέγε-

h ἀρυσάμενος ἐκ τοῦ. i MS. μετ’ ἐκείνου.

'vimento domus ſolem:' circumſcriptumque quum ter in ſinum ſuum hauſiſſet, abiit cum ceteris.

138. Quale autem eſſet id quod fecerat puer, et quod cum illotum aſſenſu acceperit minimus natu, renunciat quidam aſſeſſorum regi. Hoc audito, rex ira percitus equites ad eos interimendos mittit. Eſt autem in ea regione amnis cui tanquam Soſpitatori immolant ex incolis iſtis poſteri ab Argo orti: hic amnis, poſteaquam eum Temenidae tranſierant, ita auctus fluxit, ut ab equitibus tranſiri nequierit. Temenidae in aliam Macedoniae plagam tranſgreſſi, habitarunt prope hortos qui ferebantur eſſe Midae Gordio geniti, quibus in hortis ſua ſponte naſcuntur roſae ſexagenûm foliorum ſingulae, fragrantiori odore quam ceterae; in quibus etiam ut fertur a Macedonibus, Sile-

nus fuit exceptus. Super eos hortos situs est mons, nomine Bermius, per hyemem inaccessus. Hinc egressi postquam eam plagam obtinuerunt Temenidae, ceteram Macedoniam subegerunt.

139. Ab hoc autem Perdicca hunc in modum Alexander oriundus est: Amyntae filius fuit Alexander, Amyntas Alcetae, pater Alcetae fuit Aëropus, Aëropi Philippus, Philippi Argaeus, hujus Perdiccas, qui paravit imperium. Ita Amyntae fuit Alexander filius.

140. Qui ubi Athenas venit a Mardonio missus, ita verba fecit, 'Viri Athenienses, Mardonius haec inquit, Nuncius mihi ab rege venit in haec verba, Atheniensibus injurias quas mihi intulerunt omnes remitto. nunc autem, Mardoni, ita facito: partim quidem eis regionem reddito: partim aliam insuper ad istam pro suo arbitratu capiant, suis-

ται ὑπὸ Μακεδόνων. ὑπὲρ δὲ τῶν κήπων ὔρος κέεται, Βέρμιον ὔνομα, ἄβατον ὑπὸ χειμῶνος. ἐνθεῦτεν δὲ ὁρμεώμενοι, ὡς ταύτην ἔσχον, κατεστρέφοντο καὶ τὴν ἄλλην Μακεδονίην.

ρλθ΄. Ἀπὸ τούτου δὴ τοῦ Περδίκκεω Ἀλέξανδρος ὧδε ἐγεγόνεε[a]. Ἀμύντεω παῖς ἦν Ἀλέξανδρος· Ἀμύντης δὲ, Ἀλκέτεω· Ἀλκέτεω δὲ πατὴρ ἦν Ἀέροπος· τοῦ δὲ, Φίλιππος· Φιλίππου δὲ, Ἀργαῖος· τοῦ δὲ, Περδίκκης, ὁ κτησάμενος τὴν ἀρχήν. ἐγεγόνεε μὲν δὴ ὧδε Ἀλέξανδρος ὁ Ἀμύντεω.

ρμ΄. Ὡς δὲ ἀπίκετο ἐς τὰς Ἀθήνας πεμφθεὶς ὑπὸ Μαρδονίου, ἔλεγε τάδε, ‘ Ἄνδρες Ἀθηναῖοι, Μαρδόνιος τάδε λέγει, ‘ Ἐμοὶ ἀγγελίη ἧκε παρὰ βασιλῆος, λέ-‘ γουσα οὕτω, Ἀθηναίοισι τὰς ἁμαρτάδας ‘ τὰς ἐξ ἐκείνων ἐς ἐμὲ γενομένας πάσας ‘ μετίημι· νῦν τε ὧδε Μαρδόνιε ποίεε. τοῦ-‘ το μὲν τὴν γῆν σφι ἀπόδος· τοῦτο δὲ, ‘ ἄλλην πρὸς ταύτῃ ἑλέσθων αὐτοὶ ἥν-

a MS. ἐγένετο.

‘ τινα ἂν ἐθέλωσι, ἐόντες αὐτόνομοι. ἱρά
‘ τε πάντα σφι (ἢν δὴ βȣ́λωνταί γε ἐμοὶ
‘ ὁμολογέειν) ἀνόρθωσον, ὅσα ἐγὼ ἐνέ-
‘ πρησα. τȣτέων δὲ ἀπιγμένων, ἀναγ-
‘ καίως ἔχει μοι ποιέειν ταῦτα, ἢν μὴ
‘ τὸ ὑμέτερον αἴτιον γένηται. λέγω δὲ
ὑμῖν τάδε, ‘ Νῦν τί μαίνεσθε πόλεμον
‘ βασιλέϊ ἀνταειρόμενοι; ȣ̓́τε γὰρ ἂν ὑ-
‘ περβάλοισθε, ȣ̓́τε οἷοί τε ἐστὲ ἀντέχειν
‘ τὸν πάντα χρόνον. εἴδετε μὲν γὰρ τῆς
‘ Ξέρξεω στρατηλασίης τὸ πλῆθος, καὶ τὰ
‘ ἔργα· πυνθάνεσθε δὲ καὶ τὴν νῦν παρεȣ̃-
‘ σάν μοι δύναμιν· ὥστε καὶ ἢν ἡμέας ὑπερ-
‘ βάλησθε, καὶ νικήσητε, τȣ̃περ ὑμῖν ȣ̓δε-
‘ μίη ἐλπὶς, εἴπερ εὖ φρονέοιτε[b], ἄλλη
‘ παρέσται πολλαπλησίη. μὴ ὦν βȣ́λησθε
‘ παρισȣ́μενοι βασιλέϊ, στέρεσθαι μὲν τῆς
‘ χώρης, θέειν δὲ αἰεὶ περὶ ὑμέων αὐτῶν·
‘ ἀλλὰ καταλύσεσθε[c]. παρέχει δὲ ὑμῖν
‘ κάλλιστα καταλύσασθαι, βασιλῆος ταύ-
‘ τῃ ὡρμημένȣ· ἐστὲ ἐλεύθεροι, ἡμῖν ὁ-

b MS. φρονέετε. c καταλλάσσεσθε.

'que legibus potiantur. Quinetiam eo-
'rum templa, ſi mecum foedus inire vo-
'lent, omnia quae ego incendi, reſtituito.
'Haec quum mihi allata eſſent, neceſſe
'habeo iſta exequi, niſi per vos ſteterit.
'Ego vero haec vobis duco dicenda.
'Nunc quid inſanitis, bellum regi infe-
'rentes, cui nec unquam praeſtare, nec
'ſemper obſtare poteritis? Noſtis enim
'Xerxis et copias bellicas et facta: audi-
'tis quoque nunc de exercitu qui mecum
'eſt: quod ſi etiam nos ſuperaveritis at-
'que viceritis, cujus nulla vobis, ſi bene
'ſapitis, ſpes eſt, alius huic par exercitus
'eſt adfuturus. Nolite igitur, aequipa-
'rando vos regi, privari ſolo veſtro, et
'pro vobiſipſis aſſidue currere. imo re-
'dite in amicitiam, quum honeſtiſſime
'liceat vobis iram deponere rege huc pro-
'penſo. Eſtote liberi, ſocietate belli no-

'biſcum inita citra dolum et fraudem.
'Haec me juſſit, Athenienſes, apud vos
'Mardonius dicere. Ego vero de mea
'in vos benevolentia nihil commemora-
'bo. neque enim nunc primum eam
'cognoveritis. Obſecro autem ut Mar-
'donio morem geratis, quos animadverto
'non ſemper validos fore ad gerendum
'cum Xerxe bellum: quales ſi animad-
'verterem eſſe, nequaquam huc cum his
'verbis veniſſem. Quippe regis poteſtas
'ſupra humanam eſt et manus praelonga.
'Quod niſi propere paciſcamini, quum
'magnas proponant conditiones, quibus
'paciſci volunt, timeo veſtram vicem, qui
'ex omnibus ſociis maxime in via habi-
'tatis, et ſoli ſemper perdimini, et poſſi-
'deatis eximiam quandam terram in acie-
'rum intervallo poſitam. Itaque perſua-
'deant iſta vobis, quum ſint illa quanti-
'vis pretii, ſi rex iſte magnus vobis Grae-

‘ μαιχμίην συνθέμενοι ἄνευ τε δόλε καὶ
‘ ἀπάτης. Μαρδόνιος μὲν ταῦτα ὦ Ἀθη-
‘ ναῖοι ἐνετείλατό μοι εἶπαι πρὸς ὑμέας.
‘ ἐγὼ δὲ περὶ μὲν εὐνοίης τῆς πρὸς ὑμέας
‘ ἐέσης ἐξ ἐμεῦ, ἐδὲν λέξω. ἐ γὰρ ἂν νῦν
‘ πρῶτον ἐκμάθοιτε. προσχρήζω δὲ ὑμέ-
‘ ων πείθεσθαι Μαρδονίῳ. ἐνορέω γὰρ ὑ-
‘ μῖν ἐκ οἵοισί τε ἐσομένοισι τὸν πάντα
‘ χρόνον πολεμέειν Ξέρξῃ. εἰ γὰρ ἐνώρων
‘ τῦτο ἐνὸν ὑμῖν[d], ἐκ ἂν κοτε ἐς ὑμέας
‘ ἦλθον, ἔχων λόγες τέσδε[e]. καὶ γὰρ δύ-
‘ ναμις ὑπὲρ ἄνθρωπον ἡ βασιλῆός ἐστι καὶ
‘ χεὶρ ὑπερμήκης. ἢν ὦν μὴ αὐτίκα ὁ-
‘ μολογήσητε, μεγάλα προτεινόντων ἐπ’
‘ οἷσι ὁμολογέειν ἐθέλεσι, δειμαίνω ὑπὲρ
‘ ὑμέων, ἐν τρίβῳ τε μάλιστα οἰκημένων
‘ τῶν συμμάχων πάντων, αἰεί τε φθει-
‘ ρομένων μένων, ἐξαίρετόν τι μεταίχμιον
‘ τὴν γῆν ἐκτημένων. ἀλλὰ πείθεσθε.
‘ πολλῦ γὰρ ὑμῖν ἄξια ταῦτα, εἰ βασι-
‘ λεύς γε ὁ μέγας μένοισι ὑμῖν Ἑλλήνων

d MS. τῦτο ἐν ὑμῖν. e τοιάδε.

‘ τὰς ἁμαρτάδας ἀπιεὶς, ἐθέλει φίλος
‘ γενέσθαι.’ Ἀλέξανδρος μὲν ταῦτα ἔ-
λεξε.

ρμα΄. Λακεδαιμόνιοι δὲ, πυθόμενοι ἥκειν Ἀλέξανδρον ἐς Ἀθήνας, ἐς ὁμολογίην ἄξοντα τῷ βαρβάρῳ Ἀθηναίους, ἀναμνησθέντες τῶν λογίων, ὥς σφεας χρεών ἐστι ἅμα τοῖσι ἄλλοισι Δωριεῦσι ἐκπίπτειν ἐκ Πελοποννήσου ὑπὸ Μήδων τε καὶ Ἀθηναίων, κάρτα τε ἔδεισαν μὴ ὁμολογήσωσι τῷ Πέρσῃ Ἀθηναῖοι, αὐτίκα τέ σφι ἔδοξε πέμπειν ἀγγέλους. καὶ δὴ συνέπιπτε ὥστε ὁμοῦ σφέων γίνεσθαι τὴν κατάστασιν. ἐπανέμειναν γὰρ οἱ Ἀθηναῖοι διατρίβοντες, εὖ ἐπιστάμενοι ὅτι ἔμελλον Λακεδαιμόνιοι πεύσεσθαι ἥκοντα παρὰ τοῦ βαρβάρου ἄγγελον ἐπ’ ὁμολογίῃ· πυθόμενοί τε, πέμψειν κατὰ τάχος ἀγγέλους. ἐπίτηδες ὦν ἐποίευν, ἐνδεικνύμενοι τοῖσι Λακεδαιμονίοισι τὴν ἑωϋτῶν γνώμην.

ρμβ΄. Ὡς δὲ ἐπαύσατο λέγων Ἀλέ-

'corum ſolis injurias remittens, velit fieri
'amicus.' Haec Alexander.

141. Quem Athenas ire ad inducendos in barbari ſocietatem Athenienſes quum audiſſent Lacedaemonii, id ne fieret vehementer extimuerunt, reminiſcentes oraculorum, quibus praedictum erat, fatale eſſe ut ipſi cum ceteris Dorienſibus e Peloponneſo ejicerentur a Medis pariter et Athenienſibus: ideoque ſine mora mittendos illuc cenſuere legatos. Et ſane contigit, ut concioni adeſſent Lacedaemonii. extraxerant enim Athenienſes tempus, probe ſcientes fore ut Lacedaemonii audirent venire a barbaro legatum ad ſocietatem contrahendam, et poſtquam audiſſent, celeriter miſſuri eſſent legatos. quare de induſtria id fecere declarantes Lacedaemoniis ſententiam ſuam.

142 Ubi dicendi finem fecit Ale-

xander, excipientes nuncii ab Sparta, ita loquuti ſunt, ‘ Nos vero miſere Lacedae-
‘ monii oratum vos, ne quid novi circa
‘ Graeciam agatis, neque verba a bar-
‘ baro admittatis. Id enim nullo modo
‘ juſtum ſit, neque decorum cum aliis
‘ ullis Graecis, tum inter omnes vobis,
‘ idque multis de cauſſis. Vos enim hoc
‘ bellum excitaſtis etiam nobis invitis, et
‘ propter imperium veſtrum eſt decerta-
‘ tum: quod certamen nunc in univer-
‘ ſam Graeciam emanavit: praeſertim
‘ vero horum omnium autores fieri ſer-
‘ vitutis Graecis Athenienſes res nullo
‘ pacto toleranda. quos conſtet ſemper
‘ jam inde a priſcis temporibus vindicaſſe
‘ multos homines in libertatem. Et triſ-
‘ tem quidem conditionem veſtram do-
‘ lemus, quod jam bis proventu frugum
‘ fraudati eſtis, et jam diu domibus quae
‘ dirutae ſunt caretis. quo nomine Lace-

ξανδρος, διαδεξάμενοι ἔλεΓον οἱ ἀπὸ Σπάρτης ἄγγελοι, ‘ Ἡμέας δὲ ἔπεμψαν Λα-
‘ κεδαιμόνιοι δεησομένους ὑμέων, μήτε νεώ-
‘ τερον ποιέειν μηδὲν κατὰ τὴν Ἑλλάδα,
‘ μήτε λόγους ἐνδέκεσθαι παρὰ τοῦ βαρ-
‘ βάρου. οὔτε γὰρ δίκαιον οὐδαμῶς, οὔτε
‘ κόσμον φέρον οὔτέ γε ἄλλοισι Ἑλλήνων
‘ οὐδαμοῖσι, ὑμῖν δὲ δὴ καὶ διὰ πάντων ἥ-
‘ κιστα, πολλῶν εἵνεκα. ἐγείρατε γὰρ
‘ τόνδε τὸν πόλεμον ὑμεῖς, οὐδὲν ἡμέων
‘ βουλομένων, καὶ περὶ τῆς ὑμετέρας ἀρ-
‘ χῆς ὁ ἀγὼν ἐγένετο· νῦν δὲ φέρει καὶ
‘ ἐς πᾶσαν τὴν Ἑλλάδα. ἄλλως τε, του-
‘ τέων ἁπάντων αἰτίους γενέσθαι δουλοσύ-
‘ νης τοῖσι Ἕλλησι Ἀθηναίους, οὐδαμῶς
‘ ἀνασχετόν· οἵτινες αἰεὶ καὶ τὸ πάλαι[f]
‘ φαίνεσθε πολλοὺς ἐλευθερώσαντες ἀνθρώ-
‘ πων. πιεζομένοισι μέντοι ὑμῖν συναχ-
‘ θόμεθα, καὶ ὅτι καρπῶν ἐστερήθητε[g] διξῶν
‘ ἤδη, καὶ ὅτι οἰκοφθόρησθε χρόνον ἤδη πολ-
‘ λόν. ἀντὶ τουτέων δὲ ὑμῖν Λακεδαιμό-

f αἰεὶ κατὰ τὸ πάλαι. g ἐστέρησθε.

' υἱοί τε καὶ οἱ σύμμαχοι ἐπαγγέλλονται
' γυναῖκάς τε καὶ τὰ ἐς πόλεμον ἄχρη-
' στα οἰκετέων ἐχόμενα πάντα ἐπιθρέψειν
' ἔστ' ἂν ὁ πόλεμος ὅδε συνεστήκῃ. μηδὲ
' ὑμέας Ἀλέξανδρος ὁ Μακεδὼν ἀναγνώ-
' σῃ, λεήνας τὸν Μαρδονίου λόγον. τούτῳ
' μὲν γὰρ ταῦτα ποιητέα ἐστί· τύραννος
' γὰρ ἐὼν, τυράννῳ συγκατεργάζεται.
' ὑμῖν δὲ οὐ ποιητέα, εἴπερ εὖ τυγχά-
' νετε φρονέοντες, ἐπισταμένοισι, ὡς βαρ-
' βάροισί ἐστι οὔτε πιστὸν, οὔτε ἀληθὲς οὐδέν.
ταῦτα ἔλεξαν οἱ ἄγγελοι.

ρμγ΄. Ἀθηναῖοι δὲ πρὸς μὲν Ἀλέξαν-
δρον ὑπεκρίναντο τάδε, ' Καὶ αὐτοὶ τοῦ-
' τό γε ἐπιστάμεθα, ὅτι πολλαπλησίη
' ἐστὶ τῷ Μήδῳ δύναμις ἤπερ ἡμῖν· ὥστε
' οὐδὲν δέῃ τοῦτό γε ὀνειδίζειν. ἀλλ' ὅμως
' ἐλευθερίην σκεπτόμενοι, ἀμυνεύμεθα οὕτω
' ὅκως ἂν καὶ δυνώμεθα· ὁμολογῆσαι δὲ
' τῷ βαρβάρῳ μήτε σὺ ἡμέας πειρῶ ἀνα-
' πείθειν, οὔτε ἡμέες πεισόμεθα. νῦν τε

'daemonii vobis ac ceteri ſocii ſpondent
'ſe uxores veſtras et omnia ad bellum
'inutilia ad domeſticos pertinentia, quo-
'ad bellum hoc ſteterit, alituros. Neque
'vobis Alexander Macedo perſuadeat,
'molliens Mardonii orationem. facit
'enim quod ſibi faciendum eſt: quippe
'qui tyrannus tyranno operam praeſtat.
'Sed non ſunt haec ab vobis facienda,
'ſiquidem recte ſapitis, qui ſcitis nihil
'barbaris eſſe neque fidum neque verum.'

143. Haec quum nuncii dixiſſent, Athenienſes Alexandro quidem ita reſponderunt, 'Et ipſi cognitum habemus
'hoc, vires Medo etiam atque etiam ma-
'jores eſſe quam nobis, ut id nihil opor-
'tuerit exprobrare: attamen in tutanda
'libertate eatenus reſiſtemus, quatenus
'valebimus. ſocietatem vero cum bar-
'baro contrahere, neque tu perſuadere
'nobis tentes, neque nos tolerabimus.

'Tu vero renuncia Mardonio Athenienses dicere, quoad sol eodem itinere meabit quo etiam nunc meat, nunquam nos cum Xerxe societatem inituros, sed eum exsequuturos propulsando, fretos ope commilitonum deorum atque heroum, quorum ille, nihil pensi habens, et templa et simulacra incendit. Tu quoque posthac cum oratione istiusmodi ne committe ut in Atheniensium venias conspectum, neve dum videris commoda subministrare, ad infanda nos facienda adhorteris. nolumus enim te ingratum quippiam ab Atheniensibus pati, quibus et hospes et amicus es.'

144. Haec Alexandro responderunt. nunciis autem ab Spartâ ista, 'Sane quidem Lacedaemonios vereri, ne foedus ineamus cum barbaro, valde humanum est: sed turpiter videmini, habentes mentem Atheniensium exploratam, vereri;

‘ ἀπάγγελλε Μαρδονίῳ ὡς Ἀθηναῖοι λέ-
‘ γουσι, ἔστ’ ἂν ὁ ἥλιος τὴν αὐτὴν ὁδὸν
‘ ἴῃ τῇπερ καὶ [a] νῦν ἔρχεται, μήκοτε
‘ ὁμολογήσειν ἡμέας Ξέρξῃ· ἀλλὰ θεοῖσί
‘ τε συμμάχοισι πίσυνοί μιν ἐπέξιμεν
‘ ἀμυνόμενοι, καὶ τοῖσι ἥρωσι, τῶν ἐκεῖ-
‘ νος οὐδεμίην ὄπιν ἔχων, ἐνέπρησε τοὺς
‘ τε οἴκους καὶ τὰ ἀγάλματα. σύ τε τοῦ
‘ λοιποῦ λόγους ἔχων τοιούσδε μὴ ἐπιφαί-
‘ νεο Ἀθηναίοισι· μηδὲ δοκέων χρηστὰ ὑ-
‘ πουργέειν, ἀθέμιστα ἔρδειν παραίνεε. οὐ
‘ γάρ σε βουλόμεθα οὐδὲν ἄχαρι πρὸς
‘ Ἀθηναίων παθεῖν, ἐόντα πρόξεινόν τε
‘ καὶ φίλον.’

ρμδ΄. Πρὸς μὲν Ἀλέξανδρον ταῦτα ὑπεκρίναντο· πρὸς δὲ τοὺς ἀπὸ Σπάρτης ἀγγέλους, τάδε. ‘ Τὸ μὲν δεῖσαι Λακε-
‘ δαιμονίους μὴ ὁμολογήσωμεν τῷ βαρβά-
‘ ρῳ, κάρτα ἀνθρωπήϊον ἦν. ἀτὰρ αἰ-
‘ σχρῶς γε οἴκατε ἐξεπιστάμενοι τὸ Ἀθη-
‘ ναίων φρόνημα ἀῤῥωδῆσαι· ὅτι οὔτε χρυ-

[a] MS. τῇ καί.

‘ σός ἐστι γῆς οὐδαμόθι τοσοῦτος, οὔτε χώρη
‘ κάλλεϊ καὶ ἀρετῇ μέγα ὑπερφέρουσα,
‘ τὰ ἡμεῖς δεξάμενοι, ἐθέλοιμεν ἂν μηδί-
‘ σαντες, καταδουλῶσαι τὴν Ἑλλάδα.
‘ πολλά τε γὰρ καὶ μεγάλα ἐστὶ τὰ δια-
‘ κωλύοντα ταῦτα μὴ ποιέειν, μηδ᾽ ἢν
‘ ἐθέλωμεν. πρῶτα μὲν καὶ μέγιστα, τῶν
‘ θεῶν τὰ ἀγάλματα καὶ τὰ οἰκήματα
‘ ἐμπεπρησμένα τε καὶ συγκεχωσμένα,
‘ τοῖσι ἡμέας ἀναγκαίως ἔχει τιμωρέειν
‘ ἐς τὰ μέγιστα μᾶλλον, ἤπερ ὁμολογέειν
‘ τῷ ταῦτα ἐργασαμένῳ· αὖτις δὲ, τὸ
‘ Ἑλληνικὸν ἐὸν ὅμαιμόντε[b] ϗ ὁμόγλωσ-
‘ σον, ϗ θεῶν ἱδρύματά τε κοινὰ ϗ θυ-
‘ σίαι, ἤθεά τε ὁμότροπα. ὧν προδότας[c]
‘ γενέσθαι Ἀθηναίους οὐκ ἂν εὖ ἔχοι· ἐπί-
‘ στασθέ τε οὕτω, εἰ μὴ πρότερον ἐτυγχά-
‘ νετε ἐπιστάμενοι, ἔστ᾽ ἂν καὶ εἷς περιῇ
‘ Ἀθηναίων, μηδαμᾶ ὁμολογήσοντας ἡμέ-
‘ ας Ξέρξῃ. ὑμέων μέντοι ἀγάμεθα τὴν
‘ προνοίην, τὴν πρὸς ἡμέας ἐοῦσαν, ὅτι

b Ἑλληνικὸν ὅμαιμόν τε. c ὧν καὶ προδότας.

'quoniam neque tantum auri uſquam 'gentium eſt, neque regio ulla ſpecie et 'bonitate valde praeſtans, quae nos a- 'depti velimus cum Medis ſentientes tra- 'dere ſervituti Graeciam. Multa enim 'et magna ſunt, quae deterrent talia fa- 'cere, vel ſi velimus: primum atque idem 'maximum, deorum ſimulacra et aedi- 'ficia cremata pariter et in tumulos ag- 'gerata, quae nos ultum ire vel maxime 'neceſſe eſt potius quam cum eo foede- 'rari qui iſta fecerit: deinde, Graecanici 'ſanguinis conjunctio et ſermonis foedus, 'et deorum et fana communia et ſacrifi- 'cia, et mores conſimiles; quorum pro- 'ditores fieri Athenienſes, non bene ha- 'beret. Et certe ita ſcitis, ſi antea neſcie- 'batis, dum vel unus Athenienſium ſu- 'pererit, nunquam nos conventuros eſſe 'cum Xerxe. Veſtram nihilominus erga 'nos providentiam, quod conſulatis nobis

'domi perditis ita ut domesticos nostros 'alere velitis, gratam habemus. Et vobis 'quidem beneficium prorsus consumma-'tum est: nos tamen ita illud tolerabi-'mus, prout poterimus, ut nihil vobis 'molestiae adferamus. Nunc vero quum 'ita se hae res habeant, copias primo 'quoque tempore emitti curate. nam, 'ut nos conjectamus, non diu differet 'barbarus invadere regionem nostram; 'sed simulatque acceperit nuncium nos 'nihil eorum esse facturos quae ille ora-'vit, aderit. qui ante quam adsit in At-'tica, tempus est nos prius in Boeotiam 'auxilio ire.'

URANIAE,
SIVE
OCTAVI LIBRORUM HERODOTI,
FINIS.

‘ προείδετε ἡμέων οἰκοφθορημένων ὕτω,
‘ ὥςε ἐπιθρέψαι ἐθέλειν ἡμέων τὺς οἰκέ-
‘ τας. καὶ ὑμῖν μὲν ἡ χάρις ἐκπεπλήρω-
‘ ται· ἡμέες μέντοι λιπαρήσομεν ὕτω ὅ-
‘ κως ἂν ἔχωμεν, ὐδὲν λυπέοντες ὑμέας.
‘ νῦν δὲ ὡς ὕτω ἐχόντων, ςρατιὴν ὡς τά-
‘ χιςα ἐκπέμπετε. ὡς γὰρ ἡμεῖς εἰκά-
‘ ζομεν, ὐκ ἑκὰς χρόνυ παρέςαι ὁ βάρ-
‘ βαρος ἐσβαλὼν ἐς τὴν ἡμετέρην· ἀλλ᾽
‘ ἐπειδὰν τάχιςα πύθηται τὴν ἀγγελίην,
‘ ὅτι ὐδὲν ποιήσομεν τῶν ἐκεῖνος ἡμέων
‘ προσεδέετο· πρὶν ὦν παρεῖναι ἐκεῖνον
‘ ἐς τὴν Ατλικὴν, ἡμέας καιρός ἐςι προ-
‘ βοηθῆσαι ἐς τὴν Βοιωτίην.’

ΤΟ ΤΗΣ
ΟΥΡΑΝΙΑΣ,
Ἡ
ΤΟΥ ΟΓΔΟΟΥ ΤΩΝ ἩΡΟΔΟΤΟΥ,
ΤΕΛΟΣ.

Z

5-10.510